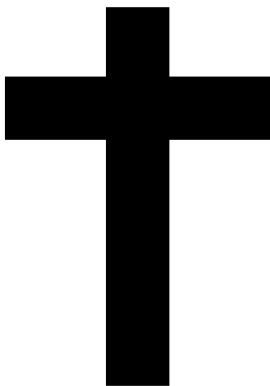

Gava NT

Guduf-Gava: Gava NT (New Testament) of Nigeria

Gava NT

Guduf-Gava: Gava NT (New Testament) of Nigeria

copyright © 2024 The Seed Company

Language: (Guduf-Gava)

Contributor: Luke Initiative for Scripture Translation

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files dated 2 May 2025

c5714267-3149-5dc1-bdf8-ddc43a5cf0fe

Contents

Mat 1

Lav Zədəne a vinzdga

Mat Farsa kwar lav

Kadkad na, Mat kə vindz-gan. Dəge tuku dakhana in kwarne, Dadzikan kə bədu. Nenan kə dadak li chaw khadam ai dūda tlər sar kə nəga kə fur Yasu. Ən kadkad Markus zə Luk, ən dakhadə tlərna dakhadə sare Lawi ud. Ən vəkəke a dal, a tēga Yazhigəl ad lanji, diwa vak tlayangakh, kə bələbələ də Kristu da vak Yakhudakh. Kristu dadake a ghitsa vanan, dadake da saks da man wuliwa tləks. A vindzəga Mat a dina kə kadkad kə sukwatkh sar Yakhudakh. Kə əmdla kwarne, Yasu zər Nazərat, in Kristu, dadak kat. Tsuguna kə əmdlada wakhada gida sar kə tləksa Yazhigəl. A tsukwanan ad ghər kə mədlada dule a righanəf Yasu ad vindzakhe ən kadkad mughur lanji ai ən kwar lavən təghər kə Kristu, dadak man tləks. Ina kə kadkad matla lave ən təbkə mughura lanji zə wilwa lanji wirva kə righada hihisar kə lav tlayang.

Madəv kur tugwado tugwa ad kadkadən, tsənam tsəna ad lav Mat chuwadad. Yasu in Kristu, Shik ən təghər kə shikakh, zə Dadzikan ya dadzikanakh. Dəgakhana daghan kə əmdlanan kwarne, zər Yazhigəl Yasu. Ghəmar tsuguna, khayanəf kiyam kə dabadab, wirva Dadzikan mara zə dad kat.

Detla na kə lav

Farsa gida Yasu zə mantlər sar (1:1-4:25)

Kwardu lav Yazhigəl ən təghu6 (5:1-7:29)

Tsagdutsaga daghanghan, Jakvakh, zə daya dzanakakh (8:1-18:35)

Degal da Wurshalim zə mbasa bəl magi (19:1-23:39)

Lav tlayangakh ən təghər kə dəgakhe da dzoghər dzəg (24:1-25:20)

Əmtsa Yasu zə tsiya sar (26:1-28:20)

Ndazhazhana kə tugwa mbərt Yasu
(Luk 3:23-38)

¹ Ina ndazhazhana kə tugwa mbərt Yasu Kristu, zər Dod, zər Brakhim.

² Brakhim kə yiga Ishaku, Ishaku kə yiga Yakub, Yakub kə yiga Yakhud zə zarbabakh sar,

³ Yakhud kə yiga Perez zə Zera ai yiga Tamar, Perez kə yiga Khezron, Khezron kə yiga Ram,

⁴ Ram kə yiga Aminadab, Aminadab kə yiga Nakhshon, Nakhshon kə yiga Salmon,

⁵ Salmon kə yiga Boaz, bab sara Rakhab, Boaz kə yiga Obed bab sara Rutl,

Obed kə yiga Yese,

⁶ Yese kə yiga Dod shik.

Dod kə yiga Sulemanu ai yiga nus Uri.

⁷ Sulemanu kə yiga Rekhabom,

Rekhobom kə yiga Abij.
 Abij kə yiga Asa,
⁸ As kə yiga Jekhoshafat.
 Jekhoshafat kə yiga Joram,

Joram kə yiga Uzi.

⁹ Uzi kə yiga Jotlam,
 Jotlam kə yiga Ahaz.

Ahaz kə yiga Khezikay,

¹⁰ Khezikay kə yiga
 Manas.

Manas kə yiga Amon,

Amon kə yiga Yosi.

¹¹ Yosi kə yiga Yekoni,
 zə zarbabakh sar ən
 tə sarte tsa khutsalud
 udakh ya Yakhud da
 man vəb ən Khay ya
 Babil.

¹² Ən tə khal kə bətral ba
 tsud da khaya Babil.

Ka yiga Yekoni ad
 Sheyaltiyal.

Sheyaltiyal kə yiga Zer-
 obabel,

¹³ Zerobabel kə yiga
 Abikhud.

Abikhud kə yiga
 Eliyakim.

Eliyakim kə yiga Azor,

¹⁴ Azor kə yiga Zadok,

Zadok kə yiga Akim,

Akim kə yiga Eliyud

¹⁵ Eliyud kə yiga
 Eliyazar,

Eliyazar kə yiga Matan,

Matan kə yiga Yakub,

¹⁶ Yakub kə yiga Yusuvu
 zil Maryam, Maryam
 tsuguna ka yigan ad
 Yasu ai dakhud də
 Kristu.

¹⁷ Tsiyif ənt Brakhim kakh
 da tə Dod, a nala kə kəlgwidz
 klatəm ufad. Tsiyif ən tə Dod,

tsa kəlgwidz klatəm ufad ən
 sarte a dzətrarud ak Izrailakh
 da man vəb ən Babil. Tsiyif ən
 tə sarte tsən manud vəb ən Ba-
 bil da tə sarte yigdud Kristu
 tsa kəlgwidz klatəm ufad.

Yig Yasu Kristu

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Auna dule a yigdud
 Yasu Kristu. Ən sarta səb
 Maryam bab Yasu kə Jisav,
 kəda ngudatra səba tsuda, ka
 dzoghər khud tsin tə dəva də
 ndzədə Sədikw Chuwadadan.

¹⁹ Jambu sar Jisava ud
 charan, nagh ba də kədara
 zhiru ən tatak udakh bi. Ka
 dayanan ad ghər kə təkaghera
 tsitar bəghanyan.

²⁰ Madvin ən daya ghəra,
 dzagwdlam əmdlawala zərbəla
 Yazhigəl tsin ən suwan. Niya
 tsin, “Jisav zər Dod, a duwa
 gədza kə zəb Maryam kə nəga
 kə nusagh, wirva khudsarna
 a sa tədəva də ndzədə Sidikw
 Chuwadadan.

²¹ Da yigayiga də zər
 dədūngw, da barva bəg kha
 dakhə Yasu. Wirva in da kat
 yakhtar ən khaipakh tar.”

²² Daghan ina a dzoghər
 kə righada dəge a kwarga
 Dadzikan tə dəva də tlayang
 kwarne,

²³ “Da dləgh khud
 dughmbəl, da yiga yiga ad
 zer. Ka da barva dakhud
 Manuwel.” Dəge tuku
 Manuwel na in kwarne
 “Dagha kənda zə Yazhigəl.”

²⁴ Tsiyif kə Yusuvu ən
 khara, ka gatars kə lave a
 kwararkhe zərbəla Yazhigəl.
 Yusuvu tsuguna ka bəf ad
 Maryam kə nəga kə nus sar.

25 A khənarǵhər bi, ba yiga tsin zər sar. Ka barva Yusuvu ad ǵakha Yasu.

2

Ghulabakhe saro ən mbərt kəs

¹ A yava Yasu ən kəs ya Baitalkhami ən əntla khay ya Yakhudi ən kwarga shik Khiridus. Ən tə yanən kə sart, ka sosəǵ kə li tsatsəǵ ən təǵhər kə kwadladlakħ səǵo ən mbərt kəs, da wurshalim. Ka ndiǵa tsitar

² kwarne, “Ən vara fitl na yavan ai da nəǵa kə shik Yakhudakh ni? Wirva a nəǵha tsəkənda kwadladl sar səǵo ən mbərt kəs, wirva yana a so da ǵabadaba kənd.”

³ Tsəna kə Khiridus Shik ad yan, ka tsiyif məkən sar zəva udakh dagħan ən Wurshalim.

⁴ Ka dzakħanəf ad zik zikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikha ndzikħ Mus. Ka ndidatərwal ad vake da yig-dud Kristu.

⁵ Ka nəv itar tsin, “Ən kəs ya Baitalkhami, ən əntla khay ya Yakhudi. Wirva a vindzga ndək yan tlayangen ad dəǵe a kwarga Yazhigəl kwarne,

⁶ “‘Ghəra tsugun Baitalkhami əntla khay ya Yakhud, Khəǵikan bakhən li man tləkəs ən Yakhud bi;

Wirva da səǵawal ən təb tsəkur dadake da man tləks, Dadake da zighw udakħar ya Israil.’”

⁷ Ka ǵakhga Khiridus ad li tsatsəǵen bəǵhanyan, ki nəǵhda tsatsəǵ tsin ad sarte tsa əmdlawala kwadladlen.

⁸ Ka bəlatəral dəǵal da Baitalkhami, ka ni, “Dam da nəǵhamako ndəǵhər nəǵh ad fitlen* ǵussa nikur. Da tlargħhər kur, ka kwara ke kur ki dəǵal kə ghərar da ǵabadab.”

⁹ Udzala tsitar ən tsən lav shika, ka dal itar. Kwadladle tsa nəǵha itar ən mbərtə kəsəna ən tə vuk tar. Ka gatars gata tsitar tləm sa tsin da təǵhər kə vake də fitlen.

¹⁰ Nəǵha tsitar ad kwadladlen ka righəf itar də khwadəǵa char.

¹¹ Da tsitar da məǵhen, ka nəǵha tsitar fitlen zə Maryam bab sar, kalga itar juguv ən tə vuksar, ka ǵabanəf itar. Ka vadana itar mbəl jiladakh tar ka bara itar ad dawan zə tərshin ǵiz ai manavadal səǵawal ən uf ai ǵakhud frankinsens, zə ai ǵakhud Mir ən tlerna uf.

¹² Ka gwiyaǵh itar ən tə tlərna ǵul da kəstar, wirva tsa təkħatəranud ən suwan kwarne, a ǵuwa itar gwiya daks da vak Khiridus.

A khwayal Yusuvu zə Maryam də fitlen da Masar

¹³ Ən tə kħal kə daldəǵ tsitar, ka tlargħhər zərbəla Yazhigəl kə Yusuvu ən suwan, avin, “Tsiya, zəba ad fitl na zə bab sar khwaya dəǵal da Masar. Gidam gidən vin kwa kwara kurkhai ka saks, wirva da gata-gata Khiridus ad zərna kə kəǵakəd.”

¹⁴ Ka tsiyəf Yusuvu bəf ad fitlen zə babsar kəvid, ka dal da khay Masar.

* 2:8 Fitla nəvuda in Zər vunj

15 Ka nndzəgan ən vin da tə sarte a əmtsəga Khiridus. Ina kə digit a dzaughər ki zəda righada dəge a kwarga Dadzikan ən tə dəva də ghay tlayangen kwarne, “A dakhadəghər ən Masar ka zərar.”

16 Katlga kə Khiridus kwarne raja kharghəra liye tsa digit ən təghər kə kwadladlen, ka ngudərəv tsin char. Ka bəlanəf ad udakh kə khadzga dēghwa zər dədūngw ən Baitalkhami zai ən gədzar kəsakhe təvəgh, tsiyif ən tə vəg mits da tə vunj, kalkala sarte tsa kwararkhai li tsatsəgen ən tə ghər kə zəren.

17 A righif lave tsa kwarga Irimi tlayang;

18 “Ka tsəna tsena tsud ad kwind ən dləgh tsits.

Kwinda tuwa ziwaziw, Rakhil ən tuwa wirva zarsar. A piyarwala kitlandagh rəv.

Wirva a ruga zar sar.”

A bəf Yusuvu ad Maryam ze Fitlen kə Saks ən Masar da Nazarat

19 Təkhəl kə əmtsə Khiridus, ka tlarghər zərbəla Yazhigəl kə Yusuvu ən suwan ən Masar

20 ni, “Tsiya bəf 6a də fitlən zə bab sar gwiya daks da Izrail, wirva liye gat kəd fitl na a ruwargan.”

21 Ka tsiyif, bəf ad fitlen zə babsar ka gwiya da khay ya Izrail.

22 Ai tsəna tsin kwarne zər Khiridus, ai dakhdud Arkilayus kə chauga tləksa dad sar, ən man tləks ən khay ya Yakhudi, ka gədza

tsin dəgal da vinen. Wirva tsa təkhatəranud ən suwana, ka khutsval da əntla khaya Galili.

23 Ka dal da gidən tlərna kəsən ən dakhdud də Nazarat. “Ki righada dəge tsa kwarga tlayang kwarne, Zərna da dakhə də zil Nazarat ud.”

3

Kwardu lav Yazhigəl kə Yukhan dadak paraud

(Markus 1:1-8; Luk 3:1-18; Yukhan 1:19-28)

1 Ən tə yanən kə sart, a sawal Yukhan dadak para ud da kwardu lav Yazhigəl ən təghəl əntla khay ya Yakhudi.

2 Ni, “Pəlam pəla ghər, wirva tləksa Yazhigəla a khərzgan.”

3 Tsa Yukhan dadake tsən kwara Ishay tlayang ad laven təghər tsin kwarne,

“Kwinda ud ən tləkh ən təghəl kwarne,

“Dikamarna dūl kə Dadzikan, Andz ger nəv dūlsar.”

4 Gabage taləm Yukhan na a manava də guj tləgwam. Ngudan sambal ən tə khukw tsin. Dəg zuwa sara tsəvakwa zə mam təghəl.

5 Təkəna udakh ya Wurshalim zə əntla Yakhudi daghan, zə daghan əntla khay zagh Urdun, ka sakhgawal itar da vaksar,

6 ka kwarakh khaipakhtar itar, ka paratəra para tsin ən zagh Urdun.

7 Ai vazga kə Yukhan ad Farisakh zə Sadukiyakh zikən səgawal da vaksar kə paratərapar, ka niya tsitar, “Kur zar ya pushakh. War

kə khidakurf kə ngikh kuba rəvakhud Yazhigəl nən saksi?

⁸ Manam gide da əmdla kwarne a palga kur ghər ən khaipakhur.

⁹ Dzamam ba ən khudur kwarne, 'Dadənda Brakhim bi,' Ən təkha kura təkha kə. Təkha Yazhigəl kə vərđarkhai zara kə Brakhim səgawal ən kurakhan.

¹⁰ Audzalud ən bars khil kə mbərt uf. Itsera kə ufe kwal yig zar charan ka əntlarsud kədaghud da kar.

¹¹ "Ni ka ən para kura də yu kə, kə mətlada kwarne a palga kur ghər, ude ndanga təghər tsəka da saks ən tə khal tsək, ude itsa kimbak sar təkha ba ka kə ǵanəf bi. In da para kuran də Sədikw Chuwadadan, zə kar tsugun.

¹² Khutan ad kwat kava sar, kə kav khi sar ən tə ghwuzay, ka dzanəf ad khi, dīdagħ ən kuvur sar, ka ndəghanan ad tlitl də kare kwal təkha tsud kə kədgan."

Para Yasu

¹³ Ən tə khalak yan ka sagha Yasu ən Galili, da vak Yukhan kə parapara tsud ən zagha Urdun.

¹⁴ Tsən na Yukhan ad gadlara gadl. Ka niya tsin, "Ka tsən nagha paraka para tsəkha ka kha kə sagha da vakara?"

¹⁵ Ka ngawarkhai Yasu kwarne, "nalnəgin ndək yan, wirva ndək yan khwaran kə righada dəge ən nagha Yazhigəl." Khal kə yana ka khayənəf Yukhan.

¹⁶ Ən tə khal kə Parandal tsud Yasu, madvin ən səgawal

ən yu, təvin təvina ka ngurəf garazhigəl, ka nəghan ad sədikw Yazhigəl ən səgadagh ndək kakur, sodagh da təghər tsin.

¹⁷ Ka tsənud lava səgadagh ən gharazhigəl kwarne, "Ina zərare ən waya kə, ən tsən zəda sar ka char."

4

A kurana wurdu ad Yasu

¹ Ka fiwandal Sədikw Chuwadadan ad Yasu da təghal kə kurakura kə wurdu.

² A zəǵa Yasu ad ndəl khəna kul ufađ vīda zə fatsi. Kə khala ka ndzikənəf way.

³ Ka sa wurdu niya tsin, "Da zər Yazhigəl kha, kwarara kwara kə kurakhan nalnəg itar kə dəg zu."

⁴ Ka ngawarkhe Yasu kwarne, "Vindzan ən kadkad Yazhigəl kwarne, 'Uk ən safən tə dəg zuwa kitakul bud bi, khekwa də itsera kə lave ən səgawal ən ghay kə Yazhigəl.' "

⁵ Ka ǵala wurdu da dləmdla kəs Chuwadadan ən Wurshalim, ka ǵoǵa tsin da tə ghər kə bedem fəta Yazhigəl.

⁶ Niya tsin, "Da zər Yazhigəl kha," ghədzəvdagh ghədzəva dəg dagħ da khay, wirva vindzan kwarne,

" 'Da batra bəg Yazhigəl ad ndzəda kə zarǵəlakħ sar kə kat kha kat.

Ka da chau kha chawa itar də dəv tar.

Khek kədkhe kə kur ən tə sig.'

"

⁷ Ka nəv Yasu tsin, "Vindzan tsugun kwarne, 'Kura ba də Dad zikan Yazhigəla bi.' "

8 Ka gwidən wurdu ad 606a dəgo da tə tsəban na kə ghay ghu6, ka mədlaran ad tləksakh lard zə zika khwara sar daghan.

9 Ka niya tsin, “Da kəla ke kha juguv dāba ke kh. Daghan dəgakhana da bakha bəg kə.”

10 Ka nəv Yasu tsin, Tsiya dəgal ən van kha shatan, wirva vindzan kwarne, “‘Dabadaba Dad zikan Yazhigəlahk, tsuguna in kitakul da manara kha tlər.’”

11 Khalak yana ka dūwars wurdu, ka səgdagh kə zar6əlahk Yazhigəl da nəgharu nəgh.

A farsa Yasu ad tlər sar ən Galili

(Markus 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 Tsəna kə Yasu kwarne a viyava Yukhan da sal, ka tsiya tsin dəgal da Nazarat ən Galili.

13 Ka dūwars ad Nazarat, dal da gidən Kafarnakhum, ai təvai ən tuk dəlv ən tə ghala əntla khaya Zəbulun zə Naf-tali.

14 Ki da righada lave kwarga Yazhigəl ən tə dəva də Ishay tlayang kwarne,

15 “Əntla khay mbərt Zebulun, zə dəg Naftali ən Galili.

Ən tə dūl dəlv Madateri, tangw da tə əntla khay zagha Urdun,

Galili vake ən gidda liye kwal Yakhudakh.

16 Liye ən gidən gurtl.

Nəgha tsitar kəs khedəf char.

Liye gidən kəs sədikw fayam əmtsa.

A mədlawala khedəfə kes da vak tar.”

17 Tsif tə yanən kə sart, a farsa Yasu ad kwardu lav Yazhigəl, ən kwar kwarne, “Pəlam pəla ghər, wirva tləksa Yazhigəl a khərzəgan.”

A dakhga Yasu ad li vay kilf ud ufad

(Markus 1:16-20; Luk 5:1-11)

18 Madəv Yasu ən dəgal ən tə kalam dəlv Galili ma, ka nəghanəgha tsin zarbabakh mits, Simane dakhdud də Bitrus zə zer bab sar Ndros. Ən dəy sika vay kilf itar da dəlv, wirva li vay kilf itar.

19 Ka nəv Yasu tsitar, “Gata-makəs gat, da nakurar nəg ka kə li khutsado ud ndəkvə ən vāya kur kilf.”

20 Təvin təvina ka dūwars itar ad sikakh tar, ka gatars itar.

21 Din ən zu vuk də dəga, ka nəghan ad yakhaya kə zarbabakh mits tsugun, ai Yakub zər Zabadi zə zer bab sar Yukhan. Ən peryu itar zə dad tar Zabadi, ən dika sikakh tar itar. Ka dakh tərkhai.

22 Təvin təvina ka dūda itar peryu tar zə dad tar, ka gatars itar.

A məlaru Yasu kə udakh zikən

(Luk 6:17-19)

23 A gwayafkhai Yasu ən kəs Galili daghan, ən tsagakhdū lav Yazhigəl ən gud dzakhav Yakhudakh. Ka kwardu lav zədən təghər kə tləksa yazhigəl. Ən mbakha itsera kə khulf kuz, zə liye kwal yang kə udakh.

24 A tsa tē dēva dē yan kē tler ud ad Yasu ən khay ya Suri daghan. Ka zaḅardo li kwal yang ud zē liye ən tuk kuzakh sikh sikh sikh zē li khēḅ dlad, zē li sēḁikw bēzan, zē liye tlavarghēr wurdu zē li əmtsa kalam vēgh, a mbakha-tru daghan.

25 A gatars dzakhava udakh zikən sēgawal ən Galili, zē əntla khaya kēsakh kēldək, zē Wurshalim, zē əntla khaya Yakhudi, zēva liye ən ghēdzēva zagha Urdun.

5

A kwardu Yasu ad lav Yazhigəl ən tē ghuḅ

1 Vazga kē Yasu a dzafkhai udakh zikən, do da tē gil, ka nndzēgan. Ka saks kē furakh sar da vak sar,

2 ka farsa tsagatēra lava tsin kwarne;

*Barkakh
(Luk 6:20-23)*

3 A batērgghēr Yazhigəl ad bark kē liye ən tsa khētsala khētsa tar ən dēgakhe ən nagma Yazhigəl,

Wirva tlēksa gharazhigēla da dēg tar.

4 Nēg bark kē liye bazan rēvakhud.

Wirva da kitla tēra rēvud.

5 Nēg bark kē liye gulandagh ghērtar,

Da wurawura itar ad dēgakhe manga Yazhigəl ad lanji sar.

6 Nēg bark kē liye way man dēgakhe ən nagma Yazhigəl.

Wirva da bagha tēra bagh.

7 Nēg bark kē liye mēdla kwidkwidērəv.

Wirva da mēdla tēra mēdla Yazhigəl ad kwidkwidērəv.

8 Nēg bark kē liye chuwadad rēva tar.

Da nēghanēgha itar Yazhigəl.

9 Nēg bark kē liye matla gida khwid.

Da dakh tēr dē zar Yazhigəl ud.

10 Nēg bark kē liye ən batērud dlad wirvən man dēgakhe ən nagma Yazhigəl itar.

Wirva tlēksa Yazhigēla dēg tar.

11 Nēg bark tsēkur, madəv udakh ən lakh kur lakh, zē bakura dlad, zē ngatla filakh ən teghēr tsēkur sikh sikh sikh, wirva li gataks gata kur.

12 Kwam khwadēg zē panakha rēv char, wirva da gēmadu gēma kur dēg sigur zikən ən ghērazhigəl, wirva a batra ndək yan ud dlad ak tlayangakh Yazhigəl liye tsa soghēr chak tēghēr tsēkur.

Tlēgul zē Khedēd

13 Kuram tlēgul lard. Da tēkaghēra tlēgul zē nashnash sar, da wurondēghēr ndarud zēḁa sari? Aghba dla dēge ən tukuwin bi akwa ḁiduud, ghēdlapakh gud.

14 Kuram khēḁad lard. Afke dlēmdla kēs ai khavən tē bēdar ən ḁēghafəkhai bi.

15 Na bud ən vēdzanēf kara kazaz ka khēmbarghērud gagay bi, akwa bugud ən tē vak ghitsa sar vake da mēdlaradin ḁul kē li mēgh khēḁēd.

¹⁶ Ndək yan tsugun, namal nэг khedef tsi kə udakh, wirva da nəgha tsitar ad tlər khwarane manakur, da farghərafəg itar kə Dadure ən ghərazhigəl.

Tsagdu tsag ən tə ghər kə nzikha nzikh Mus

¹⁷ Dzamamba kwarne a sodagh da kala ndzikh handzikh Mus zə däge vindzan ən kadkad tlayangakh ba ka bi. A so da kala kala ba ka bi, a so kə regharegha kə.

¹⁸ Kadī ən kwara kura kə, akwa mbasu ghərazhighəl zə khay, nga itsa khədikana kə lav ai da bəlal ən däge a tsagdu Mus bi, kwa reghanaud it-saud.

¹⁹ Wirva yan daga ude kəlanəm itsa kitakul ən khədikana nak ndzikh ndzikh khan, zə tsagardu kə udakh ad kəla ndzikh ndzikh khan, da dakhə də khədikana kə udud ən tləksa Yazhigəl. Ude gatars, ka tsagardu kə udakh tsugun, da dakhə də zikan kə udud ən tləksa Yazhigəl.

²⁰ Ən kwara kura kwara kə, da malga ba kur liye tsagdu nzikha nzikh Mus zə Farisakh kə kanadi bi, na kur daks da tləksa Yazhigəl tsa ndar bi.

Tsagdutsag ən təghər kə rəvrəv
(Luk 12:57-59)

²¹ Tsəna tsəkur a kwarar khai yud kə dzidzakh mar kwarne, kədam ba safə it-sawar bi, itsera kə ude ən kədgə saf, ka da takara lavud.

²² Ən təkha kura təkha kə, ude ngudarva rəv kə zər bab

sar, ka da takara lavud. Tsugun, ude gamp kha niya kə zər bab sar, da bəbud da təvuk li taka lav ya Yakhudakh. Ude dakh zər bab sar tsugun də dlag, da kəf dagh da kara fay ud.

²³ Wirva yan, dən bədu dæg tsufa khən tə vak sadak, da dzamana kha kwarne nэг däge ən təbur zə zərbaba gh,

²⁴ bəga kha dæg tsufaghen ndan ənt vak sadak. Dæg dəgal ndan da dikva zə zər babagh. Khalak yan ka saks kha da bədu dæg tsufaghen.

²⁵ Da kəlgə udan ad jugu-vagh, kujad dīkfəkhai kha zin təkur ən təghər kə dæg, kəda tsukwa tsukur ən tə vak takalaven. Da na ba ndək yan bi, ka da matlakha zə dadak takalav, dadak takalava tsuguna ka bəkha da vak del, tsuguna ka ngudakhai yud ən zaw.

²⁶ Jir ən kwara kha kə, na ba itar da bəlakhs bəla bi, kwa pəlgakha kwaḅ na daghan ai gatakhsud din.

Tsagdutsag ən təghər kə gwaragwar

²⁷ A tsəna tsəkur a kwaravan kwarne, a duwa man gwaragwar.*

²⁸ Ən kwara kura kwara ka kwarne, ude kəmgə dæg khər, audzal ən manga gwaragwar zin ən rəvakhud sar.

²⁹ Da di dəva kafagh ən bəg khan da man khaiḅ, ndədadal ndəda tləvarskh. Azəgha bəghal ən tlərna tlepəl vəghagh təghər kəddagh dumba vəghagh da kar.

³⁰ Da dæva kafagh ən bæg khan da man khaip, əntlars kha tləvarsh. Azəgha bəghal ən tlərna tlepel vəghakh təghər kəddagh dumba vəghagh da kar.

Tsagdutsag ən təghər kə picha səb

(Mat 19:9; Markus 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ A gwidən ud kwara kwara kwarne, ude təkaghəran zə nus sar, barari bara kadkad təkaghəra tsin.

³² Dəge ən kwara kura ka in kwarne, da təkaghəra udan zə nus sar dən təghər kə khaipa man gwaragwar bin bi, a ba da man gwaragwar. Itsawar ən bu nuse a təkaghəra ze zil sar, gwaragwar ən manin.

Tsagdutsag ən təghər kə wad

³³ Dakhkana a tsəna tsəkur a kwarkhai ud kə dzidzakh mar kwarne, kəla ba də wadə manga kha bi, kwa righanəf kha wadə tsa wadga kha kə Dadzikan.

³⁴ Ai dəge ən kwara kura ka in kwarne wadam ba diki diki bi, itsa də gharazhigəl, wirva vij gida Yazhigəl.

³⁵ Wadam ba də khay tsugun bi, wirva vak bæg siga sar kə Yazhigəl, awana tsad Wurshalim wirva in dləmdla kəs zikan kə shik.

³⁶ Wad ba də ghərakh tsugun bi, wirva təkə bakha kə nandala guj kitakul kə madakw tsa kə lusan bi.

³⁷ Dəge khwara kə kwara tsəkur in kwarne, ana bi au, da balin sig ən mbiyan a so ən vake da wurdu yan.

Tsagdutsag ən təghər kə pəlakava də bəz

(Luk 6:29-30)

³⁸ Tsəna tsəkur a kwarga Yazhigəl kwarne, da chifarnakha di kə ud, ka chifakhanud diyagh tsəgun. Da lardarkha tli d kə ud, ka lakhdalud tli d tsəgun.

³⁹ Ai dəge ən kwara kura ka in kwarne, da mana kurkhai udan ad ghaza pəlama bi. Da diyakhwal udan ad mekhwpengw ən tə diwa dæva kaf, ka gwiarnəf khad diwa dæva dleba tsugun.

⁴⁰ Da kəlakghər udan ad juguv wirva pərdaghval gabagagh, ka bara kha zəva khəfikana kə gabagagh.

⁴¹ Da njəghakhu dadak ndzədan kə dəgal da əntla fətəl kitakul, ka dara dəg kha əntla fətəl mits.

⁴² Da takadga udan ad digit ən vakagh, barakh. Ude a sagh da takad gəmau ən vakagh tsugun, piyardu bi.

Wayamwaya də tləghumura
(Luk 6:27-28,32-36)

⁴³ Tsəna tsəkur a kwarga Yazhigəl kwarne, waya ad tləghərwitəghagh, dūda kha dadak dawagh.

⁴⁴ Dəge kwara kura ka in kwarne wayam dadak dawur, mana matəra dəgau kə li bakura dlad.

⁴⁵ Ən tə dæva yan da nəga kur kə zar Dadur ən gharazhigəl, dadake ən bæg fatsi da təvən təghər kə li kalali zə liye kwal kalali, tədadagh ad yu gharazhigəl tsugun da təghər kə li kanadi zə liye kwal kanadi.

46 Da uk liye ən way kur way ən waya kur, ira kə dæg siga da bakurudi? Itsa liye ən dza khadama, ən mana ndəkyan bakh itara?

47 Da uk zar babakhur ən nəgardi kur, ai, uđa manga kur mal kə yakhayi? Itsa liye kwal tsa Yazhigəla ən mana ndək yan bakh itara?

48 Wirva yan reghanyan nəv gidur ndəkve reghan Dadur ən gharazhigəl.

6

Tsagdutsag ən təghər kə budu dæg buti

1 Tsukwamana ghər, bamaru ba tlər kanadiyur kə di bi. Wirva da manga kur ndək yan, da gəmadu ba kur dæg sigur ən vak Dadur ən gharazhigəl bi.

2 Wirva yan, da da bədu dæg buti kh, 6aldu bən ghay bi, ndək ai ən mana mbadīrakh ən gud dzakhav zən tə dūlakh bi, wirva kə dləba təra dləba tsud. Ən təkha kura təkha kə, audzala itar ən gəmadu dæg siga tar.

3 Da ka da bədu dæg buti kur kə dadake kwaldin, tsa ba dəva dlebagh ad däge ən mana dəva kafagh bi.

4 Bədu bəgagha nalnəgin bəghanyan. Dadaghe ən nəgha nəgh ad dāga däge bəghanyan, da bakha dæg sig.

Tsagdutsag ən təghər kə dægau

(Luk 11:2-4)

5 Da da dægawa kur, manam ba ndək mbadīrakh bi, li way dægau ən vak ghits ən gud dzakhava zə tuk dūl ki

nəghatəra nəgha kə udakh. Jir ən kwara kura kə, audzala itar ən gəmadu dæg siga tar.

6 Ai da da dægawakh, dæg daks da gud, ka khəđardu kh. Dəgawaru dəga kə Dadaghe kwal ən nəgha tsud. Dadaghe ən nəgha däge manud bəghanyan, da bakha dæg sig.

7 Da da dəgawa kur, a dūwam gwayars kə lava zikən ndək liye kwal tsa Yazhigəl, liye da ghər tsitar ən kurana, da gwayars itar kə lava zikəna, ka da tsəntru tsənud.

8 Manam ba ndək itar bi, wirva tsa kə Dadur ad däge na kur, kəda da takada takada tsəkur.

9 Auna dule da dəgauda kur. Dadmare ən gharazhigəl, Farghər fəgud kə dakhaghe chuwađad.

10 Tləksagha ausəgin səgdagh. Manud ad däge ən nakh ən lard.

Ndəkve ən manud ən gharazhigəl.

11 Bakənda bəg dæg zuwa khan, ndəkve ən bakənda kha tsika fatsi.

12 Bisa kəndana kha khepa khənd.

Ndəkve 6isara kənda kə li mana kənda ghaz.

13 Bəla kəndu ba di daks da dləg bi.

Ai kat kənd kat ən dəva kə wurdu.

14 Da ka 6isarna kur kə li mana kura ghaz, Dadure ən gharazhigəl tsuguna da 6isa kura 6is.

15 Ai da ka 6isarna ba kur kə udakh tsugun bi, Dadure

tsuguna, na ba da 6isa kura khaipa khur bi.

Tsagdutsag ən təghər kə zə6 ndəl

¹⁶ Dən zə6 ndəl kur, baza-mdu ba vakdi ndəke mana mbadīrakh bi. Ni itara ən bazdu kə nəghda mədlara kə udakh itar kwarne ən zə6 ndəl itar. Kadikadi ən kwara kura kə, audzala itar ən gəmadu dæg siga tar.

¹⁷ Ya dən zə6 ndəl kh, pardu kha vakdiyagh, masəm kha wal ən ghər,

¹⁸ ki khek katlga tsud kwarne, ən zə6 ndəl kh, uk Dadaghe kwal nəgha tsud da tsan. Dadaghe ən nəgha däge manud 6əghanyan, da bakha dæg sig.

Tsagdutsag ən təghər kə dzakha ləmanakh ən gharazhigəl

(Luk 12:33-34)

¹⁹ Dzakha mara ba ləman kə ghərur ən lard bi, vake da bazdu terar zə kwalavi, zə vake da təkha gəlakh kə chi6anan kə daks da gəl.

²⁰ Dzakha mara kə ghərura ad ləman ən gharazhigəl, vake kwal da təkha kə tərara zə kwalavi kə bazdu, zə vake kwal təkha kə gəl kə chi6anan kə daks da gəl.

²¹ Wirva vake də ləmanagha, ən vin məkənagh.

Khededa vəgh

²² Diya in kara kazaza vəgh, da ka lapi diyagha, daga vəgha gha ka da nəga kə khedəd char.

²³ Da ka yanga ba diya bi, daghan vəgha gha da nəga kə gurtl char. Da nala khedada

vəghagh kə gurtla, ka da zikakhghər zika gurtl.

Manara kwatnakh kə Yazhigəl awana kə ləman

(Luk 16:13)

²⁴ Na ude təkha kə mənarkhai kwatnakh kə dadməgh mits bi, akwa way-gan ad fanga, dudan ad fang. Bi khəambarvan kə yana ka nenanad ad yan. Ən manawa ba gatars kə Yazhigəl zə kwa6 tsəkha bərdagha bi.

Dzamam bi famadəghər ofəg ən tə Dadzikan

(Luk 12:22-31)

²⁵ Wirva yan ən kwara kura kwara kə, dzamam ba sa-fur, zə däge da zuwa kur zə däge da khə6a kur bi, zə kad-lange da tala kur kə vəghur bi. A malga bakh safa ad dæg zuwa? Tsəguna a malga bakh vəgh ad kadlange da tala kura?

²⁶ Ən nəgha bakh kur dikakh ən pədlən tə gharazhigəla, na itar ən tukha bi, na itar ən tsəg khi bi, naba itar ən dza khi da kuvur bi. Sakhkana Dadure ən gharazhigəl ən batra dæg zu. A malga bakh ndangura ad dikakh?

²⁷ Warek ən kur ən tə dəva də dāngw sar təkha kə səgarghər əntla sart tetl kə safa sari?

²⁸ Ai wudek lava tsəkur ən dzamghər ən təghər kə däge da tala kuri? Ən nəgha bakh kur daka kə sasikw zə firakh ən tə təghala? Na itar ən man tlar zə takhara kadlang kə ghər tar bi.

²⁹ Sakhkana ən kwara kura kwara kə, itsa Saluman shik

zə daghan ndanga sar, a taḅa ba də chadfəkhai ndək itsera tar bi.

³⁰ Da ka təkha Yazhigəl kə chadanəf sasikw ən tə təghal ndək yan, ai khana nəga, təkula tləvdahgud da kara ka ndəghanud, tək bakh Yazhigəl kə chada kuruf mal kə yana? Kuram li khətsa fadəghəro fəg.

³¹ Wirva yana ndidam ba kwarne, uḁa da zuwa kiyami? Uḁa da khəḅa kiyami? Uḁa da tala kiyami?

³² Afke li kwal tsa Yazhigəl ən gat yakhana kə digitakh, ai tsa kə Dadure ən gharazhigəl kwarne ən nagha kur ad yakhana kə digitakh daghan.

³³ Ai dəg chaka gatam gata tləksa Yazhigəl zə man dəgakhai ən nagha Yazhigəl, daghan yakhena kə digitakh da bakuran ghər bəgud.

³⁴ Wirva yan ndidam ba khul bi, wirva khula ən saks də dladakh sar. Dladakhe khana a tlakurar kə khanen.

7

Bamarghər ba də ghaza kə itsawar bi

(Luk 6:37-38,41-42)

¹ Bamarghər ba də ghaza kə itsawar bi, khai kə ba kur ghər kə Yazhigəl ad ghaz.

² Ya khulf taka lave man-akur kə udakh, da taka kura ndək yanud. Darame ən kurara da kur kə udakh, da kura kura din ud.

³ Uḁa kə mangan tsəkha ən vaz sasikw ai ən di kə zər babagh, ai nguse ən di tsəkha nga dāngwa din biyi?

⁴ Da kwara ndarkha kə zər babagh kwarne, Bakhdal ḅa ka sasikw ən di tsək, Ghəra ghəragh ngusan di tsəkhe?

⁵ Mbadirana digi. Ndəḁadal ndəḁa ad nguse ən di tsa kha ndan, ki zəḁa nəgha nəgha tsəkha char, kə da ndəḁado sasikw ai ən di kə səkwtagh.

⁶ Bamara ba dəgakhe dəg Yazhigəl kə ghəd bi, kaḁamardu ba dəg kwindā chadure dzau gan ən təf kə daguwakh bi. Wirva da tərkwədu tərkwā itar, da guyaḁkhai itar da vakur da vandz kur vandza itar.

Dawam daw, gatam gat, dughwam dugh
(Luk 11:9-13)

⁷ Dawam ḁawa, da bakura bəgud. Gatam gata da gəmadu gəma kur. Dughwam dughwa ghay gud da ngura kura ngurud.

⁸ Wirva ude takadgana da bara bəgud, ude gatgana da gəmadu gəm, tsuguna ude dughgwan ad ghay gud da ngurara ngurud.

⁹ War ən təḅ tsəkur, kur dadakh, da ka ḁauga zər sar ad dəg zu, ka baran ad kuri?

¹⁰ Awana da takadga zər ad kilf, ka baran ad bubi?

¹¹ Da kure kələdakha tsa tsəkur bara dəgakhe khwarkhwaran kə zarur, ngəḁukw Dadure ən gharazhigəl, afke da bədu bəg ad dəg khwarkhwaran kə udakhe takadgan ən vak sar.

¹² Daga dəge ən nagh kur mana kura mana kə udakh ka manatəra mana ghərur, wirva yan dəge ən tuku ndzikha ndzikh Mus

zə tsagdutsaga tlayangakh
Yazhigəl.

*Dlikhwan na zə bangan na
kə rang*

(Luk 13:24)

¹³ Damaks ən tə dlikhwan
na kə rang, wirva rangena
bang, dūl daks tsuguna bang
daks da kar. Liye ən daks ən
təf tsuguna zikən itar.

¹⁴ Wirva rang da tə dūl
mbəladu safə kə ngəda
dlikhw, dūlen tsuguna
dlikhw. Liye ən gatars kə
dūlen tsuguna na itar zikən
bi.

Ən katlən tə zər sar ud ad uf
(Luk 6:43-44)

¹⁵ Tsukwamana ghər
də tlayang filfilakh liye
sakhasaks da vakura ən jakva
tuwaghakh, ən khud tər
ndək khəda təghalagh itar liye
mbatəra way.

¹⁶ Da katltər ən tə dūle
manda itar tlər kur. Ən
mbəlo mbəlahk zər inabi ən
tə əmdaga? Awana zər ghədiv
ən tə dzadzəfa?

Dzəngəl inabi

¹⁷ Ndəkyan itsera kə ufa
khwaran ən yig zər khwaran,
ufe bəzan tsuguna ən yig zər
bəzan.

¹⁸ Ufa khwaran naba da
yig zər bəzan bi, ndəkyan ufa
bəzan tsugun, na ba da yig zər
khwaran bi.

¹⁹ Dəghwa ufe kwar nəg ən
yig zər khwaran, da əntlars
əntlud tləvdagh ud da kar.

²⁰ Wirva yan, da tsa diwa
vak man tlər tar kur ad
tlayang filakh.

Ən tsakura ba ka lingling bi
(Luk 13:25-27)

²¹ Daghan ba ude ən dakh
ka də Dadzikan, Dadzikan da
daks da tləksa gharazhigəl bi.
Kwa ude a manga dəge naghə
Dadare ən gharazhigəl.

²² Ai fitsa Taka lava, zikən
udakhai da kwara ka kwarne
Dadzikan, Dadzikan, tsa
kwarga bakh kənda lave
da dzaughər ən təvuk də
dakhagha? A lakwdu bakh
kənda shadan ən dakhagha?
A manga bakh kənda tlərakh
dəg japər ən dakhagha?

²³ Ka da kwara tərə kwara
ka kwarne, ən tsa kura ba ka
lingling bi. Tsiyam tsiyan ən
vakar, kuram li man kəlad.

Udakh mits li khəg
(Luk 6:47-49)

²⁴ Wirva yan, dəghwa ude
a tsənga lavaran, mangan tsu-
gun ad tlər din, da ndək ude
kwelemlem ai khəga fətasar
ən tə fərad.

²⁵ Tədgə kə yu, ka saudagh
rəkhagw, ka tsiyawo fud səgo
ka tləg məghen, a mbədgə ba
tsugun bi, wirva a ndəravən
ən fərad.

²⁶ Dəghwa ude tsəna lavaran
tsugun kalwala kə mana-
man, da ndək dlage ndərga
fətasar ən zagħ.

²⁷ Tədgə kə yu, ka saudagh
rəkhagw, ka tsiyawo fud səgo
ka tləg məghen, ka mbədgən
kwashang kwashang.

²⁸ Audzala kə Yasu ən
kwarakh dəgəghan, ka
ndawatəref tsagdu lavsar na
kə dzakhava udakh,

²⁹ a tsagatərdu ba ndək li
tsagdu ndzikhə ndzikh bi,
wirva tsagatəru ndək ude nəg
də ndzəda tsagdu lav.

8

A mbanu Yasu ad madagwilf

(Markus 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ Saudagh kə Yasu ən tə bədar, ka gatars udakh zikən.

² Ka sa dadak madagwilf da təvuk sar, kəlgan ad juguv ka ni, “Dadzikan, da khayanəfkə təkhaha kə mbaku fidigid.”

³ Ka talal Yasu ad dəv sar ka gəman ad uden, ka ni, “A khayanəf kə, mbumbəg fidigid.” Ən təvin təvin ka mbu ən tuk fich.

⁴ Ka nəv Yasu tsin, “Tsəna, kwarara ba kə itsawar ad dəge dzaughər bi, dəg da mədlara ghəragh kə zil kəs, bədu kha dəg zaḃa tlatləḃ ndək vai kwarga ndzikha ndzikh Mus niya. Manga mana ndəkyan, ki da mədla kwarne a mbukha kə dlam.”

Fadəghərofəga mal ya tlujiyakh

(Luk 7:1-10)

⁵ Da kə Yasu da Kafar-nakhum, ka sasəg kə mal ya tlujiyakh da waksar kə takada kwarne,

⁶ “Dadzikan, zər tlərər ən khəngan ən məgh, əmtsan tlapəl vəgh tsin, ən khəḃ dlad char.”

⁷ Ka nəv Yasu tsin, “Da dəgal ka da mbambəg.”

⁸ Ka ngawar khai mal ya tlujiyakh kwarne, “Dadzikan, ən tlala ba ka kə saks tsəkha da fətara bi. Uk lava da kwarga kha, da mbəga dad tlərər.

⁹ Wirva ka də ghərara ən kuskə ud kə, tsuguna nəg tlujiyakh ən kustsək, təkhaka kə kwarar khai kin, ‘Dəg dəgal,’ ka dəgal, da ka nika kə tlərna tsugun, ‘Saw,’ ka saks, da ka nika kə zər tlərər, ‘Mana də yan kə digit,’ ka mana man.”

¹⁰ Tsəna kə Yasu ndək yan ka ndawak ni, ka niya kə liye gatars gat, “Jir ən kwara kura kə, ən khud kə ya Izrail a nəgha ba ka dadak fadəghəro fəg də ndzəda ndək ina bi.

¹¹ Ən kwara kura kwara kə, zikən li kwal Izrailakh da səgo ən mbərt kəs zə ən təvak ghər, ki da ndzakhgan tsitar zə Brakhim zə Ishaku zə Yakub ən tə vak khwadga ən tləksa gharazhigəl.

¹² Liye tsa itar ən khaitəra gidən tləksa Yazhigəl, itar udakhe da tləv tər dagh ud da nikan na kə gurtl, vake da tuwa itar da kərd tliḃ.”

¹³ Ka nəv Yasu kə mal ya tlujiyakh, “Dəg dəgal, wirva fadəghəro fəgagh da mana kha manud.” Ən dəvən dəva ka mbu zər man tlər saren.

A mbanu Yasu ad udakh zikən

(Markus 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Da kə Yasu da fəta Bitrus, ka nəghan ad bab nus Bitrus magulaḃ ən ndzikən ən khəngan.

¹⁵ Ka gəman ad dəv sar, ka mbu ən tuk magulaḃ. Ka tsifa tarkhe ad dəgzu.

¹⁶ Bəlga kə khagwa, Ka ḃardəghər udakh ad liye kədtər shatan kə Yasu zikən, uk lava də ghay kalti a kwarga Yasu, ka dzadal ad

sədikw bəzan ən vəgh tsitar, ka mbakhandu tsugun ad liye kwal yanga daghan.

17 A mangan ad ina kə righada dəge tsa kwarga Ishay tlayang kwarne, “In də ghər sar kə ʔəf ad kuɖ lapi mar.

Ka ʔakiyamghər ad kuzakh mar.”

Li kwarne da gatars kə Yasu kənd
(Luk 9:57-62)

18 Vazga kə Yasuwa tsarghər dzakhava udakh zikəna, ka kwarar khai kə furakh sar kə zəghva dəgal da tə yan kə ghədzəva gadzak dəlvə Urdun.

19 Ka saks kə dadak tsagdu ndzikha ndzikh Mus da vak sar kə kwarara kwara kwarne, “Maləma, da gatakhs gata ka tsa da makh.”

20 Ka nəv Yasu tsin, “Uvakha nəg fikakh tar, ɖikakhe pədlən gharazhigəl tsuguna nəg itar də fətakha tar. Ai Zər Uda, na ba də vake da bəg din ghər sar bi.”

21 Ka nəv tlərna fur sar tsin, “Dadzikan, ka daks da khəɖana dadara ndan.”

22 “Gataks gat, khəɖa khəɖa tlamtsakh ad tlamtsakh tar.” Nəv Yasu tsin.

A ghitsana Yasu ad kalan-gas ən təghər kə yu ləbuk
(Markus 4:35-41; Luk 8:22-25)

23 Da kə Yasu zə furakh sar da peryuwa ka dəgal tsitar.

24 Ka sugo kə zikan kə kalangas ən təghər kə dəlv, ka farsa daks kə ghəɖkuta yu ən dəlv da peryu. Yasu tsuguna ən khən khar.

25 Ka dəgal tsitar da tsiya tsiya kə kwarara kwara kwarne, “Dadzikan, Katkiyam kat, da ruwa kiyam.”

26 Ka niya tsitar, “Uɖa lava tsəkur ən gəɖza ndikini? Kuram li khətsa fadəghərofəg.” Ka tsif, tavarghər ad di kə fudən zə dəlv, ka ɖiw vake.

27 Ka ndawatrəf kə udakh, avitar, “Khulf ira kə ud ini? Zəva fuda zə dəlv ən tsənaru tsəni?”

A mbanu Yasu ad li kəɖtər shadan

(Markus 5:1-20; Luk 8:26-39)

28 Dala kə Yasu da tə yan kə ghədzəva gadzak ən tə khay kəs ya Gadarakh, ka sawala ud mits li də sədikw bəzan ən gide ngitl, ka gamgitar zin. Na ude dlən təkha kə dal ən tə yanən kə ɖul bi. Wirva nagh bakha jaga tsitar bi.

29 Təvin təvina ka khula tsitar kwarne, “Zər Yazhigəl uɖa ɖangwa tsəkha də kəndəndi? A sa da bakənda dləɖ nagh kha dla sart kwal sagha?”

30 Ən təvuk khəɖikəna, nəg li zighw gida dagu.

31 Ka takadga sədikw bəzana khen ad Yasu kwarne, “Da lakundalakh, ka khayakəndanəfkə daks da daguwa khan.”

32 Ka niya tsitar, “Iyo, damdəg.” Ka dəgala itar, da itar da daguwen. Ka tsiyif gida ya daguwen daghan kujadkujad, ka ɖaɖara itar dəga dagh da dəlv, ruga itar ən yu.

33 Ka khwaya kə li zighw daguwen, daks da khudkəs ka

kwardu lav itar, ənt dəge dza-
ughər də liye də sədikw bəzan.

³⁴ Ka sawal udakh ən
khudkəs daghan kə gama
zə Yasu. Nəgha tsitara, ka
takadga itar kə duwatər da
kəs tar tsin.

9

*A mbanu Yasu ad dadak
mətsa tlapel vəgh*

(Markus 2:1-12; Luk 5:17-
26)

¹ Ka dagh Yasu da peryu, ka
darghər kə dəlven kə daks da
kəs ai dākdin*.

² Sa tsitar da khudkəs ka
bardəghər yakhaya kə udakh
ad dadak mətsa tlapel vəgh ən
khəngan ənt khindz. Katlga
kə Yasu ad fadəghəro fəga tar,
ka niya kə dadak mətsa tlapel
vəghen, “Ndid biya zərara, a
bisakhanud khaipagh.”

³ Tsəna tsitar yana, ka nəv
chaləm li tsagdu ndzikha
ndzikh Mus ən təb tar, “Ina
kə uda ən nena Yazhigəl.”

⁴ Tsa kə Yasu ad dəge ən
dəya itar ghər ən təf, ka niya
tsitar, “Uda lava tsukur ən
dzam dəge ghwadghwadan
ən rəvur ndək ini?”

⁵ Ira ngulman ra, ‘A
bisakhanud khaipakhagha
nagha,’ awana, “Tsiya dæg
dəgal khi?”

⁶ Ai ən na ka tsatsəg tsukur
kwarne, ka Zer Ud nəg ka
də ndzəd ən lard na kə bəsa
khaipakh.” Ka niya kə dadak
mətsa tlapel vəgh, “Tsiyəf tsiy,
bə khindza daks da məgh.”

⁷ Təvin təvina, ka tsiyif uda-
nena ka daks tsin da fəta sar.

⁸ Vazga kə dzakhava
udakha ndəkyana ka gədzəf
itar, ka dabanəf itar Yazhigəle
bara khulfina kə ndzəda kə
udakh.

A dakhga Yasu ad Matiyu
(Markus 2:13-17; Luk 5:27-
32)

⁹ Duwars kə Yasu ad vaken,
madəvin ən zu vuk də dæg, ka
nəghan ad udanen ai dakhud
də Matiyu, ən ndzəgan təvak
chau khadam, ka nəv Yasu
tsin, “gataks gat.” Ka tsiyifa
gatars.

¹⁰ Ən tə khal kə yan, madəv
Yasu ən zu kaf ən fata Matiyu,
ka saks li chau khadam zə li
khaipakh zikən saks da vak
sar ndzakhga itar kə zu kaf
dagha zə furakh sar.

¹¹ Nəgha kə Farisakh
ndəkyan, ka nəv itar kə furakh
sar, “Uda lava kə maləmura ən
zu kaf zə li chau khadam zə li
khaipakhi?”

¹² Tsəna kə Yasu dina ka ni,
“Na li lapi ən gat dadak ngura
bi, uk liye kwal yang.”

¹³ Dam da tsag dəge ən tuku
lavan, ‘Kwidkwirva ən nak ən
vakur, dæg tsufa bi.’ A sau kə
dakh liye man dəge ən nagha
Yazhigəl ba ka bi, a sau kə
dakh li man khaip kə.”

Ndidən təghər kə zəb ndəl
(Markus 2:18-22; Luk 5:33-
39)

¹⁴ Fitsa tlərna, ka sasəg kə
zar bəlakh Yukhan dadak
para ud da vak Yasu, ka nəv
itar tsin, “A manga ndar
kənda zə Fariskha ən zəb
ndəla, zar bəlagha na ba itar
ən zəb ndəl biyi?”

* 9:1 Kəs ai dākdin Kafarnakhum (4:13)

15 Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne, “Da manawa ndar bazdu rəv kə tsaghwakh zil ghaula, dlaitar dagha zə zil ghauli? Ən saks sarte da batərvalud ad zə zil ghaul. Da zə6 ən tə sarta yan itar ndəl.

16 “Na ude da ndzəgharu wilwa ləgwit kə mughura gabag bi, wirva vak ndzəghena da takwalva, kukha sar tsuguna da mala mala ad ai tsa chak.

17 Na ude da dī wilwa yu inabi da mughura mbəl vigh bi. Itsa ka dīdaghud, da cha6a mbəl vighen, ka da dīya yu inabi, mbəl vighen tsuguna da baz, azəgha daidagh ud ad wilwa yu inabi da wilwa mbəl vigh. Wirva yana nabe da bəghalud əmb bi.”

A mbanu Yasu ad dugh Yayirus zə nuse kəl vizh

(Markus 5:21-43; Luk 8:40-56)

18 Ən təghər kə kwara tərə yan kə lava Yasu ma, ka sasəg kə mal ən təghər kə gud dza-khava Yakhudakh, ka kəlğan ad juguv ən təvuk sar ka ni, “Amtsəga dughwar a zulava bi, ausəg da bo dəv ən təf da tsi”

19 Ka tsiyif Yasu zə furakh sar, ka gatars itar kə udanen.

20 Ka nəg tlərna nus ai manga vəg kəlatəm mits ən tukw kuza kəl vizh, ka sagh du ligsar ka gəman ad ghay gabag sar.

21 Ni ən rəvakhud sar, “Da gəma ka itsa gabag sar da mbəga kə.”

22 Gwifkhai kə Yasu ka nəghan, ka ni, “Ndid biya

dughwara. Fadəghəro fəgagha kə mbakhu.” Ən təvin təvin ka mbu nusen.

23 Sa kə Yasu da fəta mal ən təghər kə gud dzakhava Yakhudakh, ka nəgha nəgha tsin liye fəg fakil zə dzakhava udakh ən kwara kava ghay sikh sikh sikh.

24 Ka ni, “Tsiyam tsiyən van. Amtsəga ba dughuna bi, ən khən khara sar.” Ka ne-nanef itar də ghə6as.

25 Ailakwtərdal tsud da mel, ka dagh khutanan ad dəva dughwen, ka tsiyif.

26 A kwazga laven itsa dəvar ən kəsen.

A mbanu Yasu ad ngulfakha zə li khutsan tlim

27 Ba Yasu ən dūda vaken ma, ka gatars ngulfakh mits ən dakh itar də ndzəda kwarne, “Zər Doda ziwa kəndal ziwa.”

28 Da kə Yasu da məgha ka sagh ngulfakhen da vak sar, ka niya tsitsar, “A fadəghəro nagh kur kwarne təkha kə mbakuruwa?”

Ka nəv itar, “Aa, təkha kha Dadzikan.”

29 Təkhal kə yana ka gəman ad diyakh tar ka ni, “Ən tə dəva də fadəghəro fəgura da mbakura mbəgud.”

30 Ka ngwarəf diyakh tar. Ka təkhatərna Yasu char kwarne, “Kwara mara ba kə itsawar ad ina kə digit bi.”

31 Ai dala tsitar, ka kwazdu itar ad lava itsa dəvar ən kəsen.

32 Madəv itar dəgal, ka 6ardəghərud ad ude kwal təkha kə kwarga lav, dadake də sədikw bəzan ən vəgh sar.

³³ Lakwadal tsud sədikw bəzanen, ine tsa kwar təkha kə kwarga lav ka farsa kwar lav. A ndawatrəf kə dzakhava udakh ka nəv itar, “Tsa tapa bud nəgha khulfinak digit ən khaya ya Izrail bi.”

³⁴ Ai ka nəv Farisakh, “Afke ən zaḅado də ndzəda zikan na kə mal ya wurdū ad sədikw bəzanena.”

A manga Yasu ad kwidkwidərva udakh

³⁵ A dakhāl Yasu da kəsakh daghan zə gədzar kəsakh, ən tsagdu tsag ən gud dzakhava Yakhudakh, ən tləkhdu lav zədan ai təghər kə tləksa Yazhigəl, tsuguna ən mbakha udakh zikən, zə itsera kə khulf kuzakh zə li kuḍ lapi.

³⁶ “Nəgha tsin udakh a dzavkhai zikən, ka kwid nəv rəv tsin, wirva ən khəḅ dlad itar na ude ən mələtəru mələ bi, ngwada tuwaghakh itar kwal nəg kə dadak zighwtər zighw.”

³⁷ “Ka niya kə furakh sar, zikən tsəg khi, li man tlər tsuguna khəḍikən.

³⁸ Wirva yan, takadam takada Dadzikan dadake nəgharu kə tlər gukhen, kə ḅəlonḍagh li man tlər kə tsara khi.”

10

A ḍakhga Yasu ad furakh sar
(Markus 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Ka ḍakhga Yasu ad furakh sar kəlatəm mits, a batəran ad ndzəda lakdu itsəra kə sidikw bəzan, zə mbakha itsera kə khulf kuz zə liye kwal yan.

² Auna ḍakhakh dzəran na kə furakh na kəlatəm mits. Dəg chaka, Siman ai ḍakhḍud Bitrus zə zərbab sar Ndros, Yakub zə Zabadi zə zərbab sar Yukhan,

³ Filibus, Bartamawus, Tom, Matiyu dadak chaw khadam, Yakub zə Alf, Tladdiyus,

⁴ Siman ud ya Kanan*, Yakhud Iskariyoti dadake ḅədu Yasu kə kəḍgakəd.

A ḅəlatərəf Yasu ad kəlatəm mitsen

(Markus 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ A ḅəlatərəf Yasu kə dzərana kə zar ḅəlakḅ kəlatəm mits, ka təkhatərna ad lava kwarne, “Damba da vak liye kwal Yakhudakh bi, tsuguna damba da tlərna kəs ya Samariyakh bi,

⁶ dam da vak udakh ya Izrail liye zadgan ndək tuwaghakh.

⁷ Madəv kur ən dəgal, kwaramatəra lav Yazhigəl kwarne, “Tləksa Ghərazhigəla a khərzəgan.”

⁸ Mbakhama liye kwal yang, tsiyanəf kur liye amtsəgan, mbakhanu kur liye ən tukw fich, lakwakh du kur sədikw bəzanakh ən vəgh kə udakh. A bakura butiyud, ḅədu ghərura buti.

⁹ Bam ba kwaḅ dawan zə shabu zə jingal ən mbəlur bi.

¹⁰ Bam ba jilaḍur bi, tsa zə gabag mits bi, tsa kim-bak, ḅam ba tsa juguljugulur bi, wirva dadak tləra kalkal gəmadu dəg siga tlər sar tsin.

* 10:4 Siman dadake way kəs sar

11 “Itsera kə kəs zə gədzar kəsakhe a da kur damb, gatam ga ud charan ai da gida kur dagh tangw da da tē sarte da tsida kur.

12 Da ka da kur da mēghen, ka nēghatər di kur kwarne, ‘gabər ən tēghər tsəkur.’

13 Da ka chau kurkhai liye mēghen, tsukwa gabəruren ən tēghər tsitar, ai da chau kurkhai ba itar bi, ka wura kurva gabərur.

14 Daga mēgha zə kəsə kwal chau kurkhai, awa bi kalwal kə tsən lavur, pangdu kur lagwate ən tē sigur dən sēgawala kur ən kəsən.

15 Kadī ən təkha kura kə, da ziwardal kə Sodom zə Gomora ud tēghər kə kəsən fitsa takalav.”

Mbakhəle da saks

(Markus 13:9-13; Luk 12:11-12; 21:12-19)

16 Ya digiyam, ya ni bəla kura bəla ka ngwada tuwaghakh ən tatak ya ghəda tēghalakh, wirva yan dēmekh ni kur ndək dēg vukhakh, tsugun kalali nikur ndək kakur.

17 Tsukamana ghər kə udakh, wirva da lang kur langa itar da vak takalav, tsuguna da dlagha kuru ki6 itar ən gud dzakhavakh tar.

18 Wirvən gataks tsəka kur, da lang kur lang itar da tēvuk kə li man tləks ən tēghər kə tsəkur zə shikakh, wirva ki da kwardu lav zədan tsəkur ən tēvuk tar zən tēvuk liye kwal Yakhudakh.

19 Da ka da zə6 kurdēghər itar da tēvuk li taka lav, dza-mam ba dē dēge da kwara kur

bi biya da kwara ndar kur bi. Ən tē yanən kə sart da bakura bəg ka dē lave da kwara kur.

20 Wirva kuram ba da kwar laven bi, wirva Sədikw Chuwadadan Dadure ən kur, in da kwarado lava sēgawal ən ghayur.

21 Zərbab da bədu zərbab sar kə kəda kəda tsud, dad tsuguna da bədu ad zər sar, zara tsuguna da tsiyara kə baba zə dad itar, zə man dēgakhai da nala kə dləva dūl əmtsa tar.

22 Itsawara da nagh kur ba wirva ka bi. Ude bəga rəv tangw da tē mbasa sar da katakatud.

23 Da ka bakura dladud ən mbiyan kə kəs, ka kwaya kur da tlərna kəs, ya kadīyən ən kwara kura kə, kəda ditla daga kəs ya Izrail tsəkur, da sosəg ka Zər Ud.

24 Na dadake ən tsag digit da mal dadak ai ən tsagardu tsaga bi, awana zər tlərə malga dad mēgh sar bi.

25 Da ka tləkənalīn kə dadak tsag lava kə nəga ndək dadak tsagdu lav, zər tlər tsuguna ndək dad mēghsar. Da ka mal ya wurdu kha nəv itar kə dad mēghena, da dākha dē uditar ad yakhsari?

Ude da gədzud

(Luk 12:2-7)

26 Wirva yan, gədzamtər bi, wirva na dēge khəmban ai kwal da mədlandowal tsud bi, tsuguna na dēge bēghan kwal da tsatsud bi.

27 Dēge ən kwara kura kə ən gurtl, kwaram kwar ən tē fatsi tēghər. Dēge kwarakh dagh ud da tlim, tləkhamdu tləkhən tē mbachar.

²⁸ Gədzam ba də liye təkha kə kədgə vəghur bi, ya təkha ba itar kə kədgə saf bi. Gədzam gədzə Yazhigəl ai təkha kə kədgə vəgha zə saf tangw da tə fay.

²⁹ Mits bakh chughwagh-wakh ən sukwduwud ən tə shabu kitakula? Na bai da bəlal itsa kitakul da khay ai kwal da tsa kə dadur bi.

³⁰ Afke itsa guj ghərura kədlana.

³¹ Wirva yana, gədzam bi. Afke a malga kur ad chughwagh-wakh zikən kə ndanga char.

*Khayanəf khaya zə kud
khyanəfkhaya də Yasu
(Luk 12:8-9)*

³² Daga ude mədla kwarne dæg sar kə ən təvuk kə udakh, ghərar tsuguna da mədla mədla ka kwarne dəgar ghərsar ən təvuk Dadare ən ghərazhigəl.

³³ Daga ude bəga tsuguwar ən təvuk kə udakh, ghərar tsuguna da bəg tsugu kən təvuk kə Dadare ən ghərazhigəl.

*Gabər ba badagh ka bi pəg
(Luk 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ Dzamam ba kwarne gabər a badagh ka da lard bi. A so kə wirva bado gabər ba ka bi, ya katsakar.

³⁵ Ya so kə,
Wusha zəra zə dad sar.

Dugh zə bab sar tsəgun.
Ghawul tsuguna zə dzik sar
nūs.

³⁶ Dadak məgha yakh sar
da nəga kə tləghum sar.

³⁷ Ude ən way bab sar zə dad sar mal tsək, a tlal ba kə nəga kə zər bəlara bi. Ude ən

way zər sar awana dugh sar mal tsəka tsugun, a tlal ba kə nəga kə zər bəlara bi.

³⁸ Ude bəf ba də ufa khərta sar kə gataks gata bi, a tlal ba kə nəga kə zər bəlara bi.

³⁹ Ude ən nagh kat safa sar, da bəgh. Ude kəddu safa sar wirva kə, da gəmadu gəm.

*Dəg siga tlər
(Markus 9:41)*

⁴⁰ Daga ude a chau kurkhai, ka chau ka yin, ude chau kai tsuguna Dade bəlakondagh a chau gin.

⁴¹ Daga ude chauga tlayang Yazhigəl da chauga kə wirve tlayangin. Dəg sige da baruda, da kalkal zə dəg tlayangen. Daga ude chauga dadak kalali da chauga kə wirve dadak kalali yin, dəg sige da baruda da kalkal zə dəg dadak kalaliyen.

⁴² Daga ude ənkaru itsa kwat yu kitakul ak khəḏikan ən tatak furar wirve furarin, ya jir ən kwara kura kə, na ba da bəghən dəg sig sar bi.

11

*Yasu zə Yukhan Dadak
para Ud*

¹ Udzala kə Yasu ən təkhatəra lava kə furakh sar kəlatəm mits, ka duwars ad yanən kə vak, tsuguna ka dəgal tsin da tsagatərdu tsaga zə tləkhatəra lav Yazhigəl kə dləmdla kəsakhe khərza də yanən kə kəs.

² Tsəna kə Yukhan dadak para ud ən zaw ad dəgakhe tsən mana Kristu, ka bələndal ad chaləm Zar bəlakh sar da vak sar.

³ Nəv itar kə Yasu, “Kwara kənkhe kwar,” “Kha naghek dadake tsən kwara Yukhan dadak para ud da səgdagh na, nagha da gwit tlərna ud sikha khəkəndi?”

⁴ Nəv Yasu tsitar, “Damaks da kwarara kwara kə Yukhan ad däge tsəna kur zə däge nəgha kur.

⁵ Ngulfakha a ngwarəf di tsitar, ən däge ghwurdikakha, li kuza fəcha a mbakharu fidgid, ən tsənatsəna təngakh, a gwidən tsaya tərəfud kə li tsa amtsəgan, ka kwaratəra lav zədan ud kə talagakh.

⁶ Dadak bark liye kwal guyakdu lig wirva däge ən mana kə.”

⁷ Madv zar bəla Yukhan ən daks, ka farsa Yasu kwara təra lava kə udakh ən təghər kə Yukhan kwarne, “Dala tsəkur da vak Yukhan ən təghal, da kuram ən kurana wuda tsən nakur nəgha nəghi? A dal da vaz tsəb tsəban kə mase ən kada fud nagh kur?”

⁸ Tsa dal da vaz udə kuri? Ude chadfkhai ən kadlang khwaran naghf kur? Liye chadfkhai ndəkyana ən gidən təgəlvakh shikakh itar fəka.

⁹ Kwara make kwar, tsa dal da vaz udə kuri? Tlayang nagha? Ndək yanən, ai tsuguna a nəgha tsəkur dadake a malgan ad Tlayang.

¹⁰ Tsa Yukhan dadake tsa vindzava lav ən təghər tsin ən kadkad kwarne,

“ ‘Da bəlabəla ka ad zər bəlara kə dakho ən tə vuk.

Dadake da dīkakha dūl.*,”

¹¹ Ən tekha kura təkha kə, na nuse taḡa yīg zər ai do

da tə Yukhan dadak para ud də ndanga bi. Ai tsugun, dadake khəḡikan ən tləksa gharazhigəla a malgan ad Yukhan kə ndang.

¹² Tsif ənt sarte tsa kwardu Yukhan dadak para ud ad lav Yazhigəl tangw da tina kə sart. A wushif ghər kə tləksa gharazhigəl, li tsiyara məkən kə udakha ən nagh pərd tləksa Yazhigəl itar də ndzəd.

¹³ Lave a tsagdu nzdikha nzdikh Musa zə kadkad tlayangakh daghan a kwarga itar lav ən təghər kə tləksen kəda səgdagh kə Yukhan

¹⁴ Da khayanəf kur də lav tara, Yukhan ai tsən kwarud lavən teghəra, in Ili na tsən kwarud da səgdagh.

¹⁵ Tsəna dadak tlim ad lave kwarud.

¹⁶ “Da kura də war ka udakh zamani? Ghila zar mbisane ən gidən te bala kasuk ən ḡakhva kə da man sakw ən tatak tar itar zə kwar lava kwarne,

¹⁷ “ ‘Fakurkhe kənda fyakəla.

Kalwala kur kə tsug.

Fuka kurkhai kənda fuk.

Kalwala kur kə tu.’

¹⁸ Sodagh kə Yukhana, tsa nabən zu dæg zuwakh zə khəḡ itsera kə digitakh bi, ‘Ka səḡikw wurdu ən vəghthsino nəv itar.’

¹⁹ Wur sodagh Zer Uda, ən zuwa zuwa zə khəḡa khəḡ, ‘Vaza də udan na. Mbəlv zən ḡayuday, zə tsaghw li chau khadama zə li man khəpo nəv itar.’ Tləre ən mana udan in da məḡlan ad kwalemləme a bara Yazhigəl.”

* 11:10 Malachi 3:1

*Kəsakhe kalwal kə pəlghər
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Udakhe ən kəsakhe tsa manakhga Yasu ad dæg ndawakakh ən kəs tar, a kalwala itar kə pəlghər, ka tavatərghər ad di.

²¹ Dangwa tsəkur, Korasin. Dangwa tsəkur, Betsaid. Da tsa a manakhgən kəs ya Taya zə Sidom ud ad dæg ndawakhe a manavən vakur, tsa pəlga itar ghər gulyan, tsa daiva itar ad Ligwit ngəz zə daiva fəts ən tə vəghakh tar.

²² Ai təkha kura təkha kə, da ziwardala kə udakh ya Taya zə Sidon ud təghər tsəkur fitsa man taka lav.

²³ Kha tsugun Kafar-nakhum, da ghər tsəkhən kurana da bəkhə bəkhud da gharazhigəla? Əmma tsəkhara, da kədkh dagh da vak liye ən tə fayud. Da tsa mangən Sodom ud ad dæg ndawakakhe tsa mangud ən vakur, tsa dla itar sakhkan.

²⁴ Ai təkha kura təkha kə, da ziwardala kə udakh ya Sodom ud təghər tsəkur fitsa man taka lav.

*Ausəgam da vakara kə
mbəladu fətav
(Luk 10:21-22)*

²⁵ Ən tə yanən kə sart a kwarga Yasu kwarne, “Ən kwara kha us ka Dada, Dadzikan dadak gharazhigəl zə khay, wirva a bəgharna kha dəgakhana kə liye kwalem-lem zə liye ən tsa lav, ka mədlatərankh kə zar mbisan liye kwal tsa lav.

²⁶ Khwara Dada, wirva ndək yanən kə manakhəl.

²⁷ “A ba ka Dadar ad dig-itakh daghan. Na ude tsa Zər bi uk Dad, tsuguna na ude tsa Dad bi uk Zər, zə udakhe a naghga Zəren tsugun ad mədlatəramədl.

²⁸ “Ausəgam da vakar, daghanure a suvgan də zəb kadlang dīmdīman, da bakura fətava kə.

²⁹ Bəməf bə changlagara da tə pepur. Tsagam tsagən vakar, wirva ka dadak tsukwana ghər kə man digitakh kə, zə dadak gulandagh ghər kə ən rəv, ka da mbəladu mbəla kur fətava kə ghərur.

³⁰ Changlagara na bə dīmdīm bi, kadlangara tsuguna chafchaf.”

12

*Ndidən təghər kə fitsa fətava
Yakhudakh*

(Markus 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Ən sartena a dala Yasu dəgal diwa gukh əlkam fitsa fətava Yakhudakh. Ndzitərf kə wai kə furakh sar, ka farsa itar ad səd khi əlkam kə zuwazu.

² Nəgha kə Farisakh ndək yana, ka kwararkhe itar kə Yasu kwarne, “Vaz, ən man dəge a gadlga ndzikh zar bəlakhagh fitsa fətava Yakhudakh.”

³ Ka nev Yasu tsitar, “A tugwa bakh kur ad dəge manga Dod mbatəra kə wai zə li dəgakh sara?

⁴ Ka da da Fəta Yazhigəl, ka bəf itar zə li dəga sar ad brudiye kwal kalkal ba zuwa zuwa tsitar bi, uk Zilkəs ki-takul da zuwan.

5 Tsa tugwa bakh kur ən ndzikha ndzikh Mus kwarne, Zil kəsakhkhe ən Fəta Yazhigəla ən kəla ndzikh itar fitsa fətav. Tsuguna a nala ba kwarne a manga itar khaip bi.

6 Təkha kura təkha kə, auna ude a malgan ad Fəta Yazhigəl kə ndangən vana khan.

7 Da tsa katlga kur däge ən kwara kadkad, ai kwarga Yazhigəl kwarne, ‘Gida kwidkwidərev ən na kə, dæg tsufa bən na ka bi.*’ Tsa na kur ən batərgħər ghaza kə li kwal də khaip bi.

8 Wirva yan ka Zər Ud, ka Dadməgh fitsa fətava Yakhudakh.”

A mbanu Yasu ad dadak əmtsa dəv

(Markus 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Ka duwars Yasu ad yanən kə vaka, ka dadəg tsin da gud dzakhava Yakhudakh.

10 Ən gud dzakhvena, nəg udanen dadak əmtsa dəv, ka ndidarwar itar kə Yasu kwarne, “A khayanəf nagh ndzikh ad mba ud fitsa fətava?” Nəv itar kə nəghda mbəladu ghaza Yasu.

11 Ai ka nditarwal Yasu kwarne, “Da ka nəg ude də tuwagh ən tatakuran, da bəldaghin da fik fitsa fətav, atsuk na dadak tuwaghən da bado 6a biya?”

12 Afka a malga ud ad tuwagh kə ndanga char. Wirva yana a khayanəf ndzikha ad məlaru kə ud fitsa fətav.”

13 Khalak yana ka niya kə dadak əmtsa dəven, “Taladala dəvagh” Ka taladal, ən təvin təvina ka mbu dəva sar charang, ka nala ndək yan kə dəv.

14 Da mbiyanen, ka dəgal kə Farisakh da di dzanak kəd Yasu kə əmts.

Yasu in zər tləre a zəbəf Yazhigəl

15 Katlga kə Yasu ad rakhadghər (dayaghər) tara, ka dudan ad yanən kə vak. Ka gatars gata kə udakh zikən. Ka mbakhatəru kə li kwal tsa yanga daghan.

16 Ka ndədatərnəf ad tlim kwarne, kwarara betar kə udakh ad lav ən təghər tsin bi.

17 Däge mangin kə righanəf däge tsa kwarga Ishay Tlayang. Ai kwarga Ishay kwarne,

18 “Auna zər tləre a zəbəf kə.

Ən waya waya kə, ai zədaku zədə char.

Da bara bəg ka də Sədikwar.

Tsəguna ka da tləkhdu lav ən təghər kə taka lav jir kə khulf udakh daghan.

19 Na ba da man tsugu zə bura bi.

Da tsəna bud lav sar də ndzəd ən tə dula khən khud kəs bi.

20 Mbadize tsa tərđəfa, naba da kəlakəla bi.

Karakazə tsa dəm da əmtsa, naba da kədakədə bi.

Da təkhauala tək, akwa nəghin ad taka lav jir a zukan ad fir.

21 Da bo ghər ən tə dakh sar udakh liye kwal tsa Yazhigəl daghan.”†

* 12:7 Huzay 6:6 † 12:21 Ishay 42:1-4

Baalzabul ən vəgh kə Yasu nəv Farisakh

(Markus 3:20-30; Luk 11:14-23)

²² Ka bardəghər yakhaya kə udakh ad ude ngulf ai ghwirl da vak Yasu, wirva sədikw bəzan ən vəgh tsin. Ka mbanu Yasu. Ka farsan ad kwar lav, tsuguna ka nəgha nəgh.

²³ Ka ndawatərəf kə udakh daghan, Ka nəv itar, “Ara, ina kuda in khə Zər Doda?”

²⁴ Ai tsəna kə Farisakh ndək yana ka nəv itar, “Afka də ndzəda tsawar bi. Də ndzəda Baalzabul shik ya wurdu, ən zaḅakhadowin ad sədikw bəzan ən vəgh kə udakh.”

²⁵ Fatsiye audzala Yasu ən tsa dəge ən dāya itar ən rəvakhud tar, ka avin tsitar, “Daga tləkse a təkaghəran mits, ən tlughuma itar ən tatak tar, yanən kə tləkse da ghitsga ba dangar bi. Deghwa kəsa zə mēghe a təkaghəra mits tsugun, ən tlughuma itar ən tatak tar, na ba da ghitsa bi.

²⁶ Da ka ən zəḅadal Shatan, Shatan səgawal ən udakh, afka ən gadla də ghərsar. Ai da ghitsa ndar tləkse sari?

²⁷ Ai da ka də ndzəda Baalzabul ən zaḅado ka də sədikw bəzanakh, ai zar ḅəlakhura mi? Ən zəḅtərdal dira kə ndzəda itari? Ai furakhur da taka kura lav ən təghər kin.

²⁸ Ai daka də ndzəda Sidikw Yazhigəl ən zaḅadal ka ad shatanakh, atsuk a sa tləkse Yazhigəl da təghər tsəkur.

²⁹ “A təkḅ bud kə da da khutsadala kadlang ən mēgha dadak ndzədan bi, khekwa da ndzədana ghud ndan, bidəgud ən təkḅa kə

khutsadala kadlang ən fəta sar.

³⁰ “Ude kwal nəg zə kə, atsuk ən man tluhguma zə kə. Ude kwal mələku də dzakha dzakha atsuk ən kwazakdu kwaz.

³¹ Wirva yan, ən kwara kura kwara kə, da ḅisatra ḅisud kə udakh ad itsera kə kḅaip zə lav nenakh ai manga itar. Ai tsugun, ude kwarga lava də nen ak Sədikw Yazhigəl, na bud da ḅisara ḅisa bi.

³² Daga ude kwarga lav nen ən təghər tsəka Zer Ud, da ḅisara ḅisud. Ai deghwa ude kwarga lav nen ak Sədikw Yazhigəl, linglinga na bud da ḅisara ḅisa tsa kəvena tsa da tə kwarge da saks bi.”

Ufa khwarana ən katlən tə zar sar ud

(Luk 6:43-45)

³³ Da nəgharu kḅa kə uf khwaranyan zər khwaran da yigin. Da ka nəgharu ba kḅa kə uf bi, zər bəzan da yigin. Wirva ufa khwarana ən katlən tə khulf zar sar ud.

³⁴ Kur zar ya pushakhan. Da təkḅ dūda kur kə kwarga lav khwaran fatsiye ngudiyakh kuri? Afka ən khud kə dəgakhe ən rəvakhud ud inən səgawal ən tukw ghay.

³⁵ Ud charana, ən zəḅado ən dəg charane ən khud kə dəg charane a bəgin ən rəvakhud sar. Ud ngudiya, ən zəḅado ən dəg ngudi, ən khud kə dəg ngudiye, a bəgin ən rəvakhud sar.

³⁶ Ən kwara kura kwara kə, deghwa kwadlamb ghaye ən kwara udakh, da kwara

kwara itar dæge bətra da kwar
yanen fitsa takalav.

³⁷ Ən tə dəva də lave kwarga
kha da mana khud takalav.
A bakhghər ud ghaza awana
dadake kwal də ghaz.

*Udakh kwargəna ən nagh
nəgha dæg ndawak itar*

(Markus 8:11-13; Luk
11:29-32)

³⁸ Ka kwararkhe yakhaya
kə li tsagdu ndikha ndikh
Mus zə Farisakh kwarne,
“Maləm, ən na kənda mədla
kənda mədla tsəkha ad zikan
kə dæg ndawak ai da mədla
dakha ndzədagh.”

³⁹ Ka niya tsitar, “Udakh li
kwargəna, li kwal fadəghəro
də Yazhigəl kur, ngudiyakh
tsugun. Nagha kur ad nəgha
dæg ndawak ən vakar, ai na
bud da mədla kura mədla bi,
akwa ndawake ən təghər kə
Yunan tlayang.

⁴⁰ Ndəkve a manga Yunan
ad khəna khəkərd vid zə fatsi
ən khud kə zikana kə kilf, da
mana ndək yan ka Zər Ud ad
khəna khəkərd vid zə fatsi ən
mbərt kə khay.

⁴¹ Fitsa takalav da kwara
təra kwara udakh ya Nineba
kə li kwargən kwarne, a
manargan ad khaip. Wirva
itar udakh ya Nineba a
pəlga itar ghər ən tə dəva də
lav Yazhigəle a kwaratərkhe
Yunan. Ai tsuguna auna ude
a malgan ad Yunan də ndzəd
ən van. Dakhkana a pəlga ba
kur ghər bi.

⁴² Fitsa takalav, da tsiya
nuse shik ən khay ya Sheba
kə kwar kwarne udakh
kwargən a manargan ad
khaip. Wirva soghər ən vak

bita char, kə tsən lav kwalem-
leme ən tsagdu Saluman shik.
Ai tsuguna nəg ude a malgan
ad Saluman shik də ndzəd ən
van.” Dakhkana a pəlga ba
kur ghər bi.

*Gwiya saks Sədikw Bəzan
da vəgh kə udanen*

(Luk 11:24-26)

⁴³ Da sawala sədikw bəzan
ən vəgh kə ud, ka gwayav ən
vakakhe kwal nəg kə yu kə
mbəladu vak fətava tsin. Ai da
ka mbəladu bin bi,

⁴⁴ ka ni, da gwiya daks
da kwazaghare tsa sawalaka.
Da gwiyoghərina a tlarghər ba
kə itsawar bi tsuguna tledən,
a dīkavana məgh.

⁴⁵ Ka da gwiya dəgal
da khutsado tlərna sədikw
bəzanakh udif, liye malgan
kə mbərsh. Kə daks tsitar
kə gidəmb. Khalakyana, ka
da malamala gida sare kə
khal, ade tsa chak kə bəz. Da
dzaughər ndək yan kə ngudi
udakh li kwargən.

*Zar babakh Yasu zə bab
sar*

(Markus 3:31-35; Luk 8:19-
20)

⁴⁶ Madəvin ən kwar ghay
zə udakha, ka sasəg kə bab
sar zə zar babakh sar. Ka
ghitsəga itar ən məl, ən nagh
kwar lava itar zin.

⁴⁷ Ka nəv tlərna ud tsin,
“Babagha zə zarbabakhagh
ən ghitsən mel, ən na kwar
lava itar zə kha.”

⁴⁸ Ka ndidərwəl kə
dadake tsa kwarkhe kwar,
“War babara, zə zar
babakharenra?”

⁴⁹ Ka mədlarnan ad furakh
sar də dəva ni, “Auna babara
zə zar babakharən tə van.

⁵⁰ Wirva deghwa ude ən man däge ən nagma Dadare ən gharazhigəl kə manaman tsin, in zər babara, zə dugh babara, zə babar.”

13

Jakva lav dadak kwazdu khulf

(Markus 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Fitsa vayanena, ka sawala Yasu ən mæghen, dala ka nndzəgan ən tə ghay dəlv kə tsagardu kə udakh.

² Dzakhava udakh zikən char tsarghər itar dingrik. Ka dagh da per yuwa nndzəgan. Dzakhava udakh tsuguna ghitsga itar ən tə ghay dəlv.

³ Ka kwara tər khai ad lava də jakva lavakh zikən. Ni, “Nəg dadak gukhen a dala da kwazdu khulf ən gukh sar.

⁴ Madvin ən kwazdu khulfa, ka ɓalala yakhay kə khuf ən tə ɗul, ka sa ɗikakha vadu itar.

⁵ Ka ɓalala yakhay kə khulfakh ən tə fərad vake kwal nəg khay char. Ka fətsawala kujad kujad, wirva khayen ən təvina naba zikən bi.

⁶ Təvga kə fatsiya ka ɓayif itar, ka ghulala itar, wirva a dagh ba tləl sar char bi.

⁷ Yakhaya kə khulfen tsuguna a ɓalardagh da vake də tak, fətsala tsina, ka ɗakalar zə tak, ka ɓidzatərəf taken.

⁸ Yakhaya kə khulfakh tsuguna a ɓalal da vake duɓan itar. Ndəkchiɓ yiga itar zər dərmək dərmək. Yakhaya kulənkwakh kulənkwakh. Yakhaya tsuguna kulkhəkərd kulkhəkərd.”

⁹ Ka nəv Yasu kə dæg mbas, Deghwa ude də tlim tsən lava, baru bəgin tlim.

Däge kə mangan ən tsagdu win lava də jakva lavakh

(Markus 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Ka sa furakh Yasu ka nəv itar tsin, “Uda lava tsəkhən kwaratəra lava tə dəva də jakva lavakhi?”

¹¹ Ka ngawa tərkhai kwarne, “A bakura tsəkurud ndzəda tsa däge ɓəghan ən təgher kə tləksa gharazhigəl. Ai itara a batəra bud bi.

¹² Wirva deghwa ude də digit da banarghər bəgud char, ka da ndaɓai ən vak sar zikən. Ai ude kwal də digit char, ka da chawarval chawud ngwada khidike dinin.

¹³ Däge kə mangan ən kwara tərka ka lava də jakvakh in kwarne,

“Wirva itsa vazavaza itara ən nəgha ba itar bi.

Itsa bəga itar tlima ən tsəna ba itar bi. Tsəguna ən katlanəf ba itar bi.”

¹⁴ Wirva yan lave tsa kwarga Ishay tlayang a righəf ən vak tar.

Nəv Ishay tlayang “Da tsənakha tsəna kur lav, ai da katlga ba kur tsa khədikən bi.

Uk da ɗema di tsəkur ən təf, ai tsuguna da tsa ba kur däge əmbin bi.

¹⁵ Wirva gufərva udakhana a ɓengɓengəf.

Ən tsəna ba tlimakh tar ad lava bi.

A khadakhardu itar ad diyakh tar.

Khek nəgha nəgha tsitar də
diyakh tar.

Khek tsəna tsəna tsitar də
tlim tar tsəgun.

Wirva nagh ba itar katl-
gakatlən rəvakhud tar
bi.

Ka guyoghər itar da vakara
mbakhattru kə.

16 Nəg bark kə diyakhur
wirvən nəgha nəgha kur din.
Ndək yan tlimakhur tsugun
wirvən tsəna tsəna kur din.

17 Ən təkha kura təkha kə,
zikən tlayangakh Yazhigəl,
zə li kalaliyakh, tsən na itar
nəgha dəge ən nəgha kur. Ai a
nəgha ba itar bi. Zə na tsəna
dəge ən tsəna kur. Ai a tsəna
ba itar bi.”

*A kwarga Yasu ad dəge ən
tuku jakva lav dadak kwazdu
khulf*

*(Markus 4:13-20; Luk 8:11-
15)*

18 Auna dəge tuku jakva lav
dadak kwazdu khulfen.

19 Da tsəna kə udan ad lavən
təghər kə tləksa gharazhigəl,
ən tə khalak yana a katləga bi,
a nala ghila va khulfe a balal
ən tə dül. Tsənga kə udanen
ad lav Yazhigəl, ka sa Shatan,
khutsala də khulfe a tukhgud
ən gufərva sar.

20 Khulfakhe balal da tə
khayen tə fərad, in jakva ude
benən tsəna lav Yazhigəl, ka
chauga də khwadg.

21 Fatsiye a dagh ba tləl sar
da khay char bi, бага tsin
ad rəv da tə sart khədikən.
Tsiyif kə dlada, zə mbakhəl ən
təghər kə lav Yazhigəle tsənin,
kujad kujad ka mbədgan.

22 Khulfe baldagh da vake
də takakh tsugun, itar jakva

udakhe tsənga lav Yazhigəl.
Ai wirva mbakhəl nagh dəg
lard zə valaval way tluwan-
dal ən lard, a gadlarkhe ad
daka kə khulfen. Khulfen tsu-
guna a bədu bad zər bi.

23 Khulfe balal da tə vak
duban tsugun, in jakva ude
tsənga lav Yazhigəl katlgan
tsugun. A mangan ad tlər
din, tləm gəmadu ad nuba
khulfen. Yakhaya dərmək
dərmək. Yakhaya kulənkwakh
kulənkwakh. Yakhaya tsug-
una kulkhəkərd kulkhəkərd.

*Jakva lav dləghe ən gukh
ləkam*

24 Ka gwidən Yasu ad kwara
təra tlərna jakv lav, ni, “
Tləksa gharazhigəla ghila ude
tukhga khulf khwaran ən
gukh sar.

25 Ən tə sarte ən khən khar
udakh, ka dala dadak tləghum
sar ka tukhgan ad khulf dləgh
ən gukh ləkamen. Ka təkaval
sar.

26 Dakala kə ləkamen yigan
ad zər. Dləghen tsuguna,
sawal ən khud.

27 “Ka sagh li man tlər
dadak gukhen da vak sar.
Ka nəv itar tsin, ‘Dadməgha,
atsuk khulf charan bakh tsa
tukhga khən gukhaghena? A
sawal ndar dləgh tsugun ən
gukheni?’

28 “Ka niya tsitar, ‘Dadak
tlughumara kə mangain.’ Ka
nəv zar man tlərsar tsin. ‘Əna
nagh kha dəgal tsəkənda da
ndaddu ndada də dləghena?’

29 “Ka niya tsitar, ‘Au,
wirva nalabin də kur ən
ndaddu dləgha, ndədamado
ba zəva ləkam tsugun bi.

³⁰ A duwam, daka itar dagh zə ləkam, da tə sarte da tsəgdud ləkam. Ən tə sarten da kwaratra ka kə li da tsəgatsəg, farsafəg itar ndaddu dləgh chak, dzanəf itar, ngwadana itar, ndaghana itar. Ka dzanəf itar ləkam, diyakdagh ud da kuvurar.’ ”

Jakva lav khulf Mastad

(Markus 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹ Ka gwidən Yasu ad kwaratra tlərna jakv lav, ni, “Tləksa gharazhigəl ngwada khulf mastad, ai bəf udanen ka tukhgan ən gukh sar.

³² Tsakhənmina in khədikan ən khulfakh daghan. Ai da fətsawalina, dəkalina, ka in da nəga kə zikan ən tatak dəgakhe ən nga6. Da nəga kə ufa zikan, ka da man məghakh dikhakh ən tə gwalakh sar.”

Jakva lav də khəpi yisti

³³ Ka gwidən batra tlərna jakva lava kə Yasu kwarne, “Tləksa gharazhigəla ndəkva yisti, ai dzəgəf nus khədikən, kə khwadum ən khəpi ləkam daram khəkərd, tləm tsiyif kə khəpiyen.”

A manga Yasu ad tlər də jakva lavakh

(Markus 4:33-34)

³⁴ A kwara tərkhai Yasu ad dəgakhana daghan kə dzakhava udakh də jakva lavakh. Na bən kwara tra lava ndək yan bi, akwa də jakva lav.

³⁵ Dəge a manga Yasu a righanəf ad dəge tsa kwarga Ishay tlayang. Avin,

“Da ngura ghay ka kə kwar lava də jakva lavakh.

Dəge tsa bəghanud gul farsafəg sar kə lard, da kwardu kwara kə.”

A kwarga Yasu ad dəge ən tuku jakva lav dləghe fətsal ən gukh Lekam

³⁶ Ən tə khal kə, duwars dzakhava udakh kə Yasu, ka da da məgh. Ka saks kə furakh sar da vak sar. Nəv itar tsin, “Kwara kənkhe kwara dəge tuku jakva lav dləghe a fətsal ən gukh Lekam.”

³⁷ Ka ngawa tərkhai, niya tsitar, “Dadake tukhga khulf khwaran, ka Zər Ud.

³⁸ Gukh tsuguna in Lard. Khulf khwarana itar udakhe da daks da tləksa Yazhigəl. Dləgh tsuguna itar udakh ya Shatan.

³⁹ Dadak tluğhume tukhga dləghena in wurd. Sarta tsəg khiyena, in fitsa mbasa lard. Li tsəg khiyena itar zarbəlakh Yazhigəl.”

⁴⁰ Ndəkve dzakhud mas kə ndəgha ndəgh, da ndək yan fitsa mbasa lard.

⁴¹ Ka Zər Ud da bəlundagh bəla ka zarbəlakh Yazhigəlar, kə dzakha dzakha tsitar daghan dəge tsən bakh udakh da man khaip, zə daghan li tsən man ngudi ngudi digitakh. Khutstral itar dəgal ən tləksar.

⁴² Ka tləvtərdagh itar da kara tsakai tsakai, vake da tudai tar də kərd tliđ,

⁴³ ən tə yanən kə sart, da wuda liye kanadi ngwada fatsi ən tləksa Dad tar. Dəghwa ude də tlim tsən lava, baru bəgin tlim.

Jakva lava dā ləmane a bəghanud

⁴⁴ Tləksa gharazhigəla ghila lemane a bəghanud ən gukh, ai mbəladu udan, ka gwidən bəghanan. Wirva khwadga, ka dala sakwdu ad dəgakh sare dinin daghan, ka sukwgan ad yanən kə gukh.

Jakva lava dā chachad kur ndangan

⁴⁵ Dakhkana, tləksa gharazhigəla ghila zər kasuke ən gat kurakhe ndanga char.

⁴⁶ Mbəladu tsin khwaran na kə chachad fang, ka dala sakwdu ad dəgakh sare dinin daghan, ka sukwgan ad ndangan ak chachad kuren.

Jakva lava dā sika vai kilf

⁴⁷ Tsəguna, Tləksa gharazhigəla ghila sika vai kilfe bəlavdagh da dəlv, ai viyado ad kilfakh sikh sikh.

⁴⁸ Righif tsin, ka ndədado udakh da tə kalam gərdz, ndzakhgud, zaḅadalud khwarkhwaran na kə kilf, dīdaghud da tughub, ka dīduwud dəgal ade kwal khwar.

⁴⁹ Da nəga ndək yan fitsa mbasa lard. Da səgdagh zarḅəlakh Yazhigəl da takatak, kə zaḅadal nguḍi udakh səgawal ən li kanadi udakh.

⁵⁰ Ka da tləvtərdagh tləva itar ad nguḍi udakhen da kara tsakai tsakai, vake da tuwda itar də kərd tliḍ.

Wuliwa ləman zə mughuran

⁵¹ Ka ndidatərwal Yasu, “A katləga nagh kur dəgakh

tsagduwud daghana?” Nəv itar tsin “Əm” A katlga kənd.

⁵² Ka niya tsitar, “Wirva yan deghwa dadak tsagdu ndzikha ndzikh Mus, ai tsagarduwud kə nəga kə zər ḅəla tləksa gharazhigəl, ya ghila dadak məghe a dzəgadal wuliwan zə mughuran na kə ləman ən vake bəgdin dəgakh sar.”

A dudud Yasu ən Kəs Nazarat

(Markus 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Udzala kə Yasu ən kwarakh inakhan na kə jakva lavakhen, ka duwars ad yanən kə vak.

⁵⁴ A do Yasu da kəs sar. Sa tsin da vaken, ka da da gud dzakhava Yakhudakh, ka farsan ad tsaga tərdu tsag kə udakh. Ka ndawatərəf kə liye a tsəngan. Avitar ma, “A mbəladu ən vara udan na dina kə kwalemm ra? Tsəguna a mbəladu ən varin ndzəda man dəg ndawakakhani?”

⁵⁵ “Zər dadak tsakh məgh na baina biya? Bab sar ba Maryam biya? Yakub, Yusuvu, Siman, zə Yakhud saghrakh sar baitar kina biya?”

⁵⁶ Daghan dəghaw babakh sara ən gidən vak mar baitar biya? Ai a mbəladu dəvarin ad dəgakhani?”

⁵⁷ Ka bazala rəv tsitar, ai nəv Yasu tsitar, “Itsa dəvara, nəg ndanga kə tlayang Yazhigəl. Ai uk ən dūdən ən kəs sar zə fəta sarud.”

⁵⁸ A manga ba də dəg ndawakakh ən vin char bi, wirva kud fadəghəro fəga tar.

14

Əmtsa Yukhan dadak para ud
(Markus 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ Ən tə yanən kə sart, ka tsəna tsəna kə Khirudus Antifas dadake man tləksən Galili ad lave ən kwara udakh ən təghər kə Yasu.

² Ka niya kə li manara tlər, “Afka ina Yukhan dadak para uda. A tsiyavanəf ən ngitl. Yan kə mangan nəg də ndzəda manakh dəg ndawakakh.”

³ Wirva tsa kwarga Khirudus ad viga Yukhan kə kəda da sal, wirva Khirudi nus zər bab ghərsar Filibus.

⁴ Wirva tsən təkharə təkha Yukhan gwil yan kə Khirudus kwarne, “Kalkal ba pərđ Khirudi tsin kə nəga kə nus sar bi.”

⁵ Tsa khənmina tsən nagha Khirudus ad kəda Yukhan, ai ka gədzgan ad di udakh, wirva a bənəf itar kwarne Yukhana tlayang.

⁶ Gwiyoghər kə khəna vəge tsa yigdud Khirudusa, ka dzanda dugh Khirudi ad tsugw ən təvuk kə ghulabakhe sawal da vak khwadəg. Tsugwa sarna kə zədaru kə Khirudus char.

⁷ Wirva yan, ka manarkhai ad lanji zə wadə kwarne, da barabəg ad itsauda dəge takadgin.

⁸ Təkən bab sara, ka shakhanəf ad dugh sar ad dəge da kwarin. Ka ni, “Ba ka bəgud ad ghər Yukhan dadak para ud ən mbanmban ən təvana kəven.”

⁹ Turug ghər kə shik, ai wirva wadə a mangin da nəga kə dəg zhiru tsin ən təvuk kə ghulabakh sar. Ka kwar-gan ad barabəg ad dəge ən naghin.

¹⁰ Ka talal ad ghay da gud sala, əntladəghər əntlud ghər Yukhan.

¹¹ Ka bərdəghərud ghər saks ən mbanmban, barud kə zər dughen, khalakyana ka bəra kə bab sar.

¹² Ka saks kə furakh Yukhan da zəb gədzumba vəgha sar, ka khədanə itar. Ka dəgal tsitar kwararkhe itar kə Yasu.

A baghandal Yasu ad udakh dəb dli

(Markus 6:30-44; Luk 9:10-17; Yukhan 6:1-14)

¹³ Tsəna kə Yasu ad dəge dzaughər də Yukhan, ka tsiyawal ən tə vinen ka da da Peryu, ka dəgal tsin da gida tukuda sar ən vake kwal nəg kə ud. Ai tsəna kə dzakhava udakh kwarne a dūda Yasu ad yanən kə vak, ka səgawal tsitar ən kəsakh, ka dəgala tsitar də sig da vake də Yasu.

¹⁴ Sawala kə Yasu ən peryu, ka nəghan ad dzakhava udakh zikən. Ka kwid nəv rəv tsin, tsuguna ka mbakha tərü ak li kwal yang ən tatak tar.

¹⁵ Bəlga kə khagw, ka sa furakh sar da vak sar, nəv itar tsin, “Vakna digi na tsawar bi, tsuguna a bəlga khagw. Duwatərs duwa kə dzakhava udakhan dəgal kə saku dəg zuwa tsitar ən gədzar kəsakhan.”

¹⁶ Ka nəv Yasu tsitar, “Uda lava tsitar dəgal da tlərna

vaki? Bamatra bæg ad dæge da zuwa itar.”

¹⁷ Ka ngawarkhe itar kwarne, “Uk dumba brudi dli6a zæ kilf mits din kænd æn van.”

¹⁸ Ka ni “A nakam.”

¹⁹ Ka ndzakhamga ndzakhen tæ dzu6na niya kæ udakhen. Ka 6æf ad brudina dli6 zæ kilfna mits, ka lando dæ ghær da gharazhigæl, ka kwarara us tsin kæ Yazhigæl. Ka kwachanan ad brudiyen baran kæ furakh sar, ka bara furakh sar tsugun kæ udakhen.

²⁰ A zuwaru daghan tar, baghala itar. Ka dzakhanæf furakh sar ad daghan dege tæmgan. Ka raghanæf ad tughwbakh kælætəm mits.

²¹ Ghwalvakhe zuwa a 6a itar dæb dli6. A tugwana bud nughwasa zæ zar bi.

A dala Yasu æn tæghær kæ yu (Markus 6:45-52; Yukhan 6:15-21)

²² Mbasu tsitar ma, ka kwara tærkhe Yasu kæ furakh sar kæ daks da peryu, kæ dægæl tsitar æn tævuk da tæ tlærna ghædzæva gadzak. In tsuguna dla6æn ghits æn tæ vin, kæ da kwarara kwaza kæ udakh daks ndan, kæ dægæl tsin.

²³ Tækhal kæ kwazana dzakhava udakh tsin, ka dugo tsin da tæ ghu6 kæ dægaw tukudæ tukudæ. Bælga kæ khagwa, æn vin tækudæ sar.

²⁴ Æn tæ yanen kæ sarta, bita pær yu zæ ghay gærdz. Uk kadakadæ kæ ghædkuta yu ad pær yuwen. Wirvæn tlæg tlæga fud ad pær yuwen da tælg.

²⁵ Kalkal karfi khækærd dæ ghær kædl, ka sagh Yasu da vak

furakh sar, æn dægæn tæghær kæ yu.

²⁶ Nægha kæ furakh sarna ad dæga tsin æn tæghær kæ yuwa, ka gadzæf itar char. “Ude sawal æn tæ fik,” næv itar. Ka khula tsitar wirva gædz.

²⁷ Tævin tævina, ka kwaratæra lava kæ Yasu kwarne, “Tukhwamfækhe tukha, i ka fæka, gædzmbiya.” Niya tsitar.

²⁸ Ka næv Bitrus tsin, “Dadzikan, ai da khin, khaya kanæf khaya dægæn tæ ghær kæ yu, kæ saks da vakagh.”

²⁹ “Ausæga,” næv Yasu tsin. Burkhwit ka tsiyawal Bitrus sægawal æn peryuwen, ka farsa dæga tsin æn tæ yu, dægæl da vak Yasu.

³⁰ Ai vazga tsina a tsiyif fud dæ ndzæda char, ka gædzæf, ka farsa yu ad ndæga ndæg. Ka khula tsin, “Dadzikan katka katka” Niya tsin.

³¹ Tævin tævina ka talal Yasu ad dæv sar, ka viyado sægo. Ka niya tsin, “Kha dadak khætsa fadæghæro fæg, wudæ lava kwal khayakæf tsækhi?”

³² Da kæ Yasu zæ Bitrus da peryuwa, ka læbukw næv fud.

³³ Ka dabanæf furakh sare tsæn Peryu ad Yasu. Ka næv itar tsin, “Zær Yazhigæl kha kadikadi.”

A mbandu Yasu ad li kwal yang æn khay Janisarat (Markus 6:53-56)

³⁴ Ghædzævarghæra tsitar ad dælva, ka sa itar da æntla khay ya Janisarat.

³⁵ Ai katlga kæ li kæsen kwarne, atsuk Yasu, ka 6al ghay tsitar kæ kwarara kwara kæ itsawar æntla khaya kæsen daghan. Khalak yana ka

zaḡardəghər udakh kəsen ad daghan liye kwal yang.

³⁶ Ka tatlga itar, kə khaya tərənəf khaya kə liye kwal yang kə gəma itsa ghay gabag sar. Daghan li gəma ghay gabag sara, a mbakhu itar.

15

Dəgakhe a tsagdu dzidzakh (Markus 7:1-13)

¹ Dud ən kwarina, ka sasəg kə yakhaya kə Farisakh zə yakhaya kə li tsagdu ndzikha ndzkh Mus ən Wurshalim, da vak Yasu. Ka ndidarwal itar kwarne,

² “Uḡa lava kə zar ḡəlakhağh ən kala ndzikhe a ḡəga dzidzakhəndi? Wirva na itar ən par dəv kəda zu kaf ndəkve tsagdu dzidzakhənd bi.”

³ Ka ngawa tərkhay Yasu kwarne, “Uḡa lava tsəkur ən kala ndzikha ndzikh Yazhigəl, uk ən gatars kə dəge tsagdu dzidzakhura kuri?”

⁴ Afka nəv Yazhigəla, ‘Farghərfəg kə dadagha zə babagh.’ Tsuguna ni, ‘It-sawar ən lakhga dad sar zə bab sar, kədgud kəmts.’

⁵ Ai ən tsagdutsaga kur kwarne, ‘Da nəg dəge nagha udan ad məlaru məla kə dad sar zə bab sar din, “Ai ka avin tsugun, daghan dəge tsa da mbəladu kur ən vakar, a barkhe ka kə Yazhigəl.”’

⁶ Wirva yana, atsuk barari ba məlaru məla kə dad bi nikur.’ Wirva yan, a nand-al kur lav Yazhigəl kə bat, kə nəghda gatars kə ndzikha ndzikhur.

⁷ Kuram ngudiyakhan. Kalkal dəge tsa kwarga Ishay

tlayang ən təghər tsukur. Kwarne,

⁸ “ ‘Udakhanna digi, uk ən fakghəra də ghay itar.

Rəvakhud tara bita zə kə.

⁹ Ən ḡaba ka buti itar.

Ən tsagdu ndzikha ndzikh udakh itar.

Ən dleva lav Yazhigəl.’ ”

Dəgakhe ən naud kə kwad-lamb ən təvuk kə Yazhigəl (Markus 7:14-23)

¹⁰ Khala kə yana, ka ḡakhtərkhay Yasu kə dza-khava udakh, niya tsitar, “Bambəg tlim, ka diyarsa kur.

¹¹ Dəge ən da da ghay bən naud kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl bi. Dəge ən səgawal ən ghay kə dadak sar ən nandala kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl.”

¹² Ka saks kə zar ḡəlakh sar da vak sar, nəv itar tsin, “Tsa tsəkha kwarne a bazala rəvakhud kə Farisakh tsənga tsitar lavana kwarga kha?”

¹³ Ka ngawatərkhay Yasu tsitar, “Itsera kə ufe Dadar ən gharazhigəl ba kə njivgan bi, ka da ndaddu ndadud kut-skuts.

¹⁴ Duwamatərs du, ngulfakh itar li mədlara ḡul kə ngulfakh. Daka ngulf ən mədlara ḡul kə ngulfa, afka bərdagha tara da mbəda itar dəgdagh da fika.”

¹⁵ Ka nəv Bitrus tsin, “Kwara kənkhay kwara dəge tuku jakva lavan.”

¹⁶ “Atsuk dakhkana ghərur tsuguna a katlga ba kur biya?” Nəv Yasu tsitar.

¹⁷ “Ən tsa bakh kur kwarne, ḡəghwa dəge da da ghay kə udan, ən dəgdagh da khud sar,

kə dəg mbasa ka da səgawal ən vəgh sara?.

¹⁸ Ai dəge səgawal ən ghaya ən səgawal ən rəvakhud. In dəgakhe ən naud kə kwadlamb ən təvuk Yazhigəl.

¹⁹ Afke ən səgawal ən rəvakhud ngudi ngudi daya ghəra. Ndək za kəd safə uda, gwaragwara, ərdə, gəla, dlaghawa fila zə bazaru dakhə kə ud.

²⁰ Ina dəgakhe ən naud kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl. Ai zu kaf də dəv kwal paran ən tə dəva də ndzikh ba da naud kə kwadlamb ən təvuk kə Yazhigəl bi.”

Fadghərofəga nusen
(Markus 7:24-30)

²¹ Duvars kə Yasu ad yanən kə vak, ka dal da əntla khaya kəsakhe khefa də Taya zə Sidom.

²² Dzagwdlam, ka sa nusen dugh ya Kanan ən gidən khayen da vak Yasu. Ka tuwa tsin kwarne, “Dadzikan, Zər Dod, ziwakdal ziw. Ən bara dlad sədikw bəzan kə dughwar char.”

²³ A kwararkhe ba Yasu ad tsauda kə nusen bi. Ka saks kə furakh Yasu da takada takad ad Yasu. Nəv itar tsin, “Lakwars lakw, wirvən gatakiyams gat, ən mbakiyama mbəg də tu.”

²⁴ Ka ngawa tərkhə Yasu, ni, “Uk a bəlokondagh wirva udakh ya Izraile a zadgan ud.”

²⁵ Ai ka saks kə nusen da təvuk sar, kəlgan ad juguv. “Dadzikana, mələku mələ.” Niya tsin.

²⁶ Ka nəv Yasu kə nusen, “Ən manawa ba bəf ud kaf zara, ka barud kə ghədakh bi.”

²⁷ Nəv nusen tsin, “Lave kwarga kha na kalkal Dadzikan. Ai tsuguna, ghədakha ən zuwa zuwa itar, ad kwacha kafakhe bəlal ən tə vələngakhe ən zuda li məghakh ad kaf.”

²⁸ Ka ngawarkhe Yasu, niya tsin, “Awara nusna, fadəghəro fəgagha nəg də ndzəd, da manakha manud dəge nakh.” Ən tə yanən kə sarta, ka mbu dugh sar ən təvin təvin.

A mbakha tru Yasu ad udakh zikən

²⁹ Duda kə Yasu ad yanən kə vak, ka dəgal tsin diwa kalam dəlva Galili. Khalak yana ka ngalo da tə gil nndzəgan.

³⁰ Ka saks kə udakh zikən da vak sar. Zabardəghər itar də ghurdikakha, zə ngulfakha, zə li əmtsa kalam vəgha, zə təngakha, zə chaləm li kwal yanga zikən. Ka bakhga itar ən təvuk sar. Ka mbakha tru.

³¹ Ka ndawatraf kə udakh vazga tsitar ad li kwal təkha kə kwarga lava ən kwarghai itar. Li mətəsa vəgha ka a mbakharu, ghurdikakh ən dəga itar, ngulfakh ən nəgha nəgha itar. Ka farghər itar kə Yazhigəl Izrail.

A baghandala Yasu ad ud dəb ufad

(Markus 8:1-10)

³² Dud ən kwarina, ka daktərkhə Yasu kə furakh sar saks da vak sar. Ka niya tsitar, “Ən ziwərdal ziwa ka kə dlama khan,

wirva khəkərɗkhana tsitar ən vakar, tsuguna na dæg zuwun vak tar bi. Nagh ba ka daks tsitar də way bi, wirvən təkha itar kə dighər khar ən tə dūl daks da mēgh.”

³³ Nəv furakh sar tsin, “Ən təghal ndəkina, da mbələdu ən makiyam ad dæg zuwe da təkhuɗ kə batran kə udakh pakina ra?”

³⁴ Ka ndidatərwal Yasu kwarne, “Ngərwa brudiye din kur ra?”

Ka nəv itar tsin, “Dumba udif zə mbisan na kə kilfakh.”

³⁵ Ka bətra kə dzakhava udakh kə ndzakhga ndzakh ən tə khay.

³⁶ Ka 6əf ad dumba brudiyen udif zə kilfakhen, kwararkhai ad us kə Yazhigəl, ka kwachanəf, baran kə furakh sar. Ka bara furakh sar ad brudiyen zə kilfakhen kə udakh.

³⁷ Itsawara a zuwa, a baghala itar. Ka dzakhanəf furakhen ad dæg zuwe a təmgan, tugwəb udif regħan.

³⁸ Udakhe zuwa ruwa, a 6a itar ghwalvakh dəb ufaɗ. A kəɗlga bud nughwasa zə zara bi.

³⁹ Ən tə khal kə ɗuwatərs ɗuwa kə Yasu ad dzakhava udakh, ka da da peryu, ka dəgal da əntla khaya ya Mag-adan.

16

A ndidga udakh ad Yasu kə mana tra dæg ndawakakh

(Markus 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ A sa Farisakha zə Sadukiyakh da vak Yasu kə nəghda kurakura tsitar. Ka ndidarwal itar kə mana tra

zikan na kə dæg ndawake da mədla din kwarne a saudagh ən gharazhigəl.

² Ka ngawa tərkhai ni, “Da dəm fatsi da 6əl, da ka nəgha tsəkur khas khas ən tə gharazhigəl, ka nikur, ‘Yauwa, na yu da təɗa bi.’

³ Da ka səgo gwisəl zə ghabag, da nəgha tsəkur khas khas ən tə gharazhigəl, lusəf kes, ka nikur ‘Da təɗa yu khan.’ Təkha kur kə tsan ad dəgakhe da dzaughər ən tə dəva də gidə kə fef gharazhigəl, wur ka təkha ba kur kə katlga däge ən tuku jakəvakh manasar kə kwargəna bi.

⁴ Udakh kwargəna li kwal khayanaɗ də Yazhigəl itar, kələdakh tsugun. Na kur nəgha dæg ndawak, ya na bud da mədla kura tlərna dæg ndawak bi, akwa dæg Yunan.” Khalak yana ka ɗuwatərs Yasu, dakaval sar.

Yista Farisakha zə Sadukiyakh

(Markus 8:14-21)

⁵ Dargħəra tsitar da tə tlərna ghəɗzva gadzak dəlv, ka dzamana furakh sar kwarne a mbitsa tərghər səgawal də brudi.

⁶ Ka nəv Yasu tsitar, “Dem nikur, ya tsukwamana ghər də yista Farisakha zə Sadukiyakh.”

⁷ Ka farsa ɗayakavu lav tsitar ən tatak tar kwarne, “Wirve a 6adal ba kiyam ad brudi bi nagh ən kwarin adina?”

⁸ A katlga Yasu ad däge tsən kwara itar, wirva yana,

ka ndidatərwal kwarne, “Uda lava tsəkur ən dayakavu lav ən təbur kwarne, wirva na kur də brudi biyi? Kuram li khətsa fadghərofəg.

⁹ Dakhkana a katlga ba kur biya? A mbitsa kur ghərkh sarte tsa baghandala ka udakh dəb dli6 (5,000) də dumba brudi dli6a? Tughwb ngərwa a dzanəf kuram ake təmgani?

¹⁰ Awana ən sarte tsa baghandala ka udakh dəb ufa6 (4,000) də dumba brudi udif. Tughwb ngərwa a dzanəf kuram ake təmgani?

¹¹ Uda kə mangan tsəkur kwal katlgan kwarne ən kwara kura lav ən təghər kə brudi ba ka biyi? Ən kwara kura kwarne tsukwamana ghər də yista Farisakh zə Sadukiyakh kə.”

¹² Ka katlga furakh sar kə Yasu kwarne, ən kwarən təghər kə yiste ən dijud ən brudi bi. Tsukwamana ghər də yisti na tsən kwarina, atsuk ən kwarən təghər kə tsagdutsaga Farisakha zə Sadukiyakh.

A mädla na Bitrus kwarne Yasu in Masikhu
(Markus 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Soghər kə Yasu da kəs ya Kesariya Filibiya, ka ndidatərwal kə furakh sar kwarne, “Warek ka Zər Ud vek udakh ra?”

¹⁴ Ka nəv itar tsin, “Av yakhaya Yukhan dadak para ud, av yakhaya Ili tlayang, av yakhaya tsuguna Irmī tlayang, awana fang ən tatak tlayangakh.”

¹⁵ Niya tsitar, “Ai kur ma, warek kavek kuri?”

¹⁶ Ka ngawarkhe Siman Bitrus kwarne, “Kha Masikhu, Zər Yazhigəl dadak saf.”

¹⁷ Ka nəv Yasu tsin, “Dadak bark kha Siman zər Yukhan, wirva a sakha diwa ud dəg sig ba ina kə jir bi. Dadare ən gharazigəl kə kwara khai.

¹⁸ Ni ən kwarakha kwara kə, kha Bitrus, fəra6 khə, da bələn tə kha ka də kur khəgar, dəge ən tuku kur khəgena, itar udakhe da fadghərofəg ən tə kə. Ai kwal da təkha kə ndzəda mətəsa kə manar khai tsaud.

¹⁹ Da bakha bəg ka dəg tusa nga gud tləksa gharazhigəl. Tsugun, dəghwa dəge kwal khayanəf tsəkha manaman ən lard, nabud da manaman ən gharazhigəl bi. Dəghwa dəge ən nakha manaman ən lard, da mana ndəkyan ud ən gharazhigəl.”

²⁰ Ka ndədətərnəf Yasu ad tlim kə furakh sar char kwarne, kwarara ba itar kə itsawar kwarne ka Masikhu bi.

A kwarga Yasu ad khulf dlad zə əmtse da manin
(Markus 8:31; 9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Tsiyif ən tə yanən kə sart, ka farsa Yasu ad kwara tra kwara tsin kə furakh sar kwarne, “Barari dəgal tsin da Wurshalim, kə khə6 dladakh sikh sikh sikh ən dəv kə maludakh zə zikzikanakh kə zil kəsakh zə li tsagdu nzdikha nzdikh Mus. Ka da kədke kədud, fitsa khəkərda da tsiyaka tsiyud.”

²² Ka ndədala Bitrus ad Yasu da te kalam, ka farsan

ad tavarghər di kwarne, “Tsandu tsəg Yazhigəl ad yan, Dadzikan. Da dzoghər ba yan də kha tsa khədikən bi.”

²³ Ka gwiyaḥke Yasu ka niya kə Bitrus, “Tsiyakval tsiya kha Shatan. Kur khətingəd khən təvukar, wirva ḍaya ḍaya na, ḍaya ghər ud dæg sig, dæg Yazhigəl bi.”

²⁴ Ka nəv Yasu kə zar bəlakhsar, “Deghwa ude nagh gataks gat, barari ḍuda way ghərsar tsin. Tsuguna ka bəḥin ad ufa khərta sar, kə gataks gat.

²⁵ Wirva degħwa ude na kat safa sar, da bəgh. Ai degħwa ude khayanəḥ bəghən safa sar wirva kə, da mbəladu mbəl.

²⁶ Uḍa dæg sige da gəmadu udan, da gəmaduwin dægakhe ən lard dagħan, tsuguna bəghalən safa sari? Uḍa dəge təkha udan kə bədu kə varda safa sari?

²⁷ Da səgadagh ka Zər Ud ən ndanga Dadar zə zarbəlakhə ən gharazhigəl. Khalak yana, ka da bara dæg siga sar ka kə itsawar, kalkala dəge a mangin.

²⁸ Ən təkha kura təkha kə, nəg udakhe ən ghitsən van, liye kwal da əmts, khekwa nəgha ka itar ka Zər Ud, ən səgdagh ka ndək shik.”

17

Mbədva vəgha Yasu ən khuḥ
(Markus 9:2-13; Luk 9:28-

36)

¹ Təkhəl kə khəna unkwakh kə kwarga kwara kə Bitrus kwarne Yasu in Masikhu, ka zəbəḥ Yasu ad Bitrus, zə Yakub, zə Yukhan zərbab Yakub. Zəḅtro da tə tsəḅan

na kə khuḥ. Uk itar kalti ən vin.

² A mbəḍḍəḥke vəgh Yasu ən di tsitar. Ka wuḍa vakdi sar ndək fatsi, tsuguna nala kadlangakh sare a taləmin kə maḍakw təl.

³ Ən təvin təvin, ka nəgha kə zar bəlakhana də Mus tlayang zə Ili tlayang ən kwar lav itar zə Yasu.

⁴ Ka nəv Bitrus kə Yasu, “Dadzikan, khwaren nəg kənda van. Da khayanəḥk, da manga mana ka tsikw khəkərd ən van. Fang tsəkha, fang kə Mus tlayanga, fang kə Ili tlayang.”

⁵ Maḍəv Bitrus ən kwar lava, ka sodagh ghwiḥe ən wuḍ tərdləm da təghər tsitar. Khalak yana, ka tsəna tsəna tsud ad kwind səgawal ən ghwiḥen kwarne, “Zəraren ən waya kə, ən tsən zəḍa sar ka char. Tsəna maru tsən.”

⁶ Tsəna kə furakh sar ad yanən kə kwində, ka gədzatrəḥ char, ka khəmbga itar da khay.

⁷ Ka sa Yasu, tapa tərkhəi avin, “Tsiyaməḥ tsi, gədzam bi.”

⁸ Kapanəḥ tsitar ghəra, aghba itsawar ən vin bi təma Yasu kitakul.

⁹ Maḍəv itar ən səgadagh ən ghuḅən, ka ndəḍaternəḥ Yasu ad tlim kwarne, “Kwarama tra ba kə itsawar ad dəge nəgha kur bi, khekwa tsiyanəḥud ka Zər Ud ən ngitl.”

¹⁰ Ka ndiḍarwal furakhən na kə Yasu kwarne, “Ai uḍa lava kə li tsagdu ndzikhə ndzikh Mus ən kwarne, barari khekwa Ili tlayang

da farsa sɛɡadagh ndan, kɛda sɛɡadagh kɛ Masikhui?”

¹¹ Ka ngawa tɛrkhai, “Kalkal da sɛɡdagh kɛ Ili tlayang, kɛda dika itsauda kɛ nɛɡa kalkal ndan.

¹² Ən tɛkha kura tɛkha kɛ, audzala Ili ən sodagh sɛɡ, a katlga ba itar kwarne in bi. A manarakhe itar dɛɡe ən nagha reva tar. Da khɛba ndɛk yan ka Zɛr Ud tsugun ad dlad ən dɛva tar.”

¹³ Khalak yana ka katlga zar ɓɛlakhana kwarne, atsuk ən kwara tra lav ən tɛghɛr kɛ Yukhan dadak para ud.

A mbandu Yasu ad zɛrɛ ən gida wurdɛ ən vɛgh sar

(Markus 9:14-29; Luk 9:37-43)

¹⁴ Sodagh tsitar ən tɛ khuɓɛn da vake dɛ dzakhava udakh, ka sasɛɡ kɛ udanen da vak Yasu, kɛlgan ad juguv ən tɛvuk sar. Ka ni,

¹⁵ “Dadzikan, manga kwidkwidɛrva zɛraran. Nɛɡ fud ən vɛgh tsin, tsuguna ən bara dlad char. Ngɛrwa siga tsin ən ɓala dɛɡdagh da kar zɛ yu.

¹⁶ A ɓala ka da vak zar ɓɛlakhagha, a piyatɛrwal mbambɛɡ.”

¹⁷ Ka ngawarkhai Yasu kwarne, “Kur udakh kwargɛn, li kwal dɛ fadɛghɛrɔfɛɡ, kur mbɛrshakhan. Ki da zulu pak uɗa tsɛka zɛ kuri? Ki da ɓɛɡa pak uɗa tsɛka rɛv dɛ kuri? Bakdɛghɛr ɓa da van, niya kɛ dad zɛrɛn.”

¹⁸ Ka tavarghɛr Yasu ad di kɛ wurdɛwɛn, ka sawalɛn zɛrɛn, tɛvin tɛvina ka mbu.

¹⁹ Ka saks kɛ furakh Yasu da vak sar ən sarte tɛkudɛ sar tsin, ka ndidarwal itar, “A piyakɛndɛwala ndar lakwdu wurdɛwɛni?”

²⁰ Ka ngawa tɛrkhai Yasu kwarne, “Wirva a khɛtsa fadɛghɛrɔfɛɡur. Ən tɛkha kura tɛkha kɛ, da tsa nɛɡ fadɛghɛrɔfɛɡur khɛdikɛn ndɛk khulf mustad, tɛkha kur kɛ kwararkhe kɛ ghuɓna kwarne, ‘Tsiyin dɛɡal van, da tɛ tlɛrna vak’, tsuguna ka da tsi. Na dɛɡe tɛkha kɛ piyakurwala bi.”

²¹ “Afka khulf ina kɛ sɛdikw ɓɛzana tɛkh ba kɛ sawala bi, khekwa dɛ dɛɡawa zɛ zɛɓ ndɛl da sɛɡawalin.”

A gwidɛn Yasu ad kwar lav ən tɛghɛr kɛ əmtsa sar

(Markus 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Dzafkhai kɛ Yasu zɛ furakh sar ən əntla khaya Galili, ka nɛv Yasu tsitar, “A khɛrzɛɡud da ɓɛkdu ɓɛɡ ka Zɛr Ud, da dɛva udakh.

²³ Da kɛɗ ka kɛɗa itar. Fitsa khɛkɛrdɛ ka da tsiya ka tsiyud.” Ka kɛɗatɛrkhe ad vɛgh kɛ furakhna char.

Pɛl khadama Fɛta Yazhigɛl

²⁴ Sa kɛ Yasu zɛ furakh sar da kɛs Kafarnakhum, ka saks kɛ li chau khadama Fɛta Yazhigɛl da vak Bitrus, ka ndidarwal itar, “Nabakh dadak tsagdu lavur ən pɛl khadama Fɛta Yazhigɛla?”

²⁵ Ka ngawar khai Bitrus kwarne, “Ən pɛla pɛlin gɛna.”

Da kɛ Bitrus da mɛghɛn, ka farsa Yasu ad kwarara lav, “Uɗa ɗayaghɛrɛgh ən tɛghɛr kɛ ndidɛni? Ən chawun

vakəng shikakh lard na ad khadama ləman awana khadama gidadi? Ən vak zar tar naghə, ən vak kəstəlakh khi?"

²⁶ Nəv Bitrus tsin, "Ən vak kəstəlakh."

Ka nəv Yasu tsin, "Ai da ndəkyanin, a mədlanan kwarne na zar tar ən pela pəla bi."

²⁷ "Ai khek bazatərdu tsəki ad rəva, dəg dəgal da tə ghay dəlv, taldagh tala khilga vi kilf da dəlv. Ka nguranəf kha ghay kilfe a viga kha chak, da mbəladu mbəla kha lotus ai da tlala kə pəl khadamagha zə dəgar. Bəfəa, pəla tərkhay pəl."

18

Warek zikan daghan ən tləksa gharazhigəli?

(Markus 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Ən sartenan, ka sa furakh sar da vak Yasu ka ndidarwal itar kwarne, "Warek zikan daghan ən tləksa gharazhigəli?"

² Ka dəkhga Yasu ad zər khədikan, ka ghitsanan ən təb tar.

³ Ka ni, "Ən təkha kura təkha kə, da mbədfəkhe ba gidur nala kur ndək zar mbisan bi, na kur da daks da tləksa gharazhigəl lingling bi.

⁴ Itsawar ən gulandagh ghərsar ndək zər khədikanən, in zikan daghan ən tləksa gharazhigəl.

⁵ "Daga ude chauga zər khədikan ndək inan wirva kə, ka chaukayin."

⁶ "Ya digi, deghwa ude a ba ad fang ən tatak zar mbisan, liye fadəghəro də kə, da man

khaip. Adara ngudərəmud vər pəkhən kwind sar, ka tləvdagh khud da dəlve chaləngw."

Dəgakhe ən bakh udakh da man khaip

(Markus 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁷ "Dəngwa kə udakhe ən lard. Wirva dəgakhe da bakh udakh da man khaipa, ən lard itar. Ya dəngwa kə dadake da saks dəgakhan ən tə dəva din.

⁸ Da dəvaghə awana sigagh ən bəg khan da man khaip, əntlədukha, tləvars khə. Adara daks də dəv kitakul, awana sig kitakul kha da safə kə ngəd, təghər kə tləvəkhədagh də dəvakhagh, awana də sigakhagh bərdagh, da kare kwal nəg ən mətəsa kə ngəd.

⁹ Da wur diyakhagh ən bəg khan da man khaip tsugun, ndədadal kha, tləvars khə. Adara daks də di kitakul kha da safə kə ngəd, təghər kə tləvkhədagh də di bərkədagh da kare kwal nəg ən mətəsa kə ngəd."

Jakva də tuwaghə a zadgan
(Luk 15:3-7)

¹⁰ "Tsukwamana ghər, khayamanəf ba nena itsa fang ən təb kə zar mbisana khana bi. Wirvən təkha kura təkha kə, zarbəlakh Yazhigəl tar ai ən gharazhigəl, tsika fatsi ən nəghə nəghə itar vakdi Dadare ən gharazhigəl.

¹¹ Wirva ka Zər Ud a saudagh da kat liye a zadgan kə.

¹² "Udā dəya ghəruri? Da nəg ude də tuwaghakh dərmək (100), da ka zadga

kitakul ən təb tar, nabakhin da duwars kul vaslambad ghərf vaslambad (99) nən kus kə ghuḅe zighwda itara? Kə dəgal da gat kitakule zadgana?

13 Ən təkha kura təkha kə, da mbəladu win ad kitakulen, khwadge da manin ən təghər kə kitakulən, da malamala ad dəg kul vaslambad ghərf vaslambade kwal zadgan.

14 Ndəkyan tsugun, khayanəf khaya Dadurən gharazhigəl ba zadə kə itsa fang ən təb kə zar mbisana khana bi.”

Da manakhai udan ad ghaz

(Luk 17:3)

15 “Da manakhai sukw-tagha ad ghaz, ka dəgal kha da vak sar, kwarkhekha ghaza sar ən təbura mits mits. Da tsənkhayin, a guyondəghər kha sukwtagh saks.

16 Ai da tsənkhe bin bi, ka gwidən dəgala kha da vak sar zə ud fang. Wirva a kwarga lav Yazhigəl kwarne, ‘Itsera kə lave a ndazhana ud mitsa zə khəkərd, a mədlanan kwarne lavena jir.’

17 Da kalwalin kə tsəntər tsən, ka kwararkhe kha ke li gata daghan. Kə dəg mbas, da kalwalin kə tsən lav li gaten daghan, ka nandala kha ndək liye kwal tsa Yazhigəl, awana ndək dadak chau khadam.

18 “Ən təkha kura təkha kə, daghan dəge kwal khayanəf tsəkur manaman ən lard, na bud da manaman ən gharazhigəl bi. Daghan dəge khayanəf kur manaman ən

lard, da mana manud ən gharazhigəl.

19 “Ən gwidən kwara kura kwara kə, da khayanəf ud mits ən təbur ən lard, ən tə ghər kə dəge a takadga itar, da manatra mana Dadare ən gharazhigəl.

20 Wirva daghan vake dzafkhai ud mitsa zə khəkərd ən dəkhar, ən vak tar kə.”

Jakva vəḅə kwal nəg ən bisara ghaza kə ud

21 Ka sa Bitrus da vak Yasu, ndidarwal kwarne, “Dadzikan, da ka manakhaka ghaza sukwtar, sig ngərwa da bisakhara ki? Sig udif nagma?”

22 “Ka ngawar khai Yasu kwarne, uk udif siga bi, udif udif sig kul udif.

23 “Wirva yan, da təkhuḅ kə kurana tləksa gharazhigəl də shike ən nagh kədla ləmanakh sare ən dəv kə vəḅakh sar.

24 Farsa kə shiken ad kədla kədla, ka bərdəghər ud ad ude gatarsin də gəməw kwaḅ talenti dəb kəldək (10,000), ai kwal da təkha kə udanen kə pelgan mbasu ba də gida sar ən lard bi.”

25 “Piyarwala kə pəlapəl, ka kwarga shik kwarne, sukwamdu sukwa də udanen, zə nus sar, zə zar sar, zə daghan dəge dinin, kə nəghda pelda gəməwen din.”

26 “Ka diktliḅ kəlga vəḅen ad juguv ən təvuk kə shiken, ən takada takada kwarne, ‘Bakai rəv, da pəlakha pəla ka itsaud.’

27 Ka ziwardal shiken kə vəḅen, ka bəlars, bisarnan ad gəməwen.

28 “Sawala kə vəben ən fəta shiken, papatl ka gamga itar ze tsaghw man tlər sare ən gatarsin də gəməw kwaḅ di-nari dərmeḵ (100), ka vigan ən makular, niya tsin, ‘Pəlakai pəla gemaware ən gatakhs kə.’

29 “Ka diktliḅ kəlga tsaghw man tlər sar ad juguv ən təvuk sar, ən takada takada kwarne, ‘Bakai rəv, da pəlakha pəla kə.’

30 “Kalwala kə ḅisara ḅis, ka ḅal dəgal da gud sal, khekwa pəlarḱheyin ad gəməw saren ndan.

31 Nəgha kə chaləm zar man tlər ad dəge dzaughər, a zədatru ba lingling bi. Ka dala itara, kwararkhe itar kə shik, ad dəge dzoghər daghan.

32 “Ka ḅəlandala shik kə ḅakha dəghər vəḅena tsa chak. Sa tsin, ka nəv shiken tsin, ‘Kha ngudī vəḅən. A ḅisakhana ka ad daghan gəməwe ən gatakhs kə, wirva takadke khə.

33 Atsuk ən təkḱ ba kha kə manga kwidkwidəreva tsaghw man tləragh, ndəkve manga ka kwidkwida revagh biya?”

34 A bazala rəv kə shik char, ka batrəm shik ən dəv kə li ən tuk gud salen, bara bəg itar dlad, da tə sarte da pəldin ad gəməw kwaḅ na daghan.”

35 “Da mana ndək yan Dadare ən gharazhigəl, ak itsawar ən kur ai kalwala kə ḅisara kə zərbab sar, ən revakhud sar.”

19

A tsagdu Yasu ad lav ən

təghər kə pəcha səḅ
(Markus 10:1-12)

1 Udzala kə Yasu ən kwar dəgakhana, ka duwars ad əntla khaya ya Galili, ka dal da ətla khay ya Yakhudi, ai ən tə ghədzəva gadzak zagḱ Urdu.

2 Zikən udakhe a gatars, ka mbandu ad liye ən tukw kuz ən vin.

3 Ka saks kə yakhaya kə Farisakh da vak sar, kə nəghda gat ghaza sar tsitar. Ka ndidarwal itar kwarne, “A khayanəf nagh ndzikh khənd ad təkaghəra kə ud ze nus sar, ən tə itsera kə dəge kwal nagh tsina?”

4 Ka ngawa tərḱhai Yasu kwarne, “Atsuk a tugwa bakh kur ən kadkad ən vake tsən kwarin kwarne, dadake tsa vərđtərḱhe vərđa gul farsafəga larda, ‘A vərđtərḱhe kə zila zə nusa?’

5 A kwarga Yazhigəl tsugun kwarne, ‘Wirva yan digi, da duwar duwa udan ad dad sar zə bab sar kə khəmbarvan kə nus sar, kə nəga tsitar bərdagh kə ud kitakul.’

6 Wirva yana, aghba dlaitar də ud mits bi, a narala kə ud kitakul. Wirva yan, dəge a matlanəf Yazhigəl, khayanəf ba ud ad təkə təkə bi.”

7 Ka ndidarwal Farisakhen kwarne, “Ai uḅa lava kə Mus tlayang a bədu ad ndzikh ndzikh kə ud kə bədu kadkad təkaghəra zə nus sar, kə dəgala tsini?”

8 Ai ka ngawa tərḱhai Yasu niya tsitar, “A khayakurnəf Mus tlayang ak təkaghəra zə nughwasakhur, wirva bəngbəng revakhudər kə

mangan, ai gul ən tə farsafəga tsa ndək yan bi.

⁹ Ai ən kwara kura kwara kə, daga ude təkaghəran zə nus sar, da wirva a tləghər ən man gwaragwar bud bi, da ɖuwin ad tlərna nus tsugun, gwaragwar ən manin zə nusen.”

¹⁰ Ka nəv furakh sar tsin, “Da ka ndək yan gidən təb kə ud zə nus sara, atsuk gida kwal nus kaw.”

¹¹ Ai ka nəv Yasu tsitar, “Daghan ud bən təkha kə ɖanəf lava nən kwara kur bi, khekwa liye a khayatərnəf Yazhigəl kə nəga ndək yan.

¹² Nəg dəgakhe da bəg chaləm ghwalvakh kwal da zəɖ nus. Wirva nəg liye a yakhtər khaiyud ndək yan. Nəg liye udakh kə natərala ndək yan. Yakhaya tsuguna itar kə nandala ghətar kwal da nəg da zəɖ nus, wirva tlər tləksa gharazhigəl. Daga ude khayənəf də lava na, chawin.”

A batərhər Yasu ad bark kə zar mbisan

(Markus 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Khalak yana, zaɖardəghər yakhaya kə udakh ad zar mbisan kə Yasu, kə nəghda batərhər dəv tsin, kə takad Yazhigəl wirva itar. Ai ka tav di kə furakh sar ən tə li zaɖado zaren.

¹⁴ Ka nəv Yasu kə furakh sar, “Duwamatərs zar mbisan saks da vakar, tsuwamatra bi. Wirva tləksa gharazhigəla dəg udakhe ndək zar mbisanakhan.”

¹⁵ Ka bakhatərhər ad dəva, ka takadgan ad Yazhigəl kə

batərhər bark, ka dakaval ən vin.

Dakhwale dadak tləwandal
(Markus 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Dud ən manin, ka sa udanen da vak Yasu niya tsin, “Maləm, uda dəg khwarane barari da mana ka kə gəmadu safa kə ngəd?”

¹⁷ Nəv Yasu tsin, “Uda lava tsəkhən ndidəkwala ndid ən təghər kə dəge khwarani? Afke uk Yazhigəl kitakul khwarana. Ai da ka da nakha gəmadu safa kə ngəd, ka tsufənəf kha ndzikha ndzikh Yazhigəl.”

¹⁸ Ka ndidarwal kə Yasu, “Irən ndzikha ndzikhən ra?” Ka ngawarkhe Yasu, “Kəd ba safa ud bi, a ɖuwa gwaragwar, a ɖuwa man gəl, a ɖuwa dləgh fil,

¹⁹ farghər fəg kə dadagha zə babagh. Tsəguna waya tləghər witəghagh ndəkve waya kha ghəragh.”

²⁰ Ka nəv dakhwal na tsin, “Afka ən tsufatsufa ka dəgakhana daghan. Uda kə təmgan tsəki?”

²¹ Ka nəv Yasu tsin, “Dən nakha nəga tsəkha kə njiva char, dəg da sakwdu dəge din kha daghan, təkətərdukha kə talagakh ad kwaɖen. Da mbəladu mbəla kha ləman ən gharazhigəl. Khalak yana, ka saks kha, gatakskh.”

²² Tsəna kə dakhwalen ndək yana, ka dəgal tsin də baza rəvakhud. Wirva naghbakha tluwandal tsin bi.

²³ Ka nəv Yasu kə furakh sar, “Ən təkha kura təkha kə, da dəmdəm kə dadak tluwandal daks da gharazhigəl.

24 Ən gwidən kwara kura kwara kə, da tsaftsaf kə dluwam daks ən tə dül lipər, təghər kə daks kə dadak tluwandal da tləksa Yazhigəl.”

25 Tsəna kə furakh sar ndək yana, ka a ndawatrəf char. Nəv itar, “Da ka ndək yanina, ai war da mbəladu kati?”

26 Ka vaza kə Yasu gyer ta titar, ni, “Ən vak uda, ina kə digita ən manawa bi. Ai ən vak Yazhigəla, ən manawa man.”

27 Ka nəv Bitrus tsin, “Nəgha, kənda kina a duwars kənda tsauda kə gatakhs gat. Ai takina uda da mbəladu kəndi?”

28 Ka nəv Yasu tsitar, “Ən təkha kura təkha kə, sarte da mbədanəfud ad itsauda kə wiliw, ka Zər Ud da nndzəgan kən tə vija tləksare ndagan. Kuram liye gataks gat, da nndzəgan kur ən tə vijakh man tləks kəlatəm mits. Da taka tərə lava kur kə mbərta ya Izrail na kəlatəm mits.

29 Tsuguna itsawar ən dūda fətakha sar, itsa sukwatakhs sara, zə dəghaw babagh sar, itsa dad, itsa bab, itsa zila awana nus, itsa zar, awana gukhakh, wirva kə. Da mbəladu mbəla mal kə yan sig dərək. Wur tsuguna, da wurawura ad safa kə ngəd.

30 Ai tsugun, udakh zikən liye ən təvuk, da nəga itar kə dæg khal. Liye kə khal tsuguna, da nəga itar kə dæg chak.”

20

Lav ən təghər kə li man tlər ən gukh inabi

1 “Tləksa gharazhigəla ngwada dadak gukhe a dala pərta gədl, da gat li da manara tlər ən gukh inabi sar.

2 Udzala tsitar ən khayanəf lav ən təghər kə kwaḁ dinari kitakul, ai da pəlarud kə ud ən vak. Ka bəlatəral dəgal da man tlər ən gukh sar.

3 “Manga kə karfi vaslambada təkədl, ka gwidən dəgal tsin. Ka nəghan ad yakhaya kə udakh, ən gida butbuti ən təghay kasuk.

4 Ka niya tsitar, ‘Dam dəgal ghərura da man tlər ən gukh inabiyar. Da pəla kura pəla ka dəge vazga ka khwara kə bakura bəg.’

5 Khalak yana, ka dəgal tsitar.

“Ka gwidən dəgala tsin kə fatsi təghər, zən karfi khəkərd kə khagw, ka kurgan ad gan zitar ndəkve tsa mangin chak.

6 Dakhkana, ka gwidən səgawal tsin ən tə karfi dliḁ, ka tlarghər ad yakhaya kə udakh, ən ghitsa na dəge ən mana itar bi. Ka ndidatərwal, ‘Uda lava tsəkur birnif ən gida ən van, kwal nəg kə dəge ən manakuri?’

7 “‘Wirva na ude bakənda tlər mana bi,’ nəv itar tsin.

“Ka nəv dadak gukhen tsitar, ‘Damdəgal ghərur tsugun da gukhar.’

8 “Bəlga kə khagwa, ka nəv dadak gukh kə dadak nəgharu kə gukh saren, ‘Dakhtərkhe dakh kə li mantləren, pəlatərkhekh kwaḁ tar, farsəf ən tə li sa kə khala, da tə li tsa chak.’

9 “Ka saks kə li tsa dalən karfi dliḁ, itsawar tara a

gəmadu ad dinari kitakul. Ai pəlarud kə ud ən vak.

¹⁰ Liye tsa farsa man tlər chak, da itar ən kurana, da pəlatra mal kə chaləməkħud. Ai itsawar tara a gəmadu ad dinari kitakul.

¹¹ Chauga tsitar, ka farsa đungw tsitar ak dadak gukh.

¹² Ən kwar kwarne, 'Li sawala kə khala, uk tlər aw kitakul a manga itar. Kənde a vakal ən man tlər, zə bəg rəv ən tə dliya fatsi, ka pəla kənda kalkal kha zə itar.'

¹³ "Ka nəv dadak gukhen kə ud fang ən tatak tar, 'Ar tsaghwa, a bidkürkhe ba ka bi. Tsa khayanəf bakh kur kwarne, da ba kura kwađ dinari kitakule ən pəlarud kə ud ən vaka biya?

¹⁴ Chaukafkhai chawa dəge dəgagh, dəg daksagh. Ka kə khayanəf barabəg kə li sa kə khal, kalkal de bakha kə.

¹⁵ Nakh ka də ndzəda mankafkhe dəge naghga ghərara də dəge dəgara? Ən shilga ndar kha man kəlakħudari?"

¹⁶ "Wirva yan, udakh zikən liye ən təvuk, da nəga itar kə dəg khal. Liye kə khal tsuguna, da nəga itar kə dəg chak."

Ina dəg khəkərd kə kwar lava kə Yasu ən təghər kə mətə sar

(Markus 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ Madəv Yasu ən dəgo da Wurshalim. Ka đakhtərkhai ak furakh sar na kəlatəm mits da tə kalam. Ka niya tsitar,

¹⁸ "Nəgha kina ni dəgal da Wurshalim kiyam. Vake da

bəkduwud ka Zər Ud da dəva zikzikana kə zil kəsakh zə maləməkħ li tsagdu ndzikha ndzikħ Mus. Ka da əntlaka lav mətə itar.

¹⁹ Ən tə khalak yana, ka da bəkdu bəg itar kə liye kwal Yakhudakh. Da nena ka nene tar, ka da wadzaku kiđ itar, ka da khərtəka khərta itar tsugun. Ən tə fitsa khəkərd tsuguna, da tsiya ka tsiyud."

A takadga bab Yakub zə Yukhan ad Yasu
(Markus 10:35-45)

²⁰ Khalak yana, ka saks kə nus Zabadi də zar sar mits da vak Yasu. Kəlgan ad juguv ən təvuk Yasu, ka takad digit tsin ən vak sar.

²¹ "Uđən nakhara?" Nəv Yasu. Ka nəv nusen kə Yasu, "Manakai lanji kə zararana mits, tsa ndzəga itar zə khən tləksagh. Fang ən tə dəva kafagha, fang ən tə dəva dleđagh."

²² Ai ka nəv Yasu kə nusen, "Əntsa ba kur dəge ən takada kur bi. Da təkha kur kə khəbu dladə da khəba ka?"

"Da təkha kənd," Nəv itar tsin.

²³ Ka nəv Yasu, "Kadikadiya da khəba khəba kur dlad, ai gidən tə dəva kafara, zə gidən tə dəva dlebara, na ka də ndzəda zəbəf ude da bara ka yan bi. Ina kə vakakha, dəg liye dikatərna Dadare ən gharazhigəl wirva itar."

²⁴ Tsəna kə chaləm furakh khana kəldək ndək yana, ka bazdu itar ad rəv də zar babakhana mits.

²⁵ Ka đakhtərkhe Yasu daghan tar, ni, "Tsa tsəkur kwarne shikakh udakhe kwal Yakhudakha, ən mədlara

ndzədən itar kə udakh tar. Zikzikanakh tar tuguna, ən mədla ndzəd itar ən tə ghər tsitar.

²⁶ Ya kur tsuguna, nala bin ndək yan ən təbur bi. Ən dleva yan, daga ude ən nagh nəga kə zikan ən təbur, barari tsin nəga kə vəbur.

²⁷ Tsugun, daga ude na nəga kə mal ən kur, barari tsin nəga kə vəbur.

²⁸ Udan na tsuguna, da nəga ndək va kə, ka Zər Ud, a sodagh kə dāba udakh kə, a so kə dāba ka dāba bud bi. Da bədu bəg ka tsugun ad safar, kə kat da udakh zikən.”

A ngwuratərnəf Yasu ad di kə ngulfakh mits

(Markus 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Madəv Yasu zə furakh sar ən dūwars kəs Jariko, zikən dzakhava udakh ən gatatərs gat.

³⁰ Ka nəg ngulfakh mits ən nndzəgan ən tə kalam dūl. Tsəna tsitar kwarne Yasu ən dəgala, ka tləkha tsitar kwarne, “Dadzikan, Zər Dod, manga kwidkwidərvənda.”

³¹ Ka tavdi kə chaləm ən təb kə dzakhava udakh ən təghər tsitar kwarne, “Tərid nikur.” Ka gwidən tləkha tsitar char kwarne, “Dadzikan, Zər Dod, manga kwidkwidərvənda.”

³² Ka ghitsəga Yasu, ka daktərkhəi saks, ka sa itar. Niya tsitar, “Udən na kur mana kura mana tsəki?”

³³ Ka nəv itar tsin, “Dadzikan, na kənda ngwarəf diyakhənd.”

³⁴ Wirva kwidkwidərva, ka gəma Yasu ad diyakh tar.

Təvin təvina ka nəgha nəgha itar. Ka gatərs itar.

21

A chauga udakh ya Wurshalim ad Yasu də khwadəg

(Markus 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹ Sa tsitar khefa də Wurshalim, sara da kəs ya Betafaji, ən Ghuḃa Olive. Ka ḃəlandal Yasu ad furakh sar mits.

² Niya tsitar, “Damaks da gədzar kəs nən tə vukur. Ba kurən daksa, da nəgha nəgha kur bab dlingw zə gəlaḃa sar ngwadən. Vədamatərs vəd, ka ḃakdəghər kur.

³ Da kwara kurkhe udan ad tlərna lav, kwararkhe kur kwarne, ‘Dadzikan ən naghtəran.’ Dlaḃ da wura tərə wura zula khədikən.”

⁴ Ina kə dəge dzoghəra, a righif dəge tsa kwarga Ishay tlayang. Ni,

⁵ “Kwaramatəra kwara kə udakh ya Wurshalim,”

“Niya shikur ən saks da vakur.

Nagh bakh kalali tsin bi, ən dəg ən tə dlingw, Ən dəgən tə gəlaḃa dlingw.”

⁶ Ka dəgal kə furakh saren, manga itar ndəkve tsa kwaratərkhe Yasu.

⁷ Ka ḃadəghər itar dlingwen zə zer sar. Ka ḃalakhə itar gabagakh tar ən titar, in tsuguna dowa nndzəgan ən təf.

⁸ Zikən udakhe ḃalakhga gabagakh tar ən tə dūl. Ka kalakhga yakhaya tsugun ad tlim uf, ka ḃalakhga itar ən tə dūl.

⁹ Udakhe ən təvuk sar zə liye ən gatars gatən təlga, ka tləkha tsitar kwarne, “Bark kə Zər Dod.”

“A ndzawa bark kə dadake ən səgdagh ən đakha Dadzikan.”

“Farghərfəgud kə Yazhigəle ən khud kə gharazhigəle chakw.”

¹⁰ Da kə Yasu da Wurshal-ima, ka tsiyif məkən kə li kəsen daghan. Ka ndidakave tar kwarne, “Warinena kudra?”

¹¹ Ka nəv dzakhava udakhen, “Ina Yasu tlayange ən Nazarat ən kəs Galili.”

A chuwadanəf Yasu ad Fəta Yazhigəl

(Markus 11:15-19; Luk 19:45-48; Yukhan 2:13-22)

¹² Da kə Yasu da Fəta Yazhigəl, lakwtərdu kə li dzawa zə li sakw digit əmb. Ka khambanəf ad vələnga li mbađu kwaḁ. Ka khambanan ad vak ndzakhgan li sakwdu takalamasar.

¹³ Ka nəv Yasu tsitar, “A vindzavan ən kadkad Yazhigəl kwarne, ‘Da đakh məgharud, məghe da dəgawud əmb.’ Ai a nandala kur kə vak bəghava sənkarakh.”

¹⁴ Ka saks kə ngulfakh zə ghwirdikakh da vak sar ən Fəta Yazhigəl, ka mbakhatru.

¹⁵ Zik zikan na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikha ndzikh Mus, nəgha tsitar ad dəg ndawakakhe a mangin. Tsuguna, tsəna tsitar ad tləkh kə zar ən Fəta Yazhigəl kwarne, “Bark kə Zər Dod.” Ka bazala rəv tsitar.

¹⁶ Ka ndidərwəl itar kə Yasu, “Ən tsəna tsəna kha dəge ən kwara zara na kina?”

Ka nəv Yasu tsitar, “Ən tsəna tsəna ka gən. Atsuk a taḁa bakh kur tugwado tugw ən vindzan na kə lav Yazhigəl kwarne,

“ ‘A batrəm ən ghai kə zara zə vunjakh ka de mbadkhambad.’ ”

¹⁷ Ka duwatərs ən vin. Sawala, ka dal da kəs ya Betani. A khənal ən vin.

A tlapga Yasu ad ufa ghədiv (Markus 11:12-14,20-24)

¹⁸ Ngurga kə kəs, madvin ən saks da Wurshalim, ka ndzikənəf way.

¹⁹ Nəgha tsin ufa ghədiven ən tə kalam dūl, ka dal da vak ufen, na dəge mbəladuwin ən təf bi, uk tlim sar. Ka niya kə ufen, “Aghba kha da yig zər kə ngəḁa bi.” Təvin təvina ka ghulkavala ufen.

²⁰ Nəgha kə furakh sar ndək yana, ka ndawatrəf char. “Uḁa lava kə ufa ghədivena ghulkavala gujad ndək ini?” Nəv itar.

²¹ Ka ngawa tərkhai Yasu, ni, “Ən təkha kura təkha kə, da nəg kur də fadəghərofəg, tsuguna a bəga ba kur tsugu tsa khəḁikən bi, da təkha kur kə mangan mal kə dəge a manarkhe ka kə ufa ghədivən. Tsugun, da təkha kur kə kwarkhai kə gil zikan kwarne, ‘Tsiyin təvan, bəlvədagh bəla da dəlv.’ Ka da dzoghər dzəg ndək yan.

²² Da fadəghəro kur, daga dəge takadga kur ən vak Yazhigəl ən dəgau, da mbəladu mbəla kur.”

Andidarwal udakh kə Yasu ad vake a mbəladuwin ndzəda sar

(Markus 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Sa kə Yasu da Feta Yazhigəl, madvin ən tsagdutsag, ka sasəg kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə malakh tar kə dlamakh da vak sar. Ka nəv itar, “Ən mana dira kə ndzəda kha dəgakhani? Tsuguna war kə bakhena kə ndzədi?”

²⁴ Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne, “Ghərara tsugun khine da ndidakurwala ndida kə. Da ngawake kur ndidar, ghərar tsuguna, da kwara kura kwara ka ad ndzədakhe ən manakh da ka dəgakhani.

²⁵ A so dəvara ndzəde ən parada Yukhan dadak para ud ad udi? A so ən vak Yazhigəle, awana a so ən vak ud khi?” Ka farsa tsugu tsitar ən tatak tar, kwarne, “Da ka ən vak Yazhigəla nikiyam, ka da ndida kiyamwal ndida kwarne, ‘Ai udə lava tsukur kwal fadəghəro dini?”

²⁶ “Ai daka ən vakuda nikiyam, ən gəza kiyam kə dəge da mana kiyama udakh. Wirva a fadəghəro udakh daghan kwarne tlayang Yukhan.”

²⁷ Ka ngawarkhai itar kə Yasu kwarne, “Ən tsa ba kənda bi.”

Ka nəv Yasu tsitar, “Ai na ghərara da kwara kura khulf ndzəde ən manakha ka dəgakhana bi.”

Jakva də zar ghwalvakh mits

²⁸ “Udən dəya kur ən təghər kə ina kə lavi?” Ai ən kwarin kwarne, nəg udanen mits zar ghwalvakh tsin. Ka dəgal

tsin da vak malan, niya tsin, “Zərara, dəg dəgal da mantlər ən gukh inabi khan.”

²⁹ Ka niya tsin, “‘Na kən dəgal bi,’ Ai kə khala ka dəyanan ad ghəra, ka dəgal tsin.”

³⁰ “Dəgal kə dadən da vak yan kə zər sar, kwararkhai ndəkve tsa kwarar khaiyin kə dəg chak. Ka ngawarkhai zər saren kwarne ‘Aya dada, da dəgal kə,’ Ka dal ba tsugun bi.”

³¹ “Ən təb tar na mitsa, war kə manga dəge na dad tarni?”

“Dadake tsa chak na,” Nəv itar. Ka nəv Yasu tsitar “Ən təkha kura təkha kə, li chau khadama zə garnakakh, itar da dagh da tləksa Yazhigəl təghər kə tsəkur.

³² Wirva a sodagh Yukhan da mədla kura dül kanadi, a fadəghəro ba kur din bi. Ai li chau khadama zə garnakakh, a fadəghəro itar din. Tsakhənmin nəgha tsəkur ndək yan, a mbədanəf ba kur rəvura ka fadəghəro kur din bi.

Jakva də liye a batrə mud gukh inabi ən dəva tar

(Markus 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ “Bambəg tlim kə tsən tlərna jakva lava tsugun. Nəg udanena, a njavgan ad gukh inabi. Tsarghəran də ghərgə, təfgan ad fike da pərtsin ad yu inabi əmb. Dikanan ad tsəbana kə vak, ki dəgo kə dadak uf chau kə nəgharu kə gukh. Ka batrəm ad gukh inabi ən dəv kə yakhay, kə nəgharu nəgha tsitar. Khala kə yana, ka dal da tlərna khaye bit.

34 Manga kə sarta tsəg zar inabi, ka bəlanəf ad zar man tlər sar, da vak li batrəmin ad gukh inabi ən dəv tar. Kə chawardəghər dleva dəg sar, ak zar inabiyen.

35 “Təkən liye nəgharu kə gukhen, ka vaitərkhai itar kə zar man tlər saren. Mbakən itar də kəda kə yan. Kədga itar ad yan kə məts. Laiga itar ad yan də kurakh, ka amtsəgan.

36 Ka gwidən dadak gukhen ad bəla tlərna zar man tlər sar mal ke tsa chak. Ka gwidən manarkhai li nəgharu kə gukhen, ndəkve tsa manarkhai itar kə li tsa chak.

37 Kə dəg mbasa, ka bəlanəf dadak gukhen ad zər sar dəgal da vak tar. Avin, ‘Na tsugu bi, da farghərfəg itar kə zərar.’

38 “Nəgha kə li nəgharu kə gukhen ad zəren, ka nəv itar ən təb tar, ‘Auna dadake da wur gukhen ən saks. Kədyamga kəd. Dəgakhe da wurina, nəgin kə dəg mar.’

39 Ka viga itar, tləvars itar da tilg lingwa gukh Inabi, kədga itar.

40 “Ka nəv Yasu, da soghər dadak gukh na ma, ka ufa da manarin kə li nəgharu kə gukheni?”

41 Ka nəv itar tsin, “Da khədzər khəzda kə ngudiyakhen ən tə dule kwal khwara kə vaz. Ka da bara kə yakhay ad nəgharu kə gukhen. Liye da bakhara dləva dəg sar, ak zar inabi ən sarta tsəga tsəg.”

42 Nev Yasu Tsitar “Atsuk a taḡa bakh kur tugwado

tugw ən vindzan na kə lav Yazhigəla? Ai kwarin, “‘Kure a dūda li khəga kə man tlər din.

In kə nala kə kure, a khutanan ad khəg.

Ina kə digita tlər Yazhigəl, tsuguna dəg ndaw ndawan ən diyakh mar.’”

43 “Wirva yan, ən təkha kura təkha kə, da chawa chawud tləksa Yazhigəl ən vakur. Da bara kə udakhe da man dəg khwaranakh ai da yara zərə da dlayaru kə tləksa Yazhigəl.

44 Daga ude da bəlo da tə kuren, da kala khwetl khwetl. Ude da bəlo kurna da təf tsugun, da pəkha pəkha kurdik ndək khəpi.”

45 Tsəna kə zik zikan na kə zil kəsakh, zə Farisakh ad yan kə jakva lavakhe kwargin, ka katlga itar kwarne ən kwarən təghər kə tsitar ad lavan.

46 A gatga itar dūl kə viyavi. Ai ən gədza itar kə dlamakh. Wirva a fadəghəro udakh daghan kwarne tlayang Yasu.

22

Jakva ən təghər kə khwadga səb

(Luk 14:15-24)

1 A gwidən Yasu ən kwara tərə lav də jakva, ni,

2 “Tləksa gharazighəla ngwada shike, a dīkarnan ad khwadga səba kə zər sar.

3 Ka bəla tərəf kə zar man tlər sar, kə dəgal da kwara tərə kə udakhe tsa balgin. Ka kalwal itar kə sausəg.

4 “Ka gwidən bəlatərəf kə tlərna zar man tlər sar

kwarne, 'Kwarama tərkhai kwara kə liye tsa ɓalgud kwarne, Niya audzala kən takhga dæg zu, a kharga ka kawakh, zə kawakh gude tsa ngalgud wuləklək. Itsauda audzandalud. Ausəgam da vak səb.' "

5 "Li tsa ɓalgud da vak khwadgen, na ɗangwa tsitar də ɓalen bi. Yana dakaval da gukh, yan tsuguna dakaval da man kasukw sar.

6 Yakhaya tsuguna, ka vaige tar liye tsa ɓəla tərəfuden, ka mbatəre tar də dlad char, ka khadztər khai itar.

7 Ka kədga rəvakhud ad shik char. Ka ɓəlanəf ad tlujiyakh sar, dəgal da khədz liye tsa khədzga zar man tlər sar. Ka ndəghərs itar kəs tar.

8 "Təkhəl kə yana, ka niya kə zar man tlər sar, 'Audzandalud ɗikana dæg zuwa khwadga səb. Ai liye tsa ɓalguda, a dlai ga ba itar tsugun kə saks bi.

9 Wirva yan, gatamars kə ghay baramakh, ɓalamga ɓal itsəra kə ude a gamga kur zin, kə saks da vak kwadgen.'

10 Zar man tləren tsuguna, ka dəgala tsitar kə baram kə baram. Ka dzakhadəghər itar ad daghan udakhe a gamge tar zitar, zə liye njivva, zə liye kwal njiv. A righəf vak kwadgen də ghulabakh char.

11 "Ka sa shik da vaz liye tsa ɓalgin, ka nəgh nəgha tsin ad udanen, ai kwal taləm gabag khwadga səben.

12 Ka niya kə udanen, 'Tsaghw, a sa ndar kha

da vana kwal taləm gabag khwadga səbi?' Ka piyarwala dæg kwar.

13 "Ka nəv shik kə zar man tlər sar, 'Ndzadamarna dəva zə sig, tləvamars tləva dəgal da mel, vake də gurtl. Vake da tudin də kərd tliɗ.'

14 "Zikən liye ɗakhtərkhai ud, ai khəɗikən liye dzaravan."

Ndidən təghər kə pəlara khadam kə Kaisar Shik
(Markus 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Dud ən kwarina, ka dala Farisakh kə ɗaya kavu lav ngara dləgd kə Yasu, kə viyaviya tsitar, ən tə dəva də dəge da kwarin.

16 Ka ɓəlanəf itar furakh tar, dagha zə udakhe khayənəf də man tləksa Khiridus, da vak sar. Ka nəv itar, "Maləm, tsa tsəkənda kwarne ud jir khə, ən tsagdu lav Yazhigəl kha kalkal. Wirva yakitakw ud ən vakagh. Na khən gədz kwarara lava kə ud, itsa ndar zika sar bi.

17 Kwara kənda kwar, da khən vazana, kalkal nagh pəlara khadam tsəkənda kə Kaisar, zikan kə Shik ən Roma, kalkal ba khi?"

18 Ai Yasu tsuguna, tsa tsin kəlade ən rəvakhud tar. Ka ndidatərwal, "Kur ngudiyakh, uɗa lava tsəkur ən na ngaka dləgdi?"

19 Məɗla maka kwaɓen ən pəl da kur khadamen." Ka ɓardəghər itar ad kwaɓ di-nari.

20 Ka ndidatərwal, "Vakdiy-ing zə ɗakhəng ən təfi?"

21 Ka ngawar khai itar kwarne, “Dæg Kaisar.” Ka nøv Yasu tsitar, “Bamara bæg kə Kaisar ad dæg Kaisar. Bara kur kə Yazhigəl ad dæg Yazhigəl.”

22 Tsəna tsitar ndək yana, ka ndawatəraf char. Ka đuwars itar, dakaval itar.

A ndidga Sadukiyakh ad lav ən təghər kə tsiyin ngitl

(Markus 12:18-27; Luk 20:27-40)

23 Fitsa va yanen, təkən Sadukiyakh li kwarne na tsiyin ngitl bi, sagh itar da vak Yasu də ndid.

24 Ka nøv itar, “Maləm, a kwarga Mus kwarne, da əmtsəga ude kwal yiga zər də nus sar, barari wura wura kə zər bab sar ad nus saren, ki yakhar khai zara tsin.

25 Neg sukwatakħ udif ən təbənd. Bu kə zər chak ad nus, ka amtsəgan kwal zar, đwardan ad nus sar kə saghər sar ai ən gatars gat.

26 A dzogher ndək yan kə dæg mits, a yiga ba də zər din bi. Ndək yan zəva kə dæg khəkərd, tangw da tə dæg udif, a yiga ba itar zara din bi.

27 Kə dæg mbasa, ka əmtsəga nusen.

28 Fitsa tsiyin ngitla, da nəga kə nus warin ən təb kə udakhana udifi? Fatsi dagħan tara a zəbaruwi?”

29 Ka ngawa tərkhay Yasu, “A zadga kur char. Wirvən tsa ba kur vindzan na kə lav Yazhigəl bi. Tsuguna, ən tsa ba kur ndzəda Yazhigəl bi.

30 Fitsa tsiyin ngitla, na dədungw da zəb nus bi. Tsuguna na bud da bədu dugh kə

səba bi. Da ngwada zarbəlakh Yazhigəl ən gharazhigəl itar.

31 Ən təghər kə fitse da tsida tlamtsakh ən ngitla, a tugwa bakh kur däge a kwara kur khai Yazhigəla? A vindzavan kwarne,

32 ‘Ka Yazhigəl Ibram. Ka Yazhigəl Ishaku. Ka Yazhigəl Yakub?’ A mədlanan kwarne Yazhigəl tlamtsakh ba ka bi, Yazhigəl liye də safa kə.”

33 Tsəna kə dzakhaya udakh ndək yan, ka ndawatəraf, wirva tsagdut-saga saren.

Ndzikhe a malgan ad ndzikha ndzikhakh dagħan

(Markus 12:28-34; Luk 10:25-28)

34 Tsəna kə Farisakh kwarne a bəlaterghər Yasu ak Sadukiyakh, ka dzafkhay itar ən vak kitakul.

35 Fang a təb kə li wagayal ən tsa ndzikha ndzikh Mus, ka kurakura tsin də ndid.

36 “Maləm, ira kə ndzikh ən ndzikha ndzikh Yazhigəle a maltər khai kə yakhaya dagħani?”

37 Ka ngawar khai Yasu kwarne, “ ‘Waya də Dadzikan Yazhigəl gha, də rəvakhudagħa dagħan, də safagħa dagħan, zə dayagħəragħa dagħan.’

38 Ina dæg chak, in tsugun kə maltər khai kə yakhaya dagħan.

39 Dæg mits kə ndzikhe a malgan ad yakhaya kə ndzikha ndzikhakhən tsuguna, ngwada dæg chak ghərsar. ‘Waya də udakh dagħan ndikve ən wayakha ghəragħ.’

40 Daghan däge a vindzavan ən ndzikh ndzikh Mus, zai in kadkadakh tlayangakh Yazhigəl, a ghitso ən tə ndzikh ndzikhakhana mits itar.”

Zər warek Kristu ra?
(Markus 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Dzafkhai kə Farisakh ən tə dəva kitakw, ka ndidatərwal Yasu,

42 “Uda dayaghərur ən tə dəva də Kristuwi? Zər warek kini?”

“Zər Dod,” nəv itar.

43 Ka ndidatərwal Yasu, “Uda lava kə Dod tsugun ən tə dəva də Sədikw Yazhigəl ən dakhin də Dadzikani? Wirva nəv Dod,

44 “‘Dadzikan Yazhigəl.

Niya kə Dadzikani nar.

Ndzəga ndzəg ən tə dəva kafar.

Akwa bars ka ad tləghumakhagh.

Ən kuskə dəgadəgagh.’ ”

45 “Da ka ən dakh də ‘Dadzikan,’ Dod ad Kristu, ai da nala ndar, Kristu kə zər sari?”

46 Na ude ngawar khai bi. Ve tsən tə yanən kə khəna, na dla ude sigwif kə ndidarwal ndida bi.

23

Magiye a kwarga Yasu ən təghər kə Farisakh zə li tsagdu ndzikh ndzikh

(Markus 12:38-39; Luk 11:43-46; 20:45-47)

1 Ka nəv Yasu kə dzakhava udakh zə furakh sar.

2 “Liye tsagdu ndzikh ndzikh zə Farisakh, ən man tlər tsagdu ndzikh ndzikh tsən mana Mus itar.”

3 “Wirva yan, tsənamaru tsəna kə daga däge kwara kurkhai itar. Ai gatamars ba kə däge ən mana itar bi. Wirva na itar ən man däge ən tsagdu itar bi.

4 Bakhatro itar kadlang dīmdīman kə udakh, ai kwal təkha kə ud kə kapanəf. Ai itar də ghər tar, nugw ba itar itsa kə barva zər dəv kə məlaru kə kapa kapa kə udakh bi.”

5 “Daghan tləre ən mana itara, ən mana kə nəghda nəgha nəgha kə udakh itar. Ən ngwadə zikzikan na kə vindzan na kə lav Yazhigəl ai mbəghga itar, kə ngudən tə vakdi tar zən tə dəva tar. Tluzhe ən tukw ghai gabagakh tara, tsəbanyan mal kə dəg udakh.”

6 “Zik gat vij ndzakhgan khwarkhwaran tsitar ən vak man khwadəg. Zə vak ndzakhgan khwaran ən gud dza-khava Yakhudakh.

7 Zə gat nəghatərđi nəgh də fatərgəhfəg tsud ən kasuk. Zə dakhətər dakh də ‘Maləm.’

8 “Ya kur dəgi, dakh kur bud də ‘Maləm’ bi. Wirva Maləməra kitakul, tsuguna daghan nura sukwatkh kur.

9 ‘Dakham ba də itsawar də ‘dad’ ən larda nabi. Wirva uk kitakul Dadure ən gharazhigəl.

10 Dakh kur bud də mal bi. Wirva kitakul Malur in Kristu.

11 Dadake in zikan daghan ən tatakur, barari nəga tsin kə dadak mana kura tlər.

12 Daga ude a fərgəhər kə ghərsar, da gulandagh gulud. Ude a gulandagh ghərsar tsuguna, da fərgəhfəg ud.

A tlap̄tər khai Yasu wirva valdu ghər tar

¹³ “Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikha ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Khədaru kur dūl daks da tləksa gharazhigəl kə udakh. Kura a da ba kur bi, tsuguna a khayarnəf ba kur kə liye ən na daks kə daks bi.

¹⁴ “Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikha ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Ən za-wakh dəgakh widgakh kur. Ən tə khala kə yana, ən zulu zula kur ən dəgau, wirva ki nəgakura nəga tsud. Wirva yan, taka lave da mana kuruda da malamala də dəg udakh char.

¹⁵ “Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikha ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Wirvən ditsagharghər kə dəlvakh kur, zə khay kəsakh wirva ki gəmadu dadak pəlgər kitakul kə gatars kə Yazhigəlur. Khala kə khayənəf khaya tsin, ka da nanadala nəg kur, kə dadake tlayga daks tsin da kara fay, mal tsukur sig mits.

¹⁶ “Dangwa tsəkur, ngulfakh li ndad ngulfakh. Ən kwara kwara kur kwarne, “Daga ude a wadgan də Fəta Yazhigəl, barari ba tsin man dəge wadgin da manamana bi. Ai tsugun, daga ude a wadgan də vərshakanəv ai ən Fəta Yazhigəlen, barari tsin man dəge a wadgin da manaman.’

¹⁷ Kur dlagakhan ngulfakh. Irek ndanganra, vərakashanəve, awana Fəta Yazhigəle a nandala ad vərakashanəv kə chuwaɖad khi?

¹⁸ Nikur tsugun, “Daga ude a wadgan də vak sadak, barari ba tsin man dəge wadgin da manamana bi. Ai tsugun, da ka wadgin də dəg tsuf, barari tsin man dəge a wadgin da manaman.’

¹⁹ Kur ngulfakhan. Irek ndanganra, dəg tsufa nagha, awana vak sadake a nandala ad dəg tsuf kə chuwaɖad khi?

²⁰ Wirva yana, itsaware wadgan də vak sadak, a wadgan də vak sadak zə dəge ən təf daghan.

²¹ Tsugun, daga ude wadgan də Fəta Yazhigəl, a wadgan də Fəta Yazhigəlen, zə Yazhigəl ai nəzəgan ən əmb.

²² Daga ude a wadgan də gharazhigəl, a wadgan də vij man tləksa Yazhigəl, a wadgan tsugun də dadake ən nndzəgan ən tə vij man tləksen.

²³ “Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikha ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Ən bədu bəg kur ad zak chachakuram, zə tlim dəg dəlakhur. Ai ka dūwar kur man zik zikan kə dəgakhe ən nagha ndzikha ndzikh Yazhigəl kə manaman. Zik zikan na kə dəge ən nagha ndzikha ndzikh ad manaman tsukur in kwarne, man jir ən itsaɖ, mədla kwidkwidərv, khayənəf khayən digitakh. Itar dəge tsa khwara manamana tsəkur, zə kwal dūda manakh yakhin bi.

²⁴ Kur ngulfakh li mədlara dūl kə ngulfakh. Ən dīzdu dīza kur kusingakh, ai tsuguna, ka ndəg dləgwam kur.

²⁵ “Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikha ndzikh zə Farisakh,

kur li valdu ghərur. Li pardu lig kwat həb yu, zə kwat zu kaf, ai ən rəvakhudura, reghan kur də dəgakhə a khwatsga kur ən vak udakh də ndzəḏ, zə nagh ghər tsugun.

²⁶ Kur ngulf ya Farisakh. Famarsa paradu khud kwat həb yu, zə kwat zu kaf, ən tə khal kə yana, ka da chuwadad zəva ləgsar.

²⁷ “Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikhə ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Ngwada ngitlakhe a masar vud bəgan na kə wal, ai da khwara kə vaza də ləgan, ai ən khud khudə, uk tlatlakh zə ruta dig-itakh.

²⁸ Ndək yan ghərur tsugun ən tə ɓal. Dən vaz kur vaza udakh, li kanadi kur ən təvuk Yazhigəl. Ai du khudan tsuguna, reghan kur də man dəgakh valdu ghərur zə kələdakh.

A kwara tərkhai Yasu ad dlade da khəḃa itar

²⁹ “Ka zu vuk kə Yasu də kwar kwarne, Dangwa tsəkur, li tsagdu ndzikhə ndzikh zə Farisakh, kur li valdu ghərur. Wirva khakhga kur ngitlakh tlayangakhə tsa dur. Ka dīkakhga kur ad dəg chadakhə da dzamatər dud kə li tsa manga kanadiyakh.

³⁰ Afkur tsugun, da tsa tləm kənda ən sarta dzidzakhənd, tsa na kənda da bəg dəv zitar ən khədz tlayangakh Yazhigəl bi.

³¹ Ən tə dəva də lavur a mədlanan kwarne, zar ya udakhə tsa kadakhga tlayangakh Yazhigəl kur.

³² Dam da mbasana nguḏi nguḏi dəgakhə tsa farsa ndzidzakhur.

³³ “Kur bubakh, kur zar ya kukhukhwakh. Da ngikha ndar kur əntla lave da mana kurud kə daks da kara fayi?

³⁴ Wirva yana, ən ɓala kura ɓala kə ad tlayangakh Yazhigəl, zə li kwalemləm, zə liye ən tsagdu ndzikhə Mus. Ka da kadakada kur yakhaya. Khərtga kur yakhay. Dlagha tərkhai kur kəda tsugun kə yakhay ən gud dzakhavur. Ən gatatərs gata kur kə kəsa kəs, ən batra dlad.

³⁵ Da ɓəlondagh ɓəla ka ad udakhən, wirva viz li kalali, liye khədzavan ən lardən, kə wurakurəm da kwindur. Farsən tə viz Habil dadak kalali, kakh da tə viz Zakari zər Bereki. Ai kəḃga kur ən Fəta Yazhigəl ən təvəgh kə vak ndəgha dəg tsuf.

³⁶ Ən təkha kura təkha kə, daghan ina kə digitakh, da dzoghər dzəg də udakh kwargən.”

Ən dzamars dzama Yasu kə kəs ya Wurshalim

³⁷ “Udakh ya Wurshalim, udakh ya Wurshalim, kur li khədz tlayangakh Yazhigəl. Liye ən lay liye a ɓəlondaghud da vakur. Ngərwa siga tsəka nagh dzakha kura dzakh, ngwada dzakha ghwachik ad zar sar ən kus kə kudləbsari? Da mbiyanena kalwal kur.

³⁸ Auna təkhiina, a duwakurdud fətur, nala kə kwazagh.

³⁹ Ni ən kwara kura kwara kə, farsən təkhiina, da aghba kur da nəghakan bi, akwa

sarte da kwara kur kwarne,
'Bark kə dadake ən səgdagh ən
khud kə dakha Dadzikan.' "

24

*A kwarga Yasu ad lavən
təghər kə khəta Fəta Yazhigəl
(Markus 13:1-2; Luk 21:5-6)*

¹ Sawal kə Yasu ən Fəta Yazhigəl madvin ən dæg, ka sa furakh sar da vak sar. Ka ndədga itar ghər sar, ka mədlara itar Fəta Yazhigəle a khəgud.

² Ka ndidatərwal kwarne, "Nəgha tsəkur ina kə khəgakha? Ai ən təkha kura təkha kə, na itsa kitakul kə kure da dūdud ən tə tlərna bi. Daghana da khatdu khatud."

*Dladakha zə mbakhəlakh
(Markus 13:3-13; Luk 21:7-19)*

³ Madəv Yasu ən nndzəgan ən tə khuḅa Olive, ka sa furakh sar da vak sar tukuda tar. Ka ndidarwal itar. "Kwara kənda kwar, da dzoghər yawa yakhana daghani? Tsuguna da zək ndək uḁa, da katlda kənda sarta guyo guyagha, zə mbasa lardi?"

⁴ Ka ngawa tərkhai Yasu kwarne "Ya tsəkwamana ghər, valkurdu ba itsawar bi.

⁵ Wirva zikən li da sosəg ən dakhar da kwara kwara itsawar tar kwarne, itar Kristu. Da valduvala itar udakh zikən.

⁶ Da tsəna tsəna kur lav ən təghər kə pəgakh, zə lavakh wuleng wuleng ən təghər kə pəgakh. Ya gədzam bi, wirva barari dzoghər dzəg

tsin ndəkyan. Ai mbasa sara a sa ba ndan bi.

⁷ Tlərna khaya da darghər dæg kə tlərna khay. Tlərna shik tsugun da darghər dæg kə tlərna shik də pəg. Da nəg way, zə mbəda pəgdəmakh ən tlərna vakakh.

⁸ Daghan ina kə digita, farsafəg sar kə dlad, ngwada farsa biṣ tatərs yiga kə nus.

⁹ "Da vi kur viya itar, bəkurdu itar kə li da bakura mbakhəl, kəf kurkhai itar. Daghan udakh ən larda, da dukurd khai ḁuwa itar wirva dakhar.

¹⁰ Ən tə yan kə sart, zikən li da guyardu ləg kə fadəghərofəg. Da sakwdu sukwtakh tar itar kə tlərna udakh. Tsuguna da naghva ba itar bi.

¹¹ Da zikən tlayanga fil-filakh da sakhgawal kə valakhdu udakh zikən.

¹² Wirva səgva kəladakh, wayve ən manakava udakha da zang.

¹³ Ai itsawar ən bəga rəv da tə mbas, da kata katud.

¹⁴ Tsuguna da kwardu kwarud ina kə lav zəda kə tsən, ən təghər kə tləksa gharazhigəl, itsa dəvar ən lard. Ki da nəga kə shid kə itsera kə mbərtakh ən lard daghan. Təkhəl kə yana, ka da saks mbasa sar.

Bəzan na kə mbakhəlakhe da saks

(Markus 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ "Wirva yan, da ka nəgha tsəkur dæg dzadle a kwarga Daniyal tlayang, ən ghitsən tə vakvak Chuwadadan ən Fəta Yazhigəl, (dakake ən tugwado

lavana katlga katlin dæge tukuwin).

¹⁶ Ghalak liye ən əntla khay ya Yakhudi, khwaya itar dægo da ghuḅakh.

¹⁷ Ya ude nndzəgan ən tug-wud tsuguna, ya so ɓin da zəḅ dæge ən khud mægh bi.

¹⁸ Ude ən gukh tsuguna, ya guyo bin saks da zəḅ nura sar bi.

¹⁹ Ya ɗangwa kə nəghwase də khud, zə liye də zər ən tə tukw dəv, ən tə yanen kə sart.

²⁰ Kwam dægau, dzoghər ba khwayana ən sarta fagh bi, awana fitsa ngiya bi.

²¹ Yən tə yanen kə sarta, da nəg dlad̄ char, khulfe kwal taḅa tsud̄ manaman. Gwil farsa vərɗlard, tangw da tina kə sart. Aghbud da gwidən man khulf sar kə yanen bi.

²² “Da tsa khətsana bud ad khənakhən bi, tsa na ud dæg sige da təma də safa bi. Ai wirva li dzəran na kə udakh Yazhigəl, da khətsa khətsa Yazhigəl ad khənakhən.

²³ Ən tə yanen kə sart, da ka nəv itar tsəkur, ‘Vaza, auna Kristu ən van’ awana, ‘A niya ən vin’ ya khayamanəf bi.

²⁴ Wirva Kristu filfilakh zə tlayang filfilakh da sakhgawal itar. Da manakh zik zikan na kə jakvakh, zə zik zikan na kə dæg ndawakakh itar kə valdu udakh. Da tsa təkhiin kə manawan, da valdu vala itar zəva liye a dzərtəkhai Yazhigəl.

²⁵ Tsənam tsəna, a kwara kur khai ka, kəda saks kə sart.

²⁶ “Wirva yan, da ka kwara kur khe itar kwarne, ‘Ani

ən təghal,’ a duwam dægäl da vinen. Awana, ‘Aunin ən khudan kə gud ɓəghan,’ ya famadəghəro bi.

²⁷ Ndəkve ən tsuwada wud ad gharazhigəl, səgo ən mbərt kə kəs da tə vakghər, da dzoghər ndək yan səgdaghara ka Zər Ud.

²⁸ Daga vake də əmtsa digitakh, ən vin ən dzakhava gumbakh.

²⁹ “Ən dəvən dəv, ən tə khal kə khəna dladakhən, “ ‘Ka da nəga fatsi kə gurtl.

Təl tsuguna naba da khedaf bi.

Kwadladlakh tsuguna ka da ɓaloḅalən Səgadagh ən gharazhigəl.

Da gədiya gədyud ad ndzəɗakhe Ən fəf gharazhigəl.’ ”

³⁰ “Da mədlo ən tə yanen kə sart jakva Zər Ud ən tə fef gharazhigəl. Daga mbərt udakhe ən lard tsugun, da tuwa itar wirva ruwa udakh. Da nəgha nəgha itar Zər Ud ən səgadagh ən ghwik, də ndzəɗa zə ndanga char.

³¹ Da bəlonɗagh ɓəla ad zarḅəlakħ sar, kə fəg dəro ɗakh ən tuwa char. Da dzakha dzakha itar ad dzəran na kə udakh sar, ən tə kalam lard dagħan. Tsiyif ən tə yan kə kalam lard, da tə yan.

Dæge ən tsaga kiyama ufa ghədiv

³² “Tsagam tsaga digit ən vak ufa ghədiv. Da farsin ɗidu tlim kə ɗado wilwa tlim, ən tsatsəg kur kwarne a khərzəga vi.

³³ Ndək yan tsugun, da nəgha tsəkur dəgakhana

daghan. Da tsa tsæg kur kwarne, a khærzəgan, ən tə ghay gud.

³⁴ Ən təkha kura təkha kə, udakh kwargən, da ruga ba itar bi, khekwa dzoghər dəgakhana daghan.

³⁵ Gharazhigəl zə khaya da nige tar. Ai lave ən səgawal ən ghayara na bai kwal da regha bi."

Na ude tsa khəna zə sart bi (Markus 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)

³⁶ "Ai na ude tsa khəna zə sarte da dzoghər dəgakhana na bi. Itsa zarəlakhe ən gharazhigəl, itsa Zəren, uk Dad kitakul ən tsan.

³⁷ Ndəkve tsa manavin ən sarta Nuhu, da dzoghər ndək yan, ən tə sarte da səgdagh ka Zər Ud.

³⁸ Ən khəna khen kəda saks kə ərkhagw, ən zuwazu, zə khəbakhəb udakh. Ən səbado səbud nus, ən səbdu səbud dəghaw dəgal, da tə sarte a dagh Nuhu daks da gakhunda peryu.

³⁹ Ən tsa ba itar dəge da dzoghər dzæg bi, ba sa kə ərkhagwa ndətru daghan. Da nəga ndək yan səgdaghara ka Zər Ud.

⁴⁰ Ən tə yanən kə sart, ud mits da man tlər ən gukh, da baəbud kitakula, duwars ud kitakul.

⁴¹ Nughwasa mits da pəkha itar ən tə vər, da baəbud kitakula, duwars ud kitakul.

⁴² "Wirva yana, dīkamfəkke dīk, da tsa ba kur sarte da səgdagh Dadzikan nura bi.

⁴³ Ya dəgi, katlamga katla din. Da tsa tsatsæg dadak məgh ad sarte da saks gəl da

fəta sar kəvid, tsa na ba da khən khar bi. Tsuguna, tsa da khayanəf ba daks kə gəl da fəta sar bi.

⁴⁴ Wirva yan, barari tsə ghərur tsəgun, kə gida dem. Wirva da səgdagh ka Zər Ud ən tə sarte kwal kurga tsəkur.

Zər tləre njiv zai kwal njiv

⁴⁵ "War zər man tləre njiv, zə khidanyan tsəgun, ai bəga dad məgh sar, kə nəgharu kə yakhaya kə zar man tlər sar, kə batra dəg zuwa tar tsin ən tə kalkala sart, kwal mbit-sana tsini?"

⁴⁶ Da dadak bark yan kə zər məghe da sa dad məgh sar, ka tlarghər ən man tləre tsa barud.

⁴⁷ Ən təkha kura təkha kə, dad məgh na, da barəmbəg kə zər tləren ad daghan dəgakh sar kə nəgharu nəgha tsin.

⁴⁸ Da ka dəg charan ba zər tləren bi, ka niya kə ghərsar, 'Dad məghara da zulu zula kə saks.'

⁴⁹ Ka farsa mbatltər mbatla tsin kə liye ən mane tar tlər dagh. Ka zuwazu zə khəbakhəba tsin zə li khaəb digit.

⁵⁰ Ka da saks dad məgh sar kə zər tləren, ən tə khəne kwal kurga tsin, zə sarte kwal tsa tsin.

⁵¹ Ka da ngadla ngadla dad məgh sarna də kiə. Dəge da dzoghər dəliye valdu ghər tar da ndək yan kə ghər sar. Ən tə vake da tuda udakh də kərd tliə.

25

Jakv ən təghər kə dugh mbəlakh kəldək

1 “Ən tə sarte da səgdagh ka Zər Ud, tləksa gharazhigəl da kura də dugh mbəlakh kəldəkud. Li zəbarəf karakazaz tar kə dəgal da gam zil ghaul.

2 Dliḅ ən təb tara dlagakh, dliḅ tsuguna li khidan.

3 Dlagakhena a ɓarəf ad karakazaz tar, a ɓəf ba itar wal bi.

4 Li khidanakhena a ɓarəf ad wal ən khatakwakh tar zə karakazaz tar.

5 Zil ghaulena a sa ba dura bi, daghan tara a mbatəra khar, ka kad tərkhə khar.

6 “Ən təb vid char, ka tsəna tsəna tsud ɗakha kwarne, ‘Auna zil ghaul, ausəgam səgawal da gamagam.’

7 “Ka tsayif dugh mbəlakhen daghan. Ka dikanəf itar ad karakazazkh tar.

8 Ka nəv dlagakhana kə li khidan, ‘Chida makəndu chida walur, wirwa karakazazənda da əmts.’

9 “Ka nəv itar, ‘Au, da tlakiyamal ba tsəkənda zə kur bi. Damdəgal da vak li sakwdu wal, kə sukwaru sukwa tsəkur kə ghərur.’

10 “Madəv dlagakhen ən tə dūl dəgal da sukw walen, ka soghər zil ghaul. Dugh mbəlakhe a dīkfekhaya, ka dara zə zil ghaul da vak khwadga səb. Ka khəɗarduud gud.

11 “Kə khala ka sasəg kə dlagakhen. ‘Dadzikan, Dadzikan, ngura kənda ngura gud,’ nəv itar.

12 “Ka ngawa tərkhai zil ghaul kwarne, ‘Ən təkha kura təkha kə, ən tsakura ba ka bi.’

13 “Wirva yan, dem nikur, wirvən tsa ba kur ad khəna awana sarte da səgdagh ka Zər Ud bi.

Tsagdutsag ən təghər kə khuta lanji

(Luk 19:11-27)

14 “Tsugun, da kura tləksa gharazhigəlud də ude da dəgal da tlərna vak. Ka ɗakhgan ad zar tlər sar, ka batrəm ad ləmanakh sar ən dəv tar, kə nəgharu nəgha tsitar.

15 Ka baran ak itsawar ad kalkal ndzəɗa sar. Ak yan fanga, baran ad talenti dliḅ. Ak tlərna baran ad talenti mits. Ak tlərna tsuguna, baran ad talenti kitakul. Ka dəgala sar tsin.

16 Dadake tsa chauga talenti dliḅəna, ən təvin təvin, ka dəgal tsin da mbəɗa dəv də kwaḅ sar. Ka mbəladu ad tlərna talenti dliḅ ən təghər.

17 Ndək yan ak dadake tsa chauga talenti mits. Ka mbəladu ad tlərna talenti mits ən təghər.

18 Ai dadake tsa chauga talenti kitakulən, ka dəgala tsin, təfgan ad fika, bəghanan ad kwaḅ dadməgh saren.

19 “Ən təkhal kə zulu zula tsin, ka sasəg kə dadməgh taren, kə kwarara dəge a manga itar də kwaḅakhen.

20 Ka zəghvoghər zər tləre tsa chauga talenti dliḅna da təvəgh tsin. Ka ni, ‘Dadməgh, talenti dliḅ a baka khə, auna kwaḅə tsa baka khə. A mbəladu ka ad yu talenti dliḅ ən təghər tsugun.’

21 “Ka nəv dadməgh sar tsin, ‘Dakhwal khə, zər tlər charan zə dadak khuta

lanjikh. A manga kha də jir ən təghər kə digit khədikən. Da bəg kha bəga ka kə dadak nəgharu kə digitakh zikən. Ausəg da khwadga zə kə.

22 “Ka zəghvoghər zər tləre tsa chauga talenti mits da təvəgh tsin. Ka ni, ‘Dadməgh, talenti mits a baka khə. Auna kwaḅe tsa baka khə. A mbələdu ka ad yu talenti mits ən təghər tsugun.’

23 “Ka nəv dadməgh sar tsin, ‘Dakhwal khə, zər tlər charan zə dadak khuta lanjikh. A manga kha də jir ən təghər kə digit khədikən. Da bəg kha bəga ka kə dadak nəgharu kə digitakh zikən. Ausəg da khwadga zə kə.’

24 “Ka zəghvoghər zər tləre tsa chauga talenti kitakul da təvəgh tsin. Ka ni, ‘Dadməgh, tsa tsəka kwarne bəza manva zə khə. Ən tsəg khikh ən vake kwal tukhga tsəkh, zə udz digit ən vake kwal kwazdu tsəkha ad khulf.

25 Wirva yana, a gədzəf kə, a dala ka bəghana ka ad kwaḅagh ən khay. Auna dəge dəgagh.’

26 “Ka ngawar khai dadməgh saren kwarne, ‘Kha nguḍi zər tlər, mandəlgh tsəgun. Tsa tsəkha kwarne ən tsəg khi kən vake kwal tukhga tsəka? Zə udz digit ən vake kwal kwazdu tsəka khulfa?.

27 Afke tsa bake kha də kwaḅar ən bank, vake ən ḍidud kwaḅ. Da tsa soghər ka, tsa ka chauga ka də yu ən təghər.

28 Wirva yan, ka gwiyaḅəkhe da vak udakhe ən vin, ka niya tsitar, chawamarval chaw ad

talenti kitakulen, ka bara kur kə dadake də talenti kəldək.

29 Itsawar ai nəg də digit, da banarghər bəgud, ka da ngərsh digit ən vak sar. Ude naba din tsugun bi, ngwada khəḍike dinin, da pərdarval pərdud.

30 Ai ina kə nguḍi zər tlərən, tləvam dagh tləva da nikyen na kə gurtl. Vake ən tuwud də kərd tliḍ.’ ”

Dəg mbasa kə taka lav

31 “Sarte da səgdagh Zər Ud ən ndanga sar, zə zarḅəlakh Yazighəle ən gharazhigəl. Ka da nndzəgan ən tə vəja man tləksa sar.

32 Daghan mbərt udakh ən lard da dzakhavən təvuk sar. Ka da taka taka ad udakh, ngwade ən taka dadak zighwa ad tuwaghakh zə waghakh.

33 Ka da bəga bəga ad tuwaghakh ən tə dəva kaf sar, ka waghakh tsuguna ən tə dəva tleḅ sar.”

34 “Ka dəge da kwaratəra shik ak li ən tə dəva kaf sar, ‘Ausəgam kur li ba kur ghər Dadar ad bark, wuramuwur ad tləkse a ḍika kur nud gwil sarta vərd lard.

35 Ən sarte tsən ndzika waya, ka ba ka kur dəg zu. Ndzikəf kə ndəl, ka ba ka kur yu khəḅ. Ən sarte tsa ghwulab kə, chaw ke kur da fətur,

36 Na ka də dəg nguḍa bi, ba ka kur dəg nguḍ. Tsən yanga ba ka bi, ka nəghakdi kur. Tsən gud sal kə, sa kur da nəghakdi nəgh.’

37 “Ka da ngawara ngawa li kanadi kwarne, ‘Dadzikan,

tsa nəgha kha yawa kənda ən 6is way, ka bakha kənda dæg zuwi? Yawa nəgha kha kənda kədkhe ndəl, ka bakha kənda yu khə6i?

³⁸ Yawa a nəgha kha kənda ghwulab, ka chaw khe kənda da fətəndi? Yawa nəgha kha kənda kwal dæg ngud, tsuguna bakha kənd ad dæg ngudi?

³⁹ A nəgha kha yawa kənda kwal yanga, awana ən gud sal, ka dal kənda da nəghakh di nəghi?

⁴⁰ “Ka da ngawa təra ngawa shik kwarne, ‘Ən təkha kura təkha kə, itsauda a manar khai kur kə sukwtakharan liye khətsala ndanga tar char, a manake tsəka kur.’

⁴¹ “Ka da niya kə li ən tə dəva tle6 sar, ‘Tsiyam tsiyin vakar, kur liye tlap kurkhai Yazhigəl. Damaks da kare kwal da əmtsa kə ngəd. Ai dīkarna ghud kə Shadən zə zar6əlakh sar.

⁴² Sarte tsa ndzika way, a ba ka ba kur dæg zuwa bi. Ən sarte tsa ndzika ndəl, a ba ka ba kur yu khə6a bi.

⁴³ Ən sarte tsa ghulab kə, a chaw kai ba kur da fətakhur bi. Na ka də dæg ngudə bi, a ba ka ba kur dæg ngudə bi. Sarte kwal tsa yanga tsək, tsuguna tsən ən gud sal kə, a nəghakdi ba kur bi.’ ”

⁴⁴ “Ka da ngawara ngawa itar kwarne, ‘Dadzikan, tsa nəgha kha yawa kəndən ndzikha waya zə ndəli? Tsa nəgha kha yawa kənda man ghulaba ghulabi? Tsuguna yawa nəgha kha kənda kwal yanga, zən sarte tsən gud sal khə, kwal mələkhu tsəkəndi?’

⁴⁵ “Ka da ngawa təra ngawa shik kwarne, ‘Ən təkha kura təkha kə, itsauda däge kwal manar khai tsəkur kə sukwtakharan liye a khətsala ndanga tar char, ka kwal mələku tsəkur.’

⁴⁶ “Ka da bəg tər bəgud da dlade kə ngəd, li kanadi tsuguna da daks da safa kə ngəde tar.”

26

A shakhavəkke malanakh kə da kəd Yasu

(Markus 14:1-2; Luk 22:1-2; Yukhan 11:45-53)

¹ Udzala kə Yasu ən kwaratəra lavakhan na daghan, ka niya kə furakh sar.

² “Tsa tsəkur kwarne khwadga dītsadīts tēghga khəna mits, da bədu bəgud ad Zər Ud kə khərtakhərt.”

³ Təkən zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakh ən tēghər kə udakh, dzafkhai itar ən fəta zikan na kə zil kəs, ai dakhud də Kayaf.

⁴ Ka ngakhanəf itar dule da vida itar Yasu bəghanyan, kəda itar.

⁵ Ka nəv itar, “Yin tə sarta khwadga dītsadītsa bi, ki khai kə da tsiya kə məkən kə udakh, kə tsiya ngəji.”

A dīyaro wud wal bətbətan da ghər kə Yasu ən Betani

(Markus 14:3-9; Luk 7:37-38; Yukhan 12:1-8)

⁶ Ən sarte tsən Betani Yasu, ən fəta Siman ai tsa ndzikən fəch.

⁷ Madəv Yasu ən zu kaf, ka sasəg kə nusen da vak sar, də wal bətbətan, ai də kwa6 char

righan ən khatak. Ka diyarə
ən tə ghər.

8 Nəgha kə furakh sar
ndəkyan, a bazatərdu ad rəv.
Ka nəv itar, “A bazdu kə udud
ad ina ni?”

9 “Azəgha tsa sukwdu ud
ad walən tə kwaḅ zikən, ka
batrud ad kwaḅ sar kə tala-
gakh.”

10 Tsa kə Yasu ad dəge ən
kwara itar, ka ndidatərwal
kwarne, “Uḁa lava tsəkur ən
njəgharu kə nusni? Ai dəge a
manakai yina dəg khwaran.

11 Itsera kə khəna dagha
kur zə talagakh, ai ka, da
dagh ba kiyam zə kur itsera
kə khəna bi.

12 Wal na diyakdaghin, a
manga kə dika ka vəgh, kə
khəḁa ka khəḁ.

13 Ən təkha kura təkha kə,
itsa da kwardu ən varud lav
zəḁa kə tsəna nən, ən lard
daghan, dəgən na manga
nusna da kwardu kwarud ki
da dzama da dzam.”

*A khayanəf Yakhud ad suk-
wdu Yasu*

(Markus 14:10-11; Luk
22:3-6)

14 Fang ən təb kə kəlatəm
mits, ai ḁakha sar Yakhud
Iskariyoti, dal da vak zikan
na kə zil kəsakh

15 ka niya tsitar, “Uḁa da ba
ka kur, da sukwakurdu ka də
Yasuwi?” Ka kəḁlana itar ad
kwaḅ dawan kulkhəkərd, ka
bara itar.

16 Tsiyif ən tə yanən kə
sarta, ka farsa Yakhud ad
tsakwad ḁule da batərduwin
ad Yasu.

*A zu Yasu ad kaf khwadga
ḁitsadits zə furakh sar*

(Markus 14:12-21; Luk
22:7-13,21-23; Yukhan 13:21-
30)

17 Fitsa chak kə zu brudiye
kwar yisti, ka sa furakh Yasu
da vak Yasu, ndidərwar itar
kwarne, “Ən varən nakha da
ḁikakhana kənda vak zu kaf
ḁitsaditsi?”

18 Ka niya tsitar, “Dam
dəgal da vak udanen ən
dləmdla kəs, kwararkhai
kur kwarne, ‘A khərzəga
sartar, da zuwun fəta ka
kaf khwadga ḁitsaditsa zə
furakhar.’ ”

19 Ka manga furakhen
ndəkve kwara tərkhai Yasu,
ka ḁikanəf itar ad kaf
ḁitsaditsen.

20 Bəlgə kə khakhugw, ka
ndzəga Yasu zə furakh sar
kəlatəm mits kə zu kaf.

21 Madəv itar ən zu kaf,
ka nəv Yasu tsitar, “Ən təkha
kura təkha kə, kitakul ən kur,
da sukwdu sukw.”

22 Ka bazala rəv tsitar char.
Ka farsa itar ad ndidərwar
ndida də fang fang kwarne,
“Ka nagh Dadzikana?”

23 Ka ngawga Yasu kwarne,
“Ude ən zuwa kənda kaf ən
kwat kitakul zin, in da suk-
wdu.

24 Da əmtsa ndəkve a
kwarga kadkad Zər Ud. Ai ya
ḁangwa kə ude da sukwdu
Zər Ud. Adara tsa kə yanən
kuda, tsa yiga bud bi.”

25 Ka nəv Yakhud dadake
da sukwdu sukw, “Maləma,
ka nagma?”

Ka ngawarkhai Yasu, “An,
audzala khən kwarga kwar.”

26 Madəv itar ən zu kaf, ka
ḅəf Yasu ad brudi, udzala tsin

ən kwarara us kə Yazhigəl, ka kwachanan. Batran kə furakh sar, niya tsitar, “Vəgharen, chawam chaw, zuwam zu.”

²⁷ Ka 6əf ad kwate də yu inabi, udzala tsin kwarara us kə Yazhigəl, ka batran, niya tsitar, “Khə6am khə6 daghan nura.

²⁸ Ina vizhare a righanəf ad wilwa lanji Yazhigəl. Ai da ɖiduɖud wirva udakh zikən. Wirva ki 6isa da khaipakh.

²⁹ Ən kwara kura kwara kə, aghba ka da khə6 yu inabi bi, akwa sarte da khə6a ka wilwa yu inabi zə kur ən tləksa Dadar.”

³⁰ Ka 6əlgə Yasu zə furakh sar ad ndus. Khalak yana, ka sawal itar, ka dal itar da tə ghu6e də ufakh Oliv.

A kwargə Yasu ad ɖule da mana Bitrus ad tsugu sar

(Markus 14:27-31; Luk 22:31-34; Yukhan 13:36-38)

³¹ Ka nəv Yasu tsitar, “Ən khudʹ vidʹkhan, daghanura da khwaya kur dəgal, da ɖukda ɖuwa kur. Ngwade vindzan kwarne,

“ ‘Da kəɖga kəɖa kad dadak zighw,

Gida tuwagha da kwaza itar.’

³² Ai ən tə khal kə tsiyakəf tsiya tsud ən ngitl, kən da dala təghər tsəkur da khaya Galili.”

³³ Ka ngawar khai Bitrus, “Itsa kwazga itar daghan, ən təghər kə dəge da dzoghər də khə, na ka da khwaya dəgala, ɖuwakhs ka lingling bi.”

³⁴ Ka nəv Yasu kə Bitrus, “Ən təkha kha təkha kə, ən khudʹ vidʹkhan, kəda wuga

kə ghwachik, da bəg tsugu tsakatsəg kha sig khəkərdʹ.”

³⁵ Ka nəv Bitrus tsin, “Itsa da əmtsa kə, na ka da bəg tsugu tsakhatsəg bi.”

A kwarakhga ndəkyan chaləm furakh sar daghan.

A manga Yasu ad dəgau ən Getsemani

(Markus 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Ka dal Yasu dagha zə furakh sar da tə vaken ai ɖakhɖud Getsemani. Ka niya tsitar, “Ndzamga ndzəg ən van, dəgal da dəgau ən tə vin.”

³⁷ Ka dala zə Bitrus zə zar ya Zabadi na mits. Ka dzoghər bazala rəv zə dzamghər tsin.

³⁸ Ka niya tsitar, “Rəvara righan da baza rəv, ai da təgh kə kəɖkai. Gidam gida ən van, ndzamga ndzəg, ən gwitag-wita zə kə.”

³⁹ Dal tsin da təvuk khəɖikən, ka khəmbəgan də khudʹ khudʹ, ka dəgau tsin, ni, “Dadara, da təkhin kə manawan, 6akghər 6a ad ina kə dladʹ. Tsakhənmina, dəge ən naka ba da manud bi, khekwa dəge ən nakha da manud.”

⁴⁰ Guyoghər tsin da vak furakh sar, ka tlatərgħər ən khən khar. Ka niya kə Bitrus, “Atsuk təgh bakh kur khəkərdʹ daghur kə manga ɖəm zə ka, kə dəg aw kitakul biya?

⁴¹ Dem nikur zə dəgau, ki khek da 6əla tsəkur da dləgd. A khayanəf səɖikw, ma vəgha lə6ukw.”

⁴² Ka gwidən dəgal tsin da dəgau kə dəg mits, ni, “Dadara, da ka ən manawa

ba 6akghəra inen kə tlad bi, ba ka khə6a khə6a kə. Manud dəge ən nakh.”

43 Gwiyoghər tsin saks da vak furakh sar, ka tlatərgħər ən khən khar, wirva khar ən di tsitar char.

44 Ka gwidən dūwatərs Yasu, dala kə dæg khəkərd da dəgau, ən gwayars kə lav kitakul.

45 Ka gwidən guyoghər da vak furakh sar, ka niya tsitar, “Dlakh kur ən khən khar zə fətava? Vazam vaz, a sagħ sarte da bədu wud Zər Ud, da dəv kə li khaipakh.

46 Tsiyam tsi, ndziyam dəgal. Auna khərzəga dadake da sukwdu sukwa saks da van.”

A viyava Yasu

(Markus 14:43-50; Luk 22:47-53; Yukhan 18:3-12)

47 Madəv Yasu dlən kwar lav, təkən Yakhud ai kitakul ən tə6 kə kəlatəm mits, a sagħ də dzakhava udakh zikən. Khwatan katsakarakh zə yaghwatakh ən dəvakh tar kə udakhen. Zikzikan na kə zil kəsakh, zə malanakhe ən təghər kə udakh kə 6əlatəraf.

48 Yakhud dadak sukwdu sukwena, audzala kəbitstər khai kəbitsa kə dzakhava udakhen kwarne, “Dadake da bruwa ka, in udanen, viyam vi.”

49 Ka sagħ Yakhud ger da vak Yasu, niya tsin, “Maləm, ndzəga ndzəg gabər ən təghər tsəkha.” Ka duts khəpangwang sar tsin.

50 Ka nəv Yasu tsin, “Tsaghwa mana dəge a 6əkhdəghər.”

Ka zəghvoghər udakhen, ka viga itar Yasu. Ka khutana itar char.

51 Ka fang ən təb kə liye dagħ zə Yasu, ndəfadad ad katsakar sar. Ka tsa6gan ad və6 zikan na kə zil kəs, ka əntlardu ad tlim.

52 Ka nəv Yasu tsin, “Bəmbəg ad katsakaragh da kumbəgh sar.” Daga liye udzəva də katsakar, da əmtsən tukw katsakar itar.

53 “Da khən kurana təgh bakh ka kə tatlaga Dadar kə mələku mələ? Ən dəvən dəva ka 6əlokandagh ad zar 6əlakħ sar mal kə dəb ənkwakh ənkwakh sig kəlatəm mits (6,000 x 12) kə tlujiyakha?

54 Ai da ka takadga ka kə mələku məl, da righa ndarud vindzan na kə lav Yazhigəle tsa kwargin kwarne, barari tsin dzoghər dzəg ndəkyani?”

55 Ka nəv Yasu kə dzakhava udakhe a sa da viya vi, “A sawala də katsakar zə yaghwatakh kur kə da vika viya ngwada sənkarə? Itsera kə khəna kən ndzəgan ən tsagdutsag ən Fəta Yazhigəl, a vikai ba kur bi.

56 Ai dagħan dəgakhana dzoghəra, a manga kə righada dəge vindzga tlayan-gakh Yazhigəl ən kadkadud.” Ka khwayala furakh sar dagħan, dūwars itar.

Yasu ən təvuk kə Kayaf zə li taka lav

(Markus 14:53-65; Luk 22:54,55,63-71; Yukhan 18:13,14,19-24)

57 Liye tsa viga Yasu, ka 6al itar da fəta Kayaf, zikan na kə zil kəs. Li tsagdu

ndzikhā ndzikh zə malanakh
ən təghər kə udakh audzala
itar ən dzafkhai dzəg ən vin.

58 Bitrus tsuguna an
gatatərsk kə bit, tangw da tə
gəlvakh zikan na kə zil kəs. Da
tsina, ndzəgan zə li uf udakh
kə vaz dule da mbasda dəge
da dzoghər dzəg.

59 Zik zikan na kə zil kəsakh
zə daghan li taka lav, ən gat
udakhe da əntlarva lav fila
fila itar ən təghər kə Yasu, kə
nəghda kəda kəda tsitar.

60 Itsa kitakula a mbəladu
ba itar bi, tsakhənmīna zikən
udakhe a sarawal kə ngat-
larva fil. Kə dəg mbasa ka
sawala ud mits,

61 Ka nəv itar, “Nəv udanən,
‘Təkha ka kə khətana Fəta
Yazhigəl, ndərga kən khəna
khəkərd.’ ”

62 Ka tsiyif zikan na kə zil
kəs, ka niya kə Yasu, “Na kha
də dəge təkha kha kə kwargan
ən təghər kə lave ən kwarud
ən təghər tsəkha?”

63 A mbəda ba Yasu ad khay
bi.

Ka nəv zikan na kə zil kəs
tsin tsəgun, “A takad kə ka, a
dzakhəf ka də Yazhigəl dadak
saf, kwara kənda kwar, da
kha Kristu, Zər Yazhigəl.”

64 Ka nəv Yasu tsin, “An
kalkal ndəkve kwargakh.”
Ai ən kwara kura kwara kə,
tsiyif təkhən, da nəgha nəgha
kur Zər Ud ən ndzəgan ən
tə dəva kaf Dadak Ndangan
daghan, tsuguna ən səgdagh
ən ghwik ən gharazhigəl.

65 Ka kwakhdu zikan na kə
zil kəs ad katlang sar, ka ni, “A
nenenan ad Yazhigəl, wirva
yan, uđa dla lava tsəkiyam ən

gat tlərna shidakhi? Təkhina a
tsəna tsəkur ad nena Yazhigəle
a manging.

66 Uđa dayaghəruri?”

Ka ngawa tsitar kwarne,
“Khwaran sara kədgud.”

67 Ka tafarve tar ad shagh-
wvai ən tə vakdi, ka kədəf itar.
Chaləmakh tsuguna dayarwar
itar mekhwpeng.

68 Ən kwar kwarne, “Kwara
kənda kwar, kha Kristu,
dadake barghər Yazhigəl ad
dəv, war kə kədkhəfi?”

*A bəga Bitrus ad tsugu tsa
Yasu*

(Markus 14:66-72; Luk
22:56-62; Yukhan 18:15-
18,25-27)

69 Ən tə sarta yayena, ən
ndzəgan Bitrus ən tə gəlvagh
məghen, ka sasəg kə dugh
kudig məghen da vak sar, ka
ni, “Fang ghəragha ən təb kə
liye zə Yasu ud Galili nə”

70 Ka bəgan ad tsugu tsa
Yasu ən təvuk tar daghan. Ka
ni, “Ən tsa ba ka dəge ən
kwara kha lavən təghər bi.”

71 Ka dala Bitrus da tə
ghay rang, ka nəgha nəgh kə
tlərna dugh kudig, ka niya kə
udakhe ən ghitsən vin, “Ina
kə uđa, dagh itar zə Yasu ud
ya Nazarat.”

72 Ka gwidən bəg tsugu tsin,
zəva wəda tsin kwarne, “Ən
tsa ba va ka də udan na bi.”

73 Zula khədikən, ka sasəg
kə li ən ghitsən vinen da
vak Bitrus. Ka nəv itar tsin,
“Kadkadiya ghəragha fang
khən təb tar, wirva ghaye ən
kwara kha, in kə mətłakhai.”

74 Ka farsa Bitrus ad
tlap ghərsar, zəva wəda tsin

kwarne, “Ən tsa ba ka də udan na bi.”

Təvin təvin ka wuga kə ghwachik.

⁷⁵ Ka dzamana Bitrus ad lav ai tsa kwararkhe Yasu kwarne, “Kəda wuga kə ghwachik, da bəg tsugu tsatsəgarakh sig khəkərd.” Ka dal da mel, ka tuwa tsin char.

27

A bəvala Yasu da təvuk Bilatus Gwumn kə takara lav
(Markus 15:1; Luk 23:1-2; Yukhan 18:28-32)

¹ Pərtə kədl, daghan zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakhe ən təghər kə dlam, ka dayakavu itar dzanak kə kəd Yasu.

² Ka ngwudana itar, bo itar ən təvuk, bala itar da vak Bilatus Gwumn.

A kədga Yakhud ad ghər sar ən tə dəva də khərt ghər sar
(Furakh 1:18-19)

³ Vazga kə Yakhud dadake sukwdu Yasu kwarne a təkavarna lav əmtsa kə Yasu, ka bazala rəv tsin də dəge a mangin. Ka sa da vak zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakh ən təghər kə dlam, guyatərnəf ad kwa6 dawan kulhkəkərdən.

⁴ Ni, “A manga ka khaip, kə sukwdu dadake kwal də ghaz.” Ka nəv itar, “Uda dangwundi? Ya dangwa yan.”

⁵ Ka diyars ad kwa6 dawanən ən Fəta Yazhigəl, sawala, dakavala, ka khərtgan ad ghərsar.

⁶ Ka khutsanəf zikzikan na kə zil kəsakhən ad kwa6en. Ka nəv itar, “Kalkal ba dīga kwa6 na tsud, ən vake dīdud kwa6

Fəta Yazhigəl bi. Wirva kwa6 vizhinen.”

⁷ Ka dayakavu itar dzanak, ka sugwa itar vak dadake ndar dəg ndər də kwa6en. Ki da nəga tsin kə gidengitl kəstəlakh.

⁸ Wirva yan, sakhkana ən dakhə kə yanud ad vaken də Vak Vizh.

⁹ Wirva yan, a righif lave tsa kwarga Rimi tlayang. Kwarne, “Ka bəf itar kwa6 dawan kulhkəkərdən, gane tsa kurga udakh ya Izrail kə pəlapəl ən təghər tsin.

¹⁰ Sukgwa itar vak dadak ndar dəg ndər də kwa6en, ndəkve tsa kwarakhai Yazhigəl Dadzikan.”

A ndidəkharwal Bilatus kə Yasu

(Markus 15:2-5; Luk 23:3-5; Yukhan 18:33-38)

¹¹ Madəv Yasu ən ghitsən təvuk kə Bilatus Gwumn, ka ndidarwar Gwumn kwarne, “Kha nagh shik ya Yakhudakha?” Ka nəv Yasu tsin, “An, kalkal a kwargakh.”

¹² Ai kwarakhga kə zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakh ən təghər kə dlam, ad lav ghaze a əntlarva itar, a mbəda ba də ghay bi.

¹³ Ka nəv Bilatus tsin, “A tsəna bakha daghan lavakhan na ngatlahvuda?”

¹⁴ A mbəda ba Yasu ad itsauda bi. Itsən təghər kə kitakul kə lavakhe a əntlarva itar bi. A ndawanəf ad Gwumn char.

A əntlavarnəf lav əmtsa kə Yasu

(Markus 15:6-15; Luk 23:13-25; Yukhan 18:39; 19:16)

15 Ən te itsera kə sarta khwadga fudkəs ditsa dits, a kuyala Gwumn ən bəlarš dadak khaip kitakul səgawal ən gud sal. Ai naghga dlamakh ad bəlarš bəl.

16 Ən tə yanən kə sart, nəg udanən ai tsaghud, a dəmal ən gud sal, dakhə sara Barabas.

17 Dzafkhai kə udakha, ka ndidatərwar Bilatus kwarne, “War na kur bəlakurnars bəla tsəki? Yasu Barabase, naghə Yasu ai ən dakhud də Kristu khi?”

18 A ndidga Bilatus ad ndidə na ndəkyan, wirva tsatsin kwarne, a bədu itar ad Yasu ən dəv sar kə wirva shilga.

19 Uk yan fang bi, madəv Bilatus ən ndzəgan ən tə vij taka lav, ka bəlanəf nus sar ad ud də lava kə kwararkhai kwara kwarne, “Duwars duwa kwar lav ən təghər kə dadake kwal khaipən. Wirva a mbaka dlad char, ən təghər kina kə ud khan ən suwan.”

20 Təkən zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakh ən təghər kə dlam, shakhanəf itar udakh kə kwar kwarne, duwars duwud Barabas, ka kədgud Yasu.

21 Ka gwidən ndidatərwal Bilatus kə dzakhava udakh. “Warek ən təb tar ən nakur bəlakurnars bəla tsəki?”

Nəv itara, “Barabas.”

22 Ka ndidatərwal Bilatus kwarne, “Ai udə da mana ka də Yasu ai dakhud də Kristuwi?”

Nəv itar daghana, “Khərtəga khərtud.”

23 Ka ndidatərwar Bilatus kwarne, “Wirva udi? Uda dəg bəzane a mangini?” Ka səga

dichaw kə udakh kwarne, “khərtəga khərtud.”

24 Vazga kə Bilatus aghba dəge təkhiən kə mangan bi, tsugun a katlgan kwarne udakha ən tsikwva kə tsiya gadl. Ka ənkəf ad yu, pargan ad dəvakhsar ən tə vuk dza-khava udakh. Ka ni, “Na vizh ina kə ud ən kwindara bi. Ya dangur yan.”

25 Ka ngauga udakhen daghan kwarne, “Nalnəg vizh sar ən kwindənda zə kwində zarakhənd.”

26 Ka bəlatərnars ad Barabas. Ən təkhal kə ba udakh tsin kə wadzaru kiḅ kə Yasu, ka bədu kə khərtga khərt.

A tsafanəf Tlujiyakh ad Yasu

(Markus 15:16-20; Yukhan 19:2-3)

27 Ka bəlbə kə tlujiyakh Gwumna Bilatus ad Yasu da tə gəlvagh Gwumn, daghan tlujiyakhe ən dakwalen tsuguna a tsarghər itar.

28 Sakhardo itar kadlang, ka talarəm itar shalaraz, khulf katlang shikakh.

29 Mbusaga itar dzakw man tləks də tak, barəm itar ən ghər. Ka ba itar da khuta golv man tləks ən dəva kaf sar. Khala kə yana ka kalaga itar juguv ən tə vuk sar, ka tsafatsafa tsitar, ka nəv itar, “Dəg safagh da tə uragh, Shik ya Yakhudakh.”

30 Tafarava itar shaghw-vai da tə vəgh. Ka chawar-var itar yaghwat man tləksen, dlaghar khai itar kəda din ən ghər tsəgun.

³¹ Udzal tsitar ən tsafatsafa, ka sakhardu itar gabag man tləkse tsa talarəm itar. Ka talarəm itar katlangakh sar. Ka 6əlando itar ən təvuk, ka 6ala itar kə wirva khərta khərt.

A khərtava Yasu

(Markus 15:21-32; Luk 23:26-43; Yukhan 19:17-27)

³² Madəv itar ən təghər kə dəga, ka gamga itar zə ud ya Sayirin, ɖakha sara Siman. Ka barghər itar də ndzəd ad zə6 ufa khərte da khərtud Yasu.

³³ Sara da vake ən ɖakhud də Golgot (dəge ən tukuwina in, vak tlatl ghər).

³⁴ Ən vin a bara itar yu in-abi laβan də dəg ɖekhɖekhan. Tapanə tsina, ka kalwal kə khə6akhə6.

³⁵ Ən təkhal kə khərtəga khərta tsitar ən tə ufa khərt, ka man tsats tsitar ki da taka gabagakh sar.

³⁶ Ən təkhal kə yana, ka ndzakhga itar ən tə vin kə ufauf.

³⁷ Ka tsakhga itar ad ghaza sare ən kwara itar, ən tə vakghər sar kwarne, “INA YASU, SHIK YA YAKHU-DAKH.”

³⁸ Khərtga itar tsugun ad sənkarakh mits ən təvəgh kə Yasu. Fanga ən tə dəva kaf tsin, yan tsuguna ən tə dəva dle6 sar.

³⁹ Udakhe ən dəgal, ka tsafatsafa itar ad Yasu, ka kadaghər itar.

⁴⁰ Ka nəv itar, “Khai ən kwarne təkha kə kə khətana Fəta Yazhigəl, ka gwidən ndərgakhən tə khəna khəkərd. Ai kata də ghəragh.

Da Zər Yazhigəl khə, sodagh səg ən tə ufa khərtan.”

⁴¹ Ndəkyan tsugun kə zikzikən na kə zil kəsakh, zə li tsagdu ndzikha ndzikh Mus, zə malanakh ən təghər kə dlam, ka tsafatsafa tsitar kwarne,

⁴² “A katgan ad yakhai, in tsuguna a piyarwal kat ghər sar. Shik ya Izrail bakhini? Sodagh səgin ən tə ufa khərtana təkkin, ka fadəghəro kənda din.

⁴³ A bo də ghər ən tə Yazhigəl. Ai katga kata Yazhigəlen təkkin, dən way-awayin. Wirva Zər Yazhigəl ka ni.”

⁴⁴ Ndəkyan sənkarakh ai khərt tərkhai ud dagh, ghərtar tsuguna kwarar khai itar lav bəzan.

Əmtsa Yasu

(Markus 15:33-41; Luk 23:44-49; Yukhan 19:28-30)

⁴⁵ Ən tə fatsi təghər, ka khəɖardu ngurtl ad khaya kəsən daghan, tangw da tə karfi khəkərda khakhug.

⁴⁶ Ən tə kalkala karfi khəkərda khahughen, ka tləkha tsin char kwarne, “Elo, Elo, lama sabaktani?” Dəge ən tukuwina in, “Yazhigəla, Yazhigəla, a ɖukəɖai ndar kha ndikini?”

⁴⁷ Chaləm udakhe ən ghitsən təvin, tsəna tsitar ad inen, ka nəv itar, “Ina kə uda, ən ɖakh Ili Tlayang.”

⁴⁸ Ən dəvən dəva, ka khway-ala fang ən təb tar, 6adəghər ad zər ndəma ndəm, luβanan ən yu Inabi kwarekrekan. Si6au ən tə yaghwat, ka talaro kə Yasu kə ɖutsaɖuts.

49 Ka nəv chaləmkh, “A dūwaman ndan, nəgha nəgha kiyam ndan patak da səgadh Ili da katakat.”

50 Ka gwidən Yasu ən tləkha char, ka dī safa tsin, bawala safa sar.

51 Ən təyanen kə sart, ləgwit ghay gud ai ən Fəta Yazhigəla tidəm mits, tsif ən tə vak ghər kakh da tə khay. Khay tsuguna a gidikəfkhai, tidakhəm kurakh.

52 Ka chaḅga ngitlakha ngwarəf itar. Zikən udakh ya Yazhigəle tsa rugana, a tsayatərəfud də saf.

53 Sakhawal itar ən ngitlakh tar. Ən khal kə tsif tsiya kə Yasu ən ngitl, ka dal itar da Wurshalim, chuwaḁadan kə dləmda kəs. A mədlawa itar kə udakh zikən.

54 Nəgha kə zikan kə tluji zə chaləm tlujiyakhe ən uf Yasu ad mbəḁa pəgdəm zə daghan dəgakhe dzoghər, a gadzəf itar char. Ka nəv itar: “Zər Yazhigəl ina kaḁi kaḁi.”

55 Nəg chaləm nughwaskh zikən tsugun ən vinen, ən vaza vaza kə bit. Liye tsa gatars kə Yasu gwil səgawal ən Galili, ən nəgharu nəgha itar.

56 Ən təb tara nəg Maryam ən kəs ya Magdal, zə Maryam bab Yakub zə Yusuvu, zə nus Zabadi.

Dule a khəḁud Yasu

(Markus 15:42-47; Luk 23:50-56; Yukhan 19:38-42)

57 Bəḁga kə khakhug, ka sa ud ya Armati, dadak tluwadal, ḁakha sara Yusuvu. In tsuguna fura Yasu.

58 Ka da da vak Bilatus shik da takad tluvəgha Yasu.

Ka kwara tərkhai Bilatus ad bara tluvəgha Yasu tsud kə Yusuvu.

59 Ka 6əf Yusuvu ad tluvəgha Yasu, mbusanəm ən wilwa lapin.

60 Ka khənanan Yusuvu ən gitl sare tsa khuradalin ən khurzəzə. Ka tləgaru ad kur zikan, ka təkaval.

61 Maryam ən kəs ya Magdal, zə tlərne ai ḁakhḁud də Maryam ən ndzəgan itar ən vin, ən vaza ger da tə ngitlen.

A bava udakh kə uf ngitla Yasu

62 Təkəḁla sar kə fitsa fətav, ka dala zikzikan na kə zil kəsakh zə Farisakh da vak Bilatus.

63 Nəv itar, “Dəg safagh da tə uragh, a dzamana kəḁda ad sarte tsa dla dadak valdu udakh na də saf, kwarne, ‘Fitsa khəkərḁa da tsiya ka də saf.’

64 Wirva yan, babəg ad udakh kə uf ngitlen char tangw da tə khəna khəkərḁ. Ki khek dəgal kə furakh sar da gəl tluvəgh sar, kwarar khai itar kə udakh tsugun kwarne, ‘A tsiyif ən ngitl.’ Ya valdu udakhe kə dəg mbas, da malamala də dəg chak kə bəz.”

65 Ka nəv Bilatus tsiitar, “Khutsaməf tlujiyakh, dam da ufaufa ad ngitlen, khalavuwa təkbur.”

66 Ka dəgala itar kə gadlara gəma gəma kə itsawar ad ngitlen, ən tə dəva də tsakhga jakva ndzəḁa shik ən tə kur ghay ngitlen. Tsəguna ka ba itar tlujiyakh kə ufauf.

28

Tsiya Yasu ən ngitl

(Markus 16:1-8; Luk 24:1-12; Yushman 20:1-10)

¹ Ən təkhal kə fətav, təkətlapərt fitsa tugwa chak kə kasuk, Maryam ən kəs ya Magdal zə tlərne ai dakhduđ də Maryam, dala itar da nəgha ngitl.

² Kəda dəgal tsitar, a man-gud mbəda pəgdəm, wirva zərbəla Dadzikan a sodagh ən gharazhigəl, tləgarwar ad kur ən tukw ngitlen, ka ndzo ən təf.

³ Da nəgha tsəkha ən wuda tsuwadad, katlangan vəgha sar tsuguna til ndək chachad.

⁴ Nəgha kə li ufa ngitlen, a gədzəf itar char, ka təga vəgh tsitar. Mbadakhga itar da khay ngwada əmtsa udakh.

⁵ Ai ka nəv zərbəla Yazhigəlen kə nugh-wasakhen, “Gədzam bi, tsatsəka Yasu ən gata kur, ai tsa khərtavan.

⁶ Aghbən vana bi, a tsif ndək vai tsa kwargin. Ausəgam nəghama nəgha vakai tsa khənganin.

⁷ Damdəgal kujad kujad, kwaramartər khai kwar kə furakh sar kwarne, ‘A tsiyif ən ngitl. Kəvena ən təvukur in da dal tsəkur da Galili. Da nəghən vin kur.’ Tsənam tsən, niya audzal kən kwarakur khai kwar.”

⁸ Ka duwars itar ad vak ngitl kujad kujad, də gədzə zə khwadga char. Khwayala itar da kwarara kwara kə furakh sar.

⁹ Dzagwdlam ka tlatərghər Yasu kə nughwasakhen, ka

niya tsitar, “Gabər ən təghər kə tsəkur.” Ka zəghvoghər itar da vak sar, khwtana itar ən tə sigakh sar, ka dabanəf itar.

¹⁰ Ka nəv Yasu tsitar, “Gədzam bi. Dam da kwarara kə zar babakhar dəg itar da Galili, ən vin da nəghaka itar.”

Dəge a kwaradala li ufngitl Yasu

¹¹ Madəv nughwasakhen ən təghər dəga tar, chaləm kə li uf ngitlen dagh itar daks da dləmdla kəs, ka tugwarkhai itar ak zikzikan na kə zil kəsakh ad daga dəgakhe a dzoghər.

¹² Dzafkhai zikzikan na kə zil kəsakh zə malanakh ən təghər kə udakh dəya kavu itar lavakh ən təb tar kwarne, batəra bəg itar kwaḡ kə tlujiyakhna zikən.

¹³ Nəv itar kə tlujiyakhen, “Dəge da kwara kur, ‘Furakh sar kə sa kəvid kə gəlalgəl, madəv kənd ən khar.’

¹⁴ Da dagh lavana da tlim kə Gwumn, da kwarara lava kənd kwarne na ghazur bi, wirva yan na dəge da gəma kuran bi.”

¹⁵ Ka chauga tlujiyakh ad kwaḡen, manga itar ndəkve tsa kwara tərkhay yud. Ina kə lava sakhkana, dla Yahudakh ən kwarakha kavu kwar ən təb tar.

Tləre a batəra Yasu kə furakh sar

(Markus 16:14-18; Luk 24:36-49; Yushman 20:19-23; Furakh 1:6-8)

¹⁶ Ka dəgala kə furakhan na kəlatəm kitakw da Galili, do itar da ghuḡe tsa kwara tərkhay Yasu.

¹⁷ Nəgha tsitara, ka dabanəf itar, ai yakhaye ən təb tar a khayanəf ba itar kwarne patak in bi.

¹⁸ Ka sa Yasu khərzha ditar, ka ni, “Daga ndzəde ən gharazhigəl zen lard, a baka tsəkud.

¹⁹ Wirva yan, dam da nan-

dal udakh ən lard daghan kə nəga kə furakhar. Paratəra para kur ən dakhə Dada, zə Zəra, zə Sədikw Yazhigəl.

²⁰ Ka tsagatərdu tsaga kur, kə tsənaru kə daga dəgakhai a kwarakur khai kə. Da dagha ka zə kur tsika fatsi, tangw da tə mbasa lard.”